

Ғарид Услои

САЙЛАНМА

Биринчи жилд

ЯНГИ ОЙ

Девон

Ғазаллар

Муҳаммаслар

Мустазодлар

«SHARQ» НАШРИЁТ-МАТБАА
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
БОШ ТАХРИРИЯТИ
ТОШКЕНТ – 2011

УДК 821
ББК.84(5Ў)6
У – 73

У–73 **Усмон, Фарид**

Сайланма. Янги ой: Биринчи жилд: Ғазаллар, мухаммаслар, мустазодлар, қитъалар, рубойлар ва тўртликлар. — Т.: «Sharq», 2011. — 256 б.

УДК 821
ББК.84(5Ў)6

ISBN 978-9943-00-649-2

© “Sharq” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти, 2011.

МУАЛЛИФДАН

Урушдан кейин туғилганман. Дадам, Германия маглуб бўлгач, Шарққа ташланган қўшинлар сафида бўлиб, йўлдан уйга қайтган эди.

Онам шундай деб айтганди: “Қирқ олтинчи йилда туғилганларга, давлат, энди урушдан чиқиб оғир аҳволда бўлса-да, ўз ҳисобидан “булар тинчлик, эзгулик фарзандлари”, деган маънода, янги туғилган гўдакларни йўргаклайдиган “комплект” — чақалоқлар кийимларини бепул берган”.

Мамлакатда оғирчилик эди. Шу билан бирга, қиргинбарот урушдан қутулганлик боис шод-хуррамлик ҳам ҳукм сурарди. Одамлар чуқур энтикиб нафас олардиларки, бунда шукроналик ифодаси мужассамлиги сезилиб турарди.

Мен туғилган жой Андижоннинг “Чангаллик” маҳалласи дейшларди. Бир томонда “Ховуз бўйи”, бир томонда “Шарифбой” гузари, бир томонда “Шолдирама”, ундан ўтса, “Такабой” гузари эди.

Нега “Чангаллик” дейилган деб суриштирганимда, кексалар “Илгарилари атроф чангалзор бўлган” деган сўздан нарига ўтишмаган. Кейинчалик бу ерни “Корейский сад” деб ҳам атаб юришди. “Корейский сад” дейлишига сабаб, колхозга “Қори ака” деган киши раислик қилган. Руслар шунинг учун “Карийский сад” деб айтишган. Корейс миллатига мансуб бирон-бир одам яшамаган бўлса-да, бу ерни “Карийский”, кейинчалик “Корейский сад” деб номлаб юборишган.

Дадам Камолхон эшон бўлиб, Усмонхўжа эшоннинг ўғли, Баҳодирхон эшоннинг набираси эди. Баҳодир эшонни билган кексаларнинг айтишича, у кишининг “экстрасенс”лик фазилати ҳам бўлган. “Бировнинг боши, қорни оғриб қолган бўлса, кафтлари билан уч-тўрт силаса, бас, тузалиб кетган” дейишарди.

Дадамнинг отаси Усмонхўжа баззоз бўлган (газлама матолар билан савдо қилувчи дўкондор). Чўлпоннинг отаси Сулаймон баззоз билан бир қаторда дўкон-

дорлик қилишган. Инқилоб бўлганда, яъни 1917 йилда “Юрт бузилди, энди худосизлар ҳукмронлик қилади”, деб Маккаю Мадинага қараб кетган. Билганларнинг гапига қараганда, ўша жойда ҳаж амалини адо эта туриб, бандаликни бажо келтирган экан.

Дадам анчайин саводхон бўлган. Арабий ёзувдаги китобларни ҳам, кирилл ёзувидаги китобларни ҳам бемалол ўқир ва равон ёза оларди. Ёшлигидан отасининг дўконида ёрдамлашиб юргани учун кейинчалик савдо ишларида хизмат қилган.

Онам Робияхон Узоқвой қорининг қизи эди. Узоқвой қорининг отаси Қирғизалибой инқилобгача катта ер эгаларидан бўлган. Ҳаммани “тенглаштириш”га ҳаракат қилган инқилоб Узоқвой қорини ҳам умр бўйи камбағал яшашга маҳкум этган. Шунга қарамай, ўттиз пора Куръони каримни бобом — отам раҳматли кечаю кундуз такрорлаб юрган.

Мактабга қатнай бошлаганимда ҳисоб дарсларимни бажаришда (ҳозирги математика фани) кўпинча отам — Узоқвой қори ёрдам қиларди. Айвондаги сўрида ўтириб дарс қилардим. Бобом уйнинг ичида, деразанинг олдида, айвондан тушган ёруғликда болишининг устига Куръонни қўйиб қироатга киришар, оятларнинг жозибадор, сеҳрли жарангига қулоқ солган ҳолда мен дам она тилидан, дам ҳисобдан мактабда берилган уй вазифаларини бажарардим. Қийналиб қолсам бобомдан сўрардим. Кўпинча ҳисоб қийнарди. Шунда отам қироатдан тўхтаб:

— Ўқи-чи, — дерди.

Кўйиш, бўлиш, баъзан кўпайтирилиши керак бўлган сонларни ўқиб берардим. Бобом Куръондан нигоҳини олиб, қора-оқ аралаш узун соқолини силаб туриб амалларни оғзаки айтарди. Кейин:

— Ёз, — дерди. — Тушуниб олдингми энди? — деб қўярди орқасидан.

Тагин жарангдор овози билан оятлар қироатига берилар эди.

“Шеърятга қизиқишимга, бадий тафаккурга ошно бўлиб қолишимга, балки бобом томонидан Куръон — илоҳий каломнинг жозибадор ўқилиши, ҳали оламнинг нима эканлигини унчалик англаб етмаган болалик туйғуларим завқ-шавқи сабабмикин-а”, деб ўйлаиб қоламан баъзан.

Нима бўлганда ҳам, қалбдан дунё ғўзаллигини англаш ана шу мафтунликдан бошланган бўлса, ажаб эмас... Яратганнинг ўзига шукроналар бўлсин. Раҳматлик бобомнинг ҳақиқага шунинг учун тез-тез дуолар қилиб тураман...

Урушдан кейин бир бурда нон топиш учун қаттиқ ишлашга тўғери келди. Отам — бобомнинг ўғли йўқ эди. Икки қизи, яъни онам ва холам бор эди. Холам касалванд бўлгани учун турмушга чиқмади. Фарзандлари ўлиб-ўлиб шу икки қизи билан қолгани учун баъзан Катта бувим ғудраниб “Бу чолга неча марта айтдим-а, уйлан деб, уйланса бирорта ўғил кўрармиди... Қариганда ёрдамчи бўлиб қоларди”, деб қўяр эди. Отам эса:

— Ҳаҳ, қўйсанг-чи бу гапларингни, — дерди, холос.

Катта бувим ҳам эски қизлар мактабида ўқиган экан. Сўзамол бўлиб, ҳар гапида албатта халқ мақол, маталларини ишлатарди. Бундан ташқари, менга китоб ўқитиб тинглашни яхши кўрарди. Узун қиш тунларида сандалда ўтириб, кутубхонадан олиб келганим “Равшан ва Зулхумор”, “Гўрўғли”, “Авазхон”, “Алпомиш” достонларини ўқиб берардим. Кўзойнак таққан ҳолда Катта бувим чорси тикиб ўтириб тингларкан, китоб охирида ҳақимга дуо қиларди.

Ҳали у пайтларда хонадонларга электр кириб келмаган эди. Кечқурунлари керосин лампа ёқиб ўтириларди. Уйларнинг поли йўқ. Ерга похол ёки бўйра солинарди. Қишда зах чиқмасин деб бўйра устига похол тўшалар, похол устидан эса шолча солишарди. Ёмғирли кунларда уйлардан чакка ўтгани ёдимда. Ҳозиргидек шиферли томлар қаёқда дейсиз? Одамлар ёзда томларини сомон лой билан сувашарди. Икки йилда бир том сувашга ҳамма мажбур эди.

Қисқаси, эгнимизда оқ кўйлак, бўйнимизда қизил галстук билан мактабга қатнасақ ҳам, турмуш кечирши анча оғир эди. Изгиришли кунларда йиртиқ калишни судраган ҳолда эрталабдан нон деб нон дўконлари олдида навбатга туришга тўғери келарди. Гўшт ҳам анча қийинчилик билан қўлга киритилар, кам истеъмол қилинарди. Одамларнинг юзларидан ҳали тунроқ ёғилиб турар, тиззасига, кетига ямоқ солинган “тринка” шим кийиш у пайтларда унчалик уят ҳисобланмасди.

Сиёсатдонлар “халқлар отаси” деб айтишган шахсга сизини даҳоси бўлмиш Сталин вафот этган йили биринчи синфга бордим.

Сентябрь тонги. Ҳаво илиқ. Ҳамма гуллар билан мактаб остонасидан ўтиб, кенг саҳнда тўпланган. Биринчи синфга келганлар иккита-иккита бўлиб саф тортишиб турибди. Мен латта сумка боғичини елкамдан ошириб, ёнимга осилтириб олганман. Ичида дафтар, китоблар. Сумканинг қорнида — нарса соладиган жойида шиша сиёҳдон. Ҳар замон уни кафтларим билан силаб қўяман. Нариди онам аёллар даврасида.

Бизни букри, пакана татар аёли етаклаб, синфга олиб кириб кетди. Ёши бир жойга бориб қолган бу аёл ўқитувчимиз экан.

Одамлар ҳали чолдеворлар ичида яшашарди. Кўчанимиз ёзда тизза бўйи тупроқ, қишда тизза бўйи лой бўларди. Ҳозиргидек асфальт кўчалар йўқ. Шаҳарда фақат битта тош терилган кўча бўларди. У ҳам бўлса Чоргузардан ўтган, эски шаҳар билан янги шаҳарни боғлаб турувчи кўча эди. Машина деярли йўқ. Кўчанимиздан “полутарка” машинаси ўтгани ҳозиргача кўз олдимда туради. Кун бўйи битта-иккита от ёки эшак арава ўтса ўтарди, бўлмаса йўқ.

Буларни шунинг учун ёзаятманки, ўтган асрнинг 50-йилларида Андижон жуда ҳам обод эмасди. Салкам 50—60 йил мобайнида шаҳримиз ақл бовар қилмас даражада обод бўлди, ривожланди. Кўркам ва гўзал замонавий шаҳарга айланди.

Мактабда яхши ўқиб кетдим. Лекин бешинчи синфга борганда бироз “айнидим”. Нимагадир ўқигим келмай қолди. Мактабга боришга юрагим безилларди. Яхши ўқишимга қарамай, мактабга боришдан бош торта бошладим.

— Ўқимайман, — дедим бир куни онамга. Онамни “буви” дердим.

— Ўқийсан, — деди онам. — Ўқимасанг, одам бўлмайсан. Ўқишинг керак. Ол сумкани.

Энди биринчи синфдаги латта сумкамас, магазиндан сотиб олинган чарм сумка қўлимда. Ичи тўла китоб эди.

— Ол, — деди онам пўтиса қилиб.

Сумкани олдим.

— Қани, жўна, — онам яна сиёсат қилди.

Ховлига қараб юрдим. Даричадан чиқаётиб:

— Бормайман, — деб бақирдим.

Онам ортимдан “Қани, бормай кўр-чи”, — деб қувиб қолди.

Қочиб бораётиб, китоб, дафтар тўла сумкани суви шарқираб оқаётган ариққа улоқтирдим. Ўзим четан тўсиқдан иреиб ўтиб, бедапоя тарафга қараб қочдим. Кун бўйи ўрикзорда ўйнаб, оқшом, гира-ширада уйга қайтдим. Ҳеч гап бўлмади.

Эрталаб яна ўша галва. Онам мени маҳкам ушлаб, қўлимга сумкани тутқазди. Иккинчи қўлимдан тутганча елкамга бир мушт урди. Шу урганча уриб судраб мактабга олиб борди. Кетаётиб китоб ва дафтарларни, сумкани қуритганини писанда қилиб қўйди.

— Ўқийсан, — деди. — Ўқимасанг, одам бўлмайсан!

Бу бошланғич синфда чала-чулпа ўқиб, ўқишни давом эттиролмаган илм-маърифатга ишонч билан қараган онажонимнинг армонли гапи эди. Онам мени нега ўқишга, илм олишга ундаганини кейинчалик англаб етдим. Онамнинг на ҳунари бор эди, на-да саводи. Оиладаги қийинчилик ана шундай қилиб қўйганди. Ишга кирай деса саводи йўқ, тирикчилик қилай деса — ҳунари. Шунинг учун онам менинг келажагимни ўйлаб ўқишимни, илм олишимни жуда-жуда истарди. Шундан кейин ўқиб кетдим.

Еттинчи синфни битирганимдан кейин кечки мактабда ўқишга мажбур бўлдим. Оилада янада тақчиллик бошланди. Бир буханка нонга баъзан пул топилмай қолардик. “Семичкапуриш”лик қилишим “иш” бермади. Мактабни ташлаб кечки ишчи-ёшлар мактабига ўтиб кетдим. Токарга шогирд бўлиб заводга ишга кирдим.

Ўша кезларда қаерда завод бўлса, ўша ерда кўпчиликни руслар, татарлар ташкил қиларди. Завод директорлари, албатта, рус ёки татар, умуман, ўзбекларга мансуб бўлмаган бошқа бирон миллат вакилларидан бўларди. Нимагадир заводларда руслар томонидан миллатчилик сиёсати, ошкора бўлмаса-да, пинҳона олиб бориларди. Кўпчилик ўзбеклар камситиларди. Катталар бепарво, ёш бўлганимиз учун эса, бунга биз каби ўсмирлар чидардигу, лекин юрагимизда ўксиниш ва нафратланиш ҳисси улғаярди. Умуман, мамлакатдаги “руслаштириш сиёсати” одамларни оғиз очишга қўймас

эди. Гүё ҳаммаси табиийдек. Шундай бўлиши керакдек эди.

Онам бир куни:

— Шаробиддин, ўқишинг керак, — деб қолди. — Ўқимасанг бўлмайди, болам. Илмли бўлсанг, ҳаётинг яхши бўлади. Мен бунга ишонаман...

Онамнинг бу гапини секин мулоҳаза қила бордим. Қолаверса, ҳам кечки, ҳам кундузги мактабда она тили ва адабиётдан дарс берувчи ўқитувчим Исомиддин Зокиров адабиёт дарсларини қизиқарли ўтардики, мен секин-аста Фурқат, Муқимий, Завқий каби шоирлар ижодини ўргана бошладим. Уларни мустақил ўқиб бордим. Шу билан бирга, ҳали ҳеч кимга кўрсатмасдан шеърлар ҳам ёза бошладим. Машиқларим асосан ўрганаётганим мумтоз шоирлар ижодига тақлид эди, холос...

Айтганча, менинг исмим Шаробиддин эди. Азон чақрилиб қўйилган исмим, оиламиз, қариндош-уруғ, маҳалла-кўй айтиб чақирадиган исмим шу эди. “Фарид” бўлиб қолишимга, “метирка” — тугилганлигим тўғрисидаги гувоҳномани “ЗАГС бюро”дан олган холам сабабчи бўлган. Холам “Исми нима?” деб сўрашганда акамнинг исми Фатҳиддинга мос бўлсин деб, “Фариддин” деб айтган. Гувоҳнома ёзаётган татарми, русми, эҳтимол, рус аёли соддагина қилиб “Фарид” дея ёзиб қўяверган. Шундай қилиб, ҳужжатда “Фарид”, бу ёқда “Шаробиддин” бўлиб қолганман.

Шаробиддин исми қўйилиши ҳам тасодифий эмас, заруратдан бўлган. Дадамнинг укаси Шаҳобиддин амаким урушга олиниб, бедарак кетган. Унинг хотирасигами, ёки оҳангдош бўлсин дейишибми, Шаробиддин деб қулогимга азон чақирганлари рост. Кейинчалик онам шуларни айтиб менга тушунтирган эди.

Кундузи ишлаб, кечқурун ўқидим. Шундай қилмасам бўлмасди. Оилада катта бувим (онамнинг онаси), холам, синглим, онам ва мен эдик. Пул ишлаб топадиган кимсанинг ўзи йўқ ҳисобида. Касалванд холамнинг тикиб сотган дўпписидан тушган пул ҳисобига яшардик. Дадам тухмат билан қамалиб кетганди. Бобом ўлганди. Акам Фатҳиддиннинг ўлганини эслолмайман. Бирдан-бир ишга яроқли ўзим эдим.

Бир куни тандир тагидаги катакда турган бир оқ товугимиз — энг охирги илинжимизни бувим “Янги бо-

зор”га олиб бориб сотиб, нон ва рўзгорга майда-чуйдалар олиб келгани ёдимда.

Хар ҳолда кечки мактабнинг ўн биринчи синфини ҳамма фанлардан “3”, биргина адабиётдан “4” баҳо олиб тамомладим. Ана шундай шаходатнома билан институтнинг филология факультетига ҳужжатларни топшириб, ўқишга кириб олишга эришдим. Ҳеч қандай порасиз, илтимоссиз адабиётга ихлоси баланд бир ўсмир олий маълумот олиш шарафига муяссар бўлгани ўзи ҳам, албатта, фалсафа тили билан айтганимизда, ҳеч қандай тарихий зарурият эмас, балки, шунчаки бир тасодифий ҳодиса бўлса керак.

Ижодим, тўғрироғи, илк шеърӣ машқларим намуналари институтнинг партия ташкилоти ва касаба уюшма кўмитаси органи бўлган, анчайин эътиборли деворӣ газета — “Педагог”да чиқа бошлади. Кейинроқ раҳматли курсдошим, ажойиб, бағрикенг, гайратли инсон, Ўзбекистонда тенги йўқ журналист, захматкаш ёзувчи, “Нодирабегим”, “Нўхатполвоннинг саргузаштлари” каби бадиий етук асарларнинг муаллифи, дўстим Мирзакарим Пирматов (биз уни “Мирзо” дер эдик) курсимиздаги ёш шоир ва ёзувчилар асарларини матбуот саҳифаларида кўринишига амалий ёрдам қилиб борди.

Мирзо ўқишни битириб ҳарбий хизматдан қайтгач, ҳозирги “Туркистон” газетасида Тошкентда ишлаб қолди. У шеърларимни сўраб олиб, “Оқ йўл, Фарид” сарлавҳасида расмим билан эълон қилди. Бу шеърларимнинг жамоатчилик ҳукмига илк бор ҳавола этилиши эди. Шундан кейин она шахримда чиқадиған ҳозирги “Андижоннома” газетасида ижодимга “Оқ йўл” тиланди. Мирзонинг ёрдами билан атоқли шоиримиз Эркин Воҳидов билан учрашувлар, Абдулла Орипов суҳбатлари аста-секин адабий жараёнга яқинлашишимга, ўз устимда қаттиқ ишлашимга, ижод моҳиятини англаб етишимга кўмаклашди. Москва Жаҳон адабиёти институтидаги икки йиллик сабоқ ҳам дунёқарашимда катта ўзгариш ясади. Бадиий тафаккурнинг талабларига юқорироқдан туриб қарашга ўргандим. Ижод — фақат ёзиш дегани эмас, ижод — мушоҳада, тасаввур теранлиги эканини англаб етгандек бўлдим. Билдим, имконият қўлдан бой берилмаса, ҳаёт захматларини чуқур идрок қилган ҳолда яшаш санъатини, ўзи учун ярата

олиш ҳам бир буюк ижод экан. Бу иккиси уйғунлашган жойдагина ҳақиқий ижод бошланса керак, деб ўйлаб қоламан баъзан...

Тўғрисини айтиб тан олишим керак, кейинги эллик йил мобайнида халқимизнинг турмуш маданияти беқиёс даражада ўсди. Айниқса, мустақиллик йилларида мамлакатимизда улкан муваффақиятлар қўлга киритилди. Мамлакат ободлиги ҳақида тўлқинланиб, Оллоҳга мингдан-минг шукроналар айтсак арзийди. Сабаби, бизга боболардан мерос бу юрт кўркамлашиб бормоқда. Хамиша шундай бўлаверсин!

Хуллас, адабиётимизда Хабибий домланинг “Девон” тузганига, устоз Восит Саъдулла “Девон”и чоп этилганига ҳам қирқ, ўттиз йиллардан ошди чоғи. Мен ҳам устозлар анъаналарини қўллаб-қувватлаб, умрим бўйи арузда ёзганларимни жамлашга ҳаракат қилдим. “Девон” деб номлашга журъат этдим. Бу ишда устозим, катта олим Маҳкам Маҳмуд Андижоний раҳнамолик қилди. Қолгани эса Сиз азиз муҳтарам газалхонлар ҳукмига ҳавола.

Parug Usmon

Faza.ilar

Ilmu O'á

Коинотда зарра жоним

Бўлай дер сенга жон вобаста-вобаста,
Тутиб жон, жонажон вобаста-вобаста.

Яқин ҳеч тутмасанг-да ушбу жонимни,
Кўнгил асли ниҳон вобаста-вобаста.

Қийин кўпдир ниҳоятда жаҳонда,
Сенга бўлмоқ осон вобаста-вобаста.

Дема ёлғизгина ер, баҳру барни,
Яна кенг осмон вобаста-вобаста.

Бу саҳро, бу гулистон деб аталгувчи
Жаҳонда қарвон вобаста-вобаста.

Фарид бу коинотда зарра жоним —
Бўлай дер сенга жон вобаста-вобаста.

Навосиз — наво

Андалиблар бенаводир, мен не деб айлай наво,
“Оҳ-воҳ” этсам агар, қандоқ қулоқ солгай сабо?!

Шубҳасиз, гулнинг ёқоси чок ғамим айтмай туриб,
Хасратим анҳордаги сувлар мисол бўлмас адо.

Бир нафас эшитса-ю, ястанса бепоён замин,
Арзигаё тинглаб сўзим олдимга мук тушса само.

Ўрганган елларнию, гулларни чок-чок айлаган
Дилдаги дардим менинг — бу дард ҳанузки бедаво.

Йўқ бу қисматдан, Фарид, қочиб — қутулмоқ чораси,
Андалиблар бенаво, боғларда айлайму наво?..

Кутишнинг яхшилиги

Нетай мен, дилбарим мандан йироқ бўлса, йироқ бўлса,
Висол оқшоми деб кутган кечам ўтли фироқ бўлса.

Юрак туйғусидай тўлкин урарди бовдаги гуллар,
Илож қанча, бу хил ҳижрон туни кўксимга доғ бўлса.

Ҳамиша тунларим қийноқ билан ўтсин менинг, майли,
Мени кўп қийнамоқдан ул гўзалнинг вақти чоқ бўлса.

Нечун кутмай уни бу кеч, йўлига нега кўз тикмай,
Гўзал бу Андижон шаҳрим чаманзор бўлса, боғ бўлса.

Кутиш фурсатларидин яхши он йўк, яхши фурсат йўк,
Фарид истайди доим кўнглида шу иштиёқ бўлса.

• • •

Дам ўша-ўша, алам ўша-ўша*,
Дақиқа ичра одам ўша-ўша.

Сонияларни қувиб чопамиз гоҳо,
Қувиб етмоққа дам кам ўша-ўша...

Фурсати етмас бечора одамнинг,
Одам дамларга қарам ўша-ўша.

Нур оғушида чопувчи инсонлар,
Билинг, сизга ҳам, алам ўша-ўша...

Ўша-ўша деб ўтиб кетди-ку шоир,
Ўзгармади ҳеч олам, ўша-ўша...

Бас, ўша-ўшаларни қўй, Фарид, ўша,
Дам ўша-ўша, алам ўша-ўша.

* Раҳматли Сафар Барпо «Ишлар қалай?» – десак «Ўша-ўша» дерди.
Муаллиф шундан илҳомланганини таъкидламоқда. (Муаллиф).

Дил бирла туйгунча

Киши айрилмасин ёрдан бу дунёда то ўлгунча,
Висоли завқи-шавқини тотиб ўтсин у туйгунча.

Тирик ўлган деган бир сўзни айтган яхшидир, балки,
Тирикликда иков ҳам бир-биридан айру юргунча.

У дунё йўлида аввал бу дунё ичра ҳамдам, хуш
Яшаб ўтсак қанийди, бу ёруғ дунёси тургунча...

Хаёт ҳам шатранж тахтаси гўё, ўйин унда —
Сурилди баъзилар бу даври давронларни сургунча.

Умр ўтгай, биров кўчада бехосдан чакирганда,
“Лаббай” деб унга боқмоқ мақсадида юзни бургунча.

Бажаргин яхши ишларни, агар сен яхши бир инсон,
Уни этдим, буни этдим, дея кўкракка ургунча.

Фарид, бу шеърни кимки бир насиҳат дейди,
Осонмас битта сўз маъносини дил бирла туйгунча. бўхтондир,

Сирли остона

Борурмиз бир-бировга биз бўлиб бегона-бегона,
Топилмас — иккимиз қимматбаҳо дурдона-дурдона.

Фигони кўкка ўрловчи адашган икки жайронмиз,
Мудом ўз-ўзимизни излабон сўзона-сўзона.

У ёнда сен, бу ёнда мен борурмиз битта манзилга,
Кўтариб айриликнинг юкини мардона-мардона.

Сукунат ўртади ошно, сукунат ўртада улфат,
Сўз айтмай бир-бировга бир оғиз дўстона-дўстона.

Муҳаббат уйига ташриф буюрмоқ бунчалар мушкул,
Фарид, намунча қаттиқ бўлмаса бу сирли остона...

Ҳар ким ўз ҳолича

Ҳар бир одам аҳли донодан эрур ўз ҳолича,
Баркамол энг сўнги маънодан эрур ўз ҳолича.

Баъзи эл аҳли балиқларга хиёл ўхшаб кетар,
Ҳа, у денгиз, кўл ва дарёдан эрур ўз ҳолича.

Ўт-ўланзор ичра юрган кимсага бўлгай аён,
Ҳар алаф чин гули раънодан эрур ўз ҳолича.

Зоти инсон ҳоли шулдир — ўзни пайғамбар деяр,
Ҳар гадо чин зоти подшодан эрур ўз ҳолича.

Бу ҳаётда мен хунукдирман деган киз борми ҳеч?
Бўлса ҳам кўркли, у барнодан эрур ўз ҳолича.

Ўзгалар дунёсидан асло сабоқ бефойдадир,
Ул ўзи тургувчи дунёдан эрур ўз ҳолича.

Юмма нуқсондан, Фарид, кўз, ҳаммасин ошкора айт,
Гарчи суҳбатдошинг аълодан эрур ўз ҳолича.

Сўз ҳақида сўз

Сўз, сенинг сеҳринг мени намунча мафтун этмаса,
Дил уйини офтоб порлаб турар кун этмаса?

Яхши сўздан кайфият яшнаб кетар бўлса, нетай?
Сўз эмас у ҳеч қачон, кўнгилни гулгун этмаса.

Сўзки бор оҳангида оғриқ мужассам ҳар нафас,
Ҳеч туролмайди ўзин у лаҳза малъун этмаса.

Гоҳ илон янглиғ сочолмай захрини бедор бўлар,
Жисму жонни қақшатиб, эл бағрини хун этмаса.

Яхши сўз Лайло, Фарид, чин кўрки пок, озодадир,
Сўз эмас, тингловчисин мангуга Мажнун этмаса.

ИЛТИЖО

Сен муҳаббатсан, вафосан, энг ширин дамсан менга,
Дил узолмасман, ҳаётсан — нурли оламсан менга.

Мен сени билгум, азиз деб, бир умр ардоқлагум,
Чунки сен ҳам мен кабисан, мендек одамсан менга.

Бу ҳаёт қонунидир, то бор экан жисмида жон,
Гоҳи шодликсан, қувончсан, гоҳида ғамсан менга.

Қайнагай меҳринг булоғи, ҳимматинг дунё қадар,
Яхши хислатларни берган шоҳи Хотамсан менга.

Илк муаллим деб танийман, эй буюк инсон, сени,
Ишқни ўргатган ўзингсан, илму бардамсан менга.

Эй улуг Холик, Фарид чин таърифинг минг ёзса оз,
Сен яшашсан, сен ҳаётсан — нурли оламсан менга.

* * *

Кўнгил, ён сен умид учқунида лаҳза,
Ва қолма вафлат тутқинида лаҳза.

Қанотинг бўлсин орзу, мақсадинг чиндан,
Ёнарда ён ушбу шам ёлқинида лаҳза.

Ҳақиқат унга гирдоб, унга тўлқин бир,
Оқар кимки ҳаёт тошқинида лаҳза...

Ёруғлик васлидан яхши васллар йўқ,
Кўнгил, ён сен умид учқунида лаҳза.

Яхшилик

Инсон зоти тобедир, яхшию ёмонликка,
Гохи ноомонлигу, гоҳида омонликка.

Тилидан қўймас асло тавба-газарру зикрин,
Ақлдан ҳукми билан киришар шайтонликка...

Ўтмишга назар ташлаб, инсон асли инсону,
Дейсан, нега бўлинган гадою султонликка?

Тобелик авом халққа — келган қарамли бўлиб,
Ҳуқуқ эса қарашли бўлган фақат хонликка.

Ким инкор этар, тарих айтиб турар, қўзғолган,
Неча-неча марталаб исён зўравонликка.

Яхшиликнинг байроғи баланд элнинг қўлида,
Минг тасанно, минг таҳсин бундай қаҳрамонликка.

Мамлакат обод бўлсин, эл омон бўлсин мудом,
Шукрона айтар Фарид ҳамиша омонликка.

Бир севги фожиаси

Дарди йўқлар билмагайлар дард нима, дармон нима?
Кўнгли йўқлар англамас орзу нима, армон нима?

Ишки йўқларда қаердан ҳам кўнгили бўлмай гўзал,
Рост, уларга фарқсиздир не висол, ҳижрон нима?

Мен кўнгили не билмаган бир кимсага боғлаб кўнгили,
Оқибат билдим, мана, афсус нима, пушмон нима?

Изтиробли ушбу сўздан чекса қалбим изтироб,
Англадим шунда, Фарид, севги нима, севган нима?

* * *

Дардларим қаттиқ менинг, ҳеч нарсамас тош олдида,
Сув бўлиб оққай у тош оққанда кўз ёш олдида.

Ортмасин дейман ўзимдан, ўз-ўзимга айтаман,
Дардларим бардошланур тобора бардош олдида.

Ҳеч киши мендек гўдаклар бирла улфат бўлмасин,
Айтмасин дил дардини дардсиз бебош олдида.

Дардларим сурат эрур, асрори ўзимга аён,
Шарт эмас шарҳлаб туриш суратни наққош олдида.

Қим Фарид қочгай ёруғ дунёда ўз тақдирдан,
Қисмат истиқомат айлармиш икки қош олдида.

* * *

Изтироб кўп чекмагин, тилёғламалиғ айлама,
Яхшиси, бундан кўра тутгин заҳар, дўстсан менга.

Юзларинг жимирламайди, шулда чин беюзлигинг,
Сўзларинг маълум қилиб турмақда — фар дўстсан
менга.

Эсласам, писмиқ кучукдек писганинг ёдимда бор,
О, агар бўлса пўлат тиш, еб ютар дўстсан менга.

Душманингта сен мени айлаб нишон, иш бошласанг,
Шомда дўстлик тугаб қолса, саҳар дўстсан менга.

Дил қаро бўлса киши, бўлғай фасодга ошино,
Ҳар ёмонликдан ташувчи “хушхабар” дўстсан менга.

Яхшилар йўқдир жаҳонда, шум бошингда шум фикр,
Деб анов ундоғу мундоқ фол очар дўстсан менга.

Тўғри, ҳеч дўстсиз яшаб бўлмас, Фариднинг истаги,
Йирт хиёнаткор ниқобингни, агар дўстсан менга.

Не сирлар бор эмиш бу жон ичинда,
Битта бу, жон минг хаяжон ичинда.

Бунда қувонч, бунда севинч, бунда ғам,
Турфа бу туйғу тўпалон ичинда.

Қийналади покиза идрок, ажаб,
Баъзи бир ҳол шуҳрату жон ичинда.

Кимга ушалгунча қадар мақсади,
Умри кечиб борар армон ичинда.

Дилни эзар дутор, танбур нолаши,
Қанча фиғон бора гармон ичинда?

Ўзга ерга бундай кечинмалар йўқ,
Бари шунда — еру осмон ичинда.

Осмонда битта қуёш, битта ой,
Фарид қалби Ўзбекистон ичинда.

Ватан туйғуси

Ватан — бу кафтдаин тор кулбамасдир, бепоён менга,
Дилимдек бепоёну ҳамда онгимдек аён менга.

Болам киндик қонинг томган бу ер қўзинг қароси деб,
Онам, жоним онам айтган, бу сўзни ҳар қачон менга.

Онамнинг оқ сутин ҳаққи, Ватан ҳар доим эъюзим.
Ватан — жисмим, Ватан — жоним, Ватан — покиза қон
менга.

Алифбо ҳарфидек ҳар ҳарфини ёд айлаганман, ёд,
Ватан бу она сўзидек аёнлардан аён менга.

Назарлар айласам тарихга, юртим таърифин сўзлар.
Навоий ҳамда ул Бобур тузиб берган девон менга.

Улуғлар даъвати қалбимда сўнмас офтоб янглиғ,
Ватанни куйлаган чоғимда доим нурафшон менга.

Фарид дер Ўзбекистон бебаҳо, жаннат макон ўлкам,
Жаҳон бу бир жаҳон-у, сен ўзингсан бир жаҳон менга.

Рухни саломат айла

Кел, қўй кароматингни, жонни саломат айла,
Шу йўсинда, нигорим, бир йўл каромат айла.

Кел, қўй беҳуда ўйни, не даркор оғритмоқ бош,
Ўзингга-ю ва менга шафқат шарофат айла.

Боқ, бу шитоб замона не куйга солмас жонни?
Унут барин тамоман, бир лаҳза роҳат айла.

Қўп иш бор хайратомуз, лекин ким яхши унга,
Тилингданмас, дилингдан ҳамиша раҳмат айла.

Эзгулик камолати мушкуллардан мушкулдир,
Шу йўлда меҳнат айлаб, шу йўлда заҳмат айла.

Фарид, энг зўр каромат ёруғ оламда шулки,
Жисмни пок сақла-ю, рухни саломат айла.

* * *

Эй кўнгил, ҳамдамлиғ айлайман дема дилдор ила,
Иқтидорингни намоиш қилмасанг ашъор ила.

Дилда ишқ дарди агар йўқдир, ҳали бу дард эмас,
Бас, иши бўлмас табибнинг дарди йўқ бемор ила.

Зулфи занжирига боғланмай туриб тез ос дема,
Ўз-ўзимни ўлдуарман деб уринма дор ила.

Гоҳ узун тунлар тўшақда тўлғонишдан қанча наф?
Ҳеч иши борму вақтнинг сен каби бедор ила?

Оху фарёдинг фалакка чиқмасин асло, Фарид,
Дилбаринг этгучи сенга кичкина озор ила.

* * *

Шоми хижрон, сен неки, васли чирофинг бўлмаса,
Парпираб ёнган чироқ янглиғ қарофинг бўлмаса?

Бир висол орзусида тунлар оқарса мен, не тонг,
Зори озорим, ахир, ким деб сўрофинг бўлмаса?

Эй кўнгил, ишқ ихтиёр айлаб нетардинг сен бу кун,
Жонинг ичра оҳ деган ўтлиғ ярофинг бўлмаса?

Шоми хижрони — фақат ёлғиз у хижронин дегил,
Васлидан баҳра олар бир яхши чофинг бўлмаса.

Ул висол келғуси деб кўзлар Фарид кўп интизор,
Найлар эрди ноз бўлиб, нозли фирофинг бўлмаса?

* * *

Ҳақиқат излаган сўз кимга ошно, кимга бегона?
Тувишган она бўлса кимга, у кимга ўғай она.

Ёнишдан кўркмагай асло, оловга тик борар доим,
Адолат шаъмининг атрофида куйғувчи парвона.

Жаҳоннинг ганжи етмас тенглашурга вақти келган пайт,
У шундайки, баҳоси йўқ эрур дунёда дурдона.

Кириб борсин у дунё аҳлининг ҳар хонадонига,
Ҳақиқат хонаси бўлсин одамлар ҳар яшар хона.

Ҳақиқат дўст тутинган қалбда бўлмайди разолатлар,
Қабоҳатдан йироқ ҳолда ҳаёт кечғуси дўстона.

Жаҳонда энг адолатли ҳукм шулдур, Фарид, айтсанг,
Ҳақиқат излаган сўзлар эрур халқларга жонона.

Кўп ғазаллар ёзма, шоир, сўзларинг ёлғон эса,
Сув деб айтмоқлик кийин, оғзинг тўла талқон эса.

Синдириб нонин узатсанг, чойни чин таъзим ила,
Ёв дебон айтиб бўлурму ёв агар меҳмон эса?

Аслида ҳақ сўзни айтмоқлик жуда мушкул эрур,
Тўғри сўз айтганмисан дер кимки беармон эса.

Бил, булутлар остидан чиққан чароғон ой мисол
Ҳақ вужудни кийнагай жисминг аро пок қон эса.

Сўзлар ёлғонлигини ҳисларингга тўнкама,
Комига тортиб кетувчи виждонинг ўпқон эса.

Бу ғазални бир сабаб боис Фарид машқ айлади,
Ким ўқир фикр айласин, идрок учун имкон эса.

Саркардалар

Улар жанг бошлади, ўлди халойиқ, қолди қирғинга,
Яланғоч бу қиличлар, эҳ, қачон энди тушар қинга?

Сабабни англамасдан санчишарлар бир-бирига тиғ,
Сабабкор ҳам аниқмас, бу адоватли қасос — кимга?

Босарлар қандайин ер бўлмасин — яксон қиларлар тез,
Шижоат шунча даҳшатки, улар ўхшайди тўлқинга.

Ҳазон ташриф буюрган бўлса-ю, ўт тушса гар боққа,
Ахир, ҳўлу қуруқлар бари бир эрмасми ёлқинга?

Фарид, олам омон бўлсин — тилак шу энди дунёга,
Улар жанг бошлади, ўлди халойиқ, қолди қирғинга.

* * *

Бир гулзорга кирдим, гул пароканда,
Гунча бағри қон-у, ётар ҳар ёнда.

Булбул нола қилар бутуқлар аро,
Виждон қолмади деб бирор виждонда.

Одам нутки бирла дер: гапинг ўтмас,
Пулинг кўп бўлмаса агар ҳамёнда.

Оёғи остига сира боқмайди,
Печак гул кўзидур шухрату шонда.

Қумрилар ўрнида ҳамонки зоғлар,
Яшаб келмоқдалар омон-омонда...

Булбул нола қилар сира тўхтамас,
Гунча-чи, бағри қон ётар ҳар ёнда.

* * *

Шеър ёзолмас шоир аҳли таассуроти бўлмаса,
Келган илҳом қушининг кучли қаноти бўлмаса.

Энг умрбоқий гўзал ишқ бу одамларнинг ўзи,
Қайдадир энг яхши шеър — ишқ таълимоти бўлмаса.

Биргина қоғоз, қалам этмас кифоя шеър учун,
Дил деган нурли сиёҳ тўлган давати бўлмаса.

Ғам билан шодлик ҳаёт отлиғ дутор қўш торидур,
Қайда куй ранжу аламларнинг нажоти бўлмаса.

Уйда сен шипга қараб ёзган сатрлардан не наф,
Ёзганинг ҳар битта сўзнинг коиноти бўлмаса.

Эй Фарид, олгин ҳаёт номли чамандан таассурот,
Ким уни шоир дегай байти-баёти бўлмаса.

Дўстга хиёнат этма

Эй дўст, дўст бўлсанг агар, дўстга хиёнат этма,
Дўстликнинг гулшанида туриб шикоят этма.

Кўрганингда дўстимга сен мени ёмон дема,
Дўст бўла туриб менга ёвни ҳимоят этма.

Қўй, қолмайлик маломат, таъналарга, қолмайлик,
Дўсту душманлик илмида янги бир оят этма.

Агар чиндан дўст эсанг, нолима дўстларингдан,
Хаттоки душманинг ҳақида ривоят этма.

Секин юр, сақла сукут, шудир кадрдонлигинг,
Эл ўртасида ўзни, мени ҳикоят этма.

Душман дема Фаридни, сенга чин дўстлик сўзи,
Эй дўст, дўст бўлсанг агар, дўстга хиёнат этма.

Ёлғончи қизга

Бас қил, эй жонон, гапирма — алдама,
Менга сен ёлғон гапирма — алдама.

Негаки чин сўзда сал қайғу бўлар,
Кулма кўп, шодон гапирма — алдама.

Кўрсатиб бир-бир адрларни менга,
Демагин карвон, гапирма — алдама.

Васлингга етмоқни чўққи тоғ дема,
Бари ишқ майдон, гапирма — алдама.

Сўзлаётирсан кўзимга тик қараб,
Пирпиратиб мужгон, гапирма — алдама.

Йўқ, ишонмайсиз дема ҳайратланиб,
Сенга мен ҳайрон, гапирма — алдама.

Рост-ёлғонни Фарид айтолмади,
Сенда не армон, гапирма — алдама!

Қутайбанинг ўлими

Қутайба кетмоқ истайди узоқ юртларга мардона,
Яшар навкарлари ерли халойиқ бирла дўстона.

Қутайба кетмоқ истар, остида тулпор, килич қўлда,
Валек навкарлари ҳеч истамас ҳатлашга остона.

Қутайба ваъда айлар яхши жанг ва яхши бир ўлжа,
Толиққан жангчиларга ушбу ўйлар эрди бегона.

Қутайба амр этар: сиз содиқ аскар, сизга жанг даркор,
Қани, тез отланингиз, бош эгингиз эмди фармона.

Кўрарлар бу заминнинг жаннатона тоза жойи шу,
Типирлаб дейди жангинг бошларингдан қолсин ордона.

Сен эй, Парвардигор, бизни жудо этма бу манзилдан,
Чўзарлар қўлларин юз илтижолар бирла осмона.

Қутайба тўхтамасдан ундабон жангу жадалларга —
Амал айлайди бошлиқлар сўзига — сўзи фармона.

Иймону эътиқоди бор кимсага оила, ҳам фарзанд,
Ватандек бир ватандир, энди не даркордир инсона?!

Шу фурсатда эса хўп ҳориган бечора навкарлар,
Омон қолганига айтардилар минг марта шукрона.

Кезиш от узра сарсон, қон тўкиш беҳуда-беҳуда,
Бутун озорлардан ҳам озор эрди-да жона.

Деди бирдан улар бизлар кетаолмасмиз бу манзилдан,
Биз эмди айланиб бўлдик ҳунарманд ҳамда деҳқона.

Чикиб саркарданинг жаҳли, қўли шампирга борди, лек
Қутайба жисмини навкар қиличи ювди тез қона...

¹ИмомҚутайба (Муҳаммад) ибн Муслимал-Бохлий ал-Курайший (667—717) — машҳур араб саркардаси ва пахлавони, Умавий халифалар номидан Хуросон волийси, Мовароуннаҳр, Туркистон, Кашмир ва Хоразм фотиҳи. Фарғона водийсида ўз “жунга” амирлари томонидан ўлдирилган. Уруш тактикаси ва хийлалари жаҳон ҳарбий санъати тарихида алоҳида ўрганилади. Бухоро вилояти Ромитан тумани Имом Қутайба қишлоғида дафн этилган, қабри сақланган. Лақаби бўлмиш “Қутайба” — “туяча” маъносини аниқлади, дарҳақиқат, ниҳоятда йирик ва қудратли мусулмон бўлган (*Муҳаррир*).

Олазарак кўзлар

Кўркув кезар бир шахр аро олазарак кўзларда,
Сезилибон айтилганда титраётган сўзларда.

Вожабо, нега унинг турли-турли ранги бор,
Кўринади гоҳ оқариб, гоҳ қизариб юзларда.

Ўз соясин кўриб-чўчиб дер бировнинг сояси,
Бегонадан эмас, баъзан ҳадиксирар ўзлардан.

Ҳатто ўйлар табиатнинг мурувватин ғараз деб,
Шубхаланар тўрт фаслдан — баҳор, қиш, ёз,
кузлардан.

Унутган у таъм билишни, унутган ҳид билишни,
Парҳез сақлар овқатларга солингувчи тузлардан.

Бу кўркув, бу шубҳа, ҳадик мансаб васвасасидир,
Кезар у бир шахр аро олазарак кўзларда.

Ватан

Мен учун бу оламнинг тортиш кучи ватанда —
Ватанимнинг бағрида яшаётган чаманда.

Бу кучнинг бир риштаси юрагимга боғланган,
Шунинг учун юрт ишқи менинг жону танамда.

Бу куч онам опшоқ сути ва қуйлаган алласи,
Дейман ушбу сабаб борки қарзим кўпдир онамдан.

Тортиш кучи — юрт, она, тортиш кучи — азиз ёр,
Билиб қўйгин, гўзалим, битта юрагим санда.

Кимдан бу куч ҳолидир — ким тарк этган юртини,
Инсон билан яшайди бир умр у чамамда!

Бу куч кучга қўшилгай, Фарид, тортиб камолот,
Оилада ўғил, қиз фарзандлар туғилганда.

Мубталойим демагин, чин ошно бўлдим сенга,
Ошнолик одати деб мубтало бўлдим сенга.

Орди кундан кунга дил ишқи камаймасдан сира,
Йўқ, ёмон кун кўрмадим то ошно бўлдим сенга.

Сенга топширдим инону ихтиёримни ниҳон,
Демасанг-да ошкора бўл менга, бўлдим сенга.

Чунки сен ёруғ жаҳон хулқ аҳлининг танҳосисан,
Сен томон кўп марта бордим, кел менга, бўлдим сенга.

Қўлимизда ул вафо сарчашмасидан коса сув,
Сипқорайлик, эй нигор, кўрдим раво, бўлдим сенга.

Фуссасиз кўнглимда ишқ-устоз Навоийдан наво,
Шеър ҳавас билсанг, Фарид, ҳам сернаво бўлдим сенга.

Шодлигим дунёга бисёр дил аро,
Ғамларим бир уйчалик бор дил аро.

Барини шарҳ айламоққа йўқ илож,
Қанча меҳру қанча озор дил аро.

Бир томони қакшаётган чўл эса,
Бир томон кетганча гулзор дил аро.

Изтироб ҳузру ҳаловатдир бари,
Ғоҳида янграйди “Гулёр” дил аро.

Ғамга ҳам шодликка ҳам доим чидар,
Сабру тоқатли бу шункор дил аро.

Ҳеч ҳазон ҳолни, Фарид, у кўрмасин,
Номус отлиғ эзгу гулзор дил аро.

Оқил одам қийналур албатта аҳмоқлар аро,
Ҳис қилар қолгандайин ўзини тўқмоқлар аро.

Оқил одам бўй бериб ўсган чиройли бир терак,
Гоҳи қарсиллаб қўяр беҳуда чакмоқлар аро.

Соғ дили топгай жароҳат ушбу ҳолат зарбидан,
Қайда ўткир кадр топди барча тўқмоқлар аро.

Дейдилар нодон йўли доим равон, оқил эса,
Ранж топар мақсадига етгунча сўқмоқлар аро.

Баъзида қалбингга оғриқдир, Фарид, сен айтасан,
Борлиги фиску фужурнинг дўсту ўртоқлар аро.

Ўзингсан менга ёр аълодан аъло,
Бу гулшанда гули раънодан аъло.

Сабаб, кулгуларинг жонимга ором,
Тўлиб шўҳ-шўҳ оқар дарёдан аъло.

Сабаб, сен соҳиби бир нуктадонсан,
Сўзинг маъноси ҳар маънодан аъло.

Само юлдузга бой, аммоки менга,
Фақат сен юлдузи Зухродан аъло.

Десам, кулма, ягона олашим сен,
Бу дунёда бари танҳодан аъло.

Керак улфат, керак ошно, валекин,
Йигитга яхши ёр ошнодан аъло.

Ўзингдан ўзга йўқ, ёри вафодор,
Фаридга борлигинг дунёдан аъло.

Тоза ҳаво

Юракларнинг тор-торига шўх-шўх наво, тоза ҳаво,
Кўзгу каби тиник, чарагон, мусаффо, тоза ҳаво.

Гўё магнит майдонисан, сендан чиқиб кетиб бўлмас,
Сехру жозибасан, доим оҳанрабо, тоза ҳаво.

Киши вужудидаги ҳар етмиш икки минг томирга,
Ширин-ширин сассан, азал сирли садо, тоза ҳаво.

Тирик жон сув каби сени суғоради жон-жонига,
Ҳаёт тўхтаб қолар, шаксиз, бўлсанг адо, тоза ҳаво.

Ростин айтмоқ керак, вафо айласанг-да, минг афсуслар,
Биз инсонлар олдиндамиз кўп бевафо, тоза ҳаво.

Билиб-билмай олаётган нафасингни бўғамиз-у,
Кўмир, газларни кўрамиз сенга раво, тоза ҳаво.

Лекин сен кўп мурувватли, ташқарига чиққан кимса,
Юз тутганда ёқимлисан, эй дилрабо тоза ҳаво.

Кечир дейман таъзим бажо қилиб туриб қаршингда мен,
Одамизот қилаётган бўлса хато, тоза ҳаво.

Бу сатрлар қайдан эди, балки сени ёмас эдим,
Меҳринг Фарид юрагига бўлмаса жо, тоза ҳаво.

Ким одамларсиз ўз умрин соз деяр, қилгай хато,
Яъни умри фаслини у ёз деяр, қилгай хато.

Ким одамларнинг иши битмайди менсиз дер, ёмон,
Ким одамларсиз ўзин эъвоз деяр, қилгай хато.

Эй такаббур, эй ғўддайдан кимса, сал пастроққа туш,
Кимки манманликни хуш парвоз деяр, қилгай хато.

Тинглаяпсан гапларимни, тескари лек эснама,
Ким одобда ўзини мумтоз деяр, қилгай хато.

Умримиздир бир гўзал киз ишвасича, ўйласам,
Кимки кампирнинг фирофин ноз деяр, қилгай хато.

Асрасин Оллоҳ, Фарид, танҳо қолишликдан мудом,
Ким одамларсиз ўз умрин соз деяр, қилгай хато.

• • •

Сенга ибодатим, Парвардигоро,
Тонгги соф одатим, Парвардигоро.

Сўнги нафасгача, сўнги вақтгача,
Етса бас тоқатим, Парвардигоро.

Кетмай туриб, Ўзинг осон айлагин,
Танамда кувватим, Парвардигоро.

Сени ёддан чиқарган пайтларим бор,
Етмайин гоҳ журъатим, Парвардигоро.

Рости, азим гуноҳлар этди
Ёшлик шижоатим, Парвардигоро.

Сўнгра идрок этдим, тушуниб етдим,
Қуруқ бу иззатим, Парвардигоро.

Ўзинг, гуноҳларимни кечиргил ўзинг,
Эй олий қудратим, Парвардигоро.

Тонглар бўсағасида Фариджон сўзи,
Сенга ибодатим, Парвардигоро.

Рухим толгач

Миш-миш гаплар кўпайиб кетди юртимиз аро —
Қайсидир зотлар оқу, қайсидир зотлар каро.

Баҳоси уч тийиндан газеталар гап сотар,
Жаҳон ойнада гап, гапта тўла радио*.

Қўлга тегса, кўз чакчайган, гоҳ туйғу зўр, гоҳ ақл,
Ҳақу ноҳақ ноаёндир, давом этар можаро.

Рухим толиб бу ҳолатдан ўзимни четга олдим,
Сокин боғлар кунжи аро изладим майин наво.

Ва қутулмоқ имконлари йўқлигини англадим,
Бу ерда ҳам шўх садо, бу ерда ҳам шум садо:

— Анави зот оқ эрур, анави зот қора деб,
Қичқирарлар, бошланади, давом этар можаро...

Вожаб

Вожаб, сўнди ҳарорат дил аро,
Бошланиб унда совуқлик, можаро.

Ҳис юрак музхонасида қотди-ю,
Ногаҳон бўлди яшашликдан жудо.

Этмади йилт-йилт, таажжуб, шуъласи,
Хайрат учқуни сўниб бўлди адо.

Қалбга сен бир хайру эҳсон айла деб,
Жону тан гўё бу дам бўлди гадо.

Вожаб, сўниб ҳарорат дил аро,
Унда айларди совуқлик можаро...

* Шейр 1980-йиллар воқелигини ақс эттиради (*Муҳаррир*).

Ҳаёт ишқи

Ҳаёт, бол лабларинг тотли, ўпарман тўймайин асло,
Ахир, сен қандайин бир жодугарсан менга бепарво.

Нетар бағримда бир бор эркалансанг, яйрасанг сен ҳам,
Ғариб жисмимда жонимсан ва жоним ичра хуш маъво.

Тикилсам кўзларингга ёлвориб мастона-мастона,
Боқарсан локайд дилбар мисоли кўзлари шахло.

Ўзалсан, барибир, бу телба кўнгил жон билан суйган,
Ўзингдек, рост, ёруғ дунёда йўқдир дилбари аъло.

Висолинг неъматидин ношукурни этмагин маҳрум,
Совуқ бағрима бош кўйгил, харорат айлагил пайдо.

Фарид қошу кўзингга термулур ҳар кечаю кундуз,
Қадрдонсан менга сен, тарк этилмас соҳили дарё...

• • •

Юрди у бир ташкилотда ўзини султон сезиб,
Кўлга фармойиш бериб, гоҳо Худоёрхон* сезиб.

Қанча шўхликларни қилди қанча-қанча эркалик,
Ўлтириб турган ўшал курсисин имкон сезиб.

Қанча пайчоқларга гаврон бирла солди қаҳр ила,
Эл-улусни бир пода, ўзини хўп чўпон сезиб.

Ақлсиз бош бор иложсиз, шубҳасиз, ҳар жабҳада,
Бошлагай карвонни йўқликқа ўзин сарбон сезиб...

Оқибат бу ташкилотни кетди у ташлаб, қаранг,
Тулки йўлни айланиб ўтган каби қопқон сезиб.

* **Худоёрхон** — Минглар сулоласидан Қўқон хонлигининг сўнгги ҳукмдори (*Муҳаррир*).

Кўкрагимни соф хавойингга, ватан, мен тўлғазиб,
Сен билан парвоздаман гўё қанотимни ёзиб.

Эркали бағрингда ўтган ҳар дақиқа, ҳар дамим,
Эркалангайман дилимда эрка ҳислар кўзғалиб.

Эътибору эҳтироминг каттадир, фарзандларинг
Етгуси сендай муқаррам эҳтиромга юксалиб. .

Сенда, ҳа, бир неча миллионлаб фидо жон ёди бор,
Даъватингга доимо тайёр яна минг-минг қалб.

Ўзини билган кишиларга ватан — бу ўзидир,
Менга шу жонон ватан дейди ўзини у таниб.

Офтоб, сув, ер, ҳаво — жами тириклик неъматини,
Лек Фарид улғайди, ўсди юрти меҳрига қониб.

Баҳорнинг келиши

Ҳа, баҳор кимларга ёқмас ям-яшил япроқ бўлиб,
Алвон-алвон гуллар очилган гўзал гулбоғ бўлиб.

Ҳар баҳор юрт бағрига ташриф этар ўз ҳолича,
Қайсидир ёқда атиргул, қайдадир янтоқ бўлиб.

Ҳеч қачон тундлик ярашганмас гўзал гул юзига,
Қаршилаш зарур баҳор фаслини хушчақчоқ бўлиб.

Маст этиб бир лаҳзага, беҳуш қилиб атри ила,
Эврилар туйғулар оғушида у ардоғ бўлиб.

Эй кўнгил, сен бу баҳор чоғини кадр эт, хуш кечир,
Қолмасин у дилда лола барглари доғ бўлиб.

Эй Фарид, инсонки бор, хулқида ҳар турли фасл,
Умринг ўтмақда баҳор бирла бу кун ўртоқ бўлиб.

Ўзбек аёли

Эй гўзал ўзбек аёли, чехраси эй офтоб,
Офтобдек юзларида бахтиёрликдан бу тоб.

Сен очик соҳибжамол, бу иқболдан кулсанг агар,
Лек очик кулгуларингда йўқмас иффатдан ниқоб.

Юз фазилатдан самимий бир фазилат жилмайиш,
Ийманиш ҳам тортинишдир минг адобингдан адоб.

Таърифинг ўн мингта дoston ҳажмидан ортиб қолур,
Қунг билан гар ёзса шоир, бўлғуси юз минг китоб.

Сен ширин тотли ҳаётнинг энг буюк соҳибаси,
Толейингдур сарбаланд, шудир жаҳонда инқилоб.

Сен она, опа, кадрдон қизгинам, синглим ва ёр,
Мухтарам Фафур Фулом айтганча бурчинг беҳисоб.

• • •

Офтоб олдида кўрсатди жамолин моҳтоб,
Моҳтоб юзин кўриб тортди хиҷолат офтоб.

Ой экансан деб кулумсаб ерга боқди ийманиб,
Тортиб олди офтоб гўё юзига нур ниқоб.

Тўлди шодлик кенг жаҳонга, ҳар томондан янгради,
Офтоб нур ёйди оламга деган қувноқ хитоб.

Нур туфайли топди жон борлик, ҳаёт, бошланди жон,
Сув ариқлар ичра тўлди — чопқиллаб қолди шитоб.

Очилик-сочилди ҳамоҳанг бўлиб гул ғунчага,
Офтоб берган ҳароратдан кўнгиллар топди тоб.

Эй Фарид, офтобни осмон саҳнида кулдирди у,
Моҳтоб қўшди умр мазмунига бир янги боб.

Хотин мендан норози, ҳеч нарса кўрмадим деб,
Сира ёпилмас оғзи, ҳеч нарса кўрмадим деб.

Жағ деган сал толарди, салгина тин оларди,
Унинг ўчмас овози, ҳеч нарса кўрмадим деб.

Ўлчар гуноҳларимни, хушламас оҳларимни,
Қош палла, кўз тарози, ҳеч нарса кўрмадим деб.

Гоҳо ер мушглаб қолар, ёқамдан ушлаб қолар,
Гўё қўшинининг този, ҳеч нарса кўрмадим деб.

Эр, рост, хотин учун қул, ақл бўлмаса мушкул,
Изҳор ҳар ишва-нози, ҳеч нарса кўрмадим деб.

Эй Худо, асра ундан, бундай қаро тутундан,
Жаврайди қишин-ёзин, ҳеч нарса кўрмадим деб.

Бизни тун бирлаштиродур, жонгинам,
Ёлборурман сени кундуздан сўраб.

Сен билан ўтсам-да йўқлайман сени,
Ҳар баҳор, ёз, қишдану куздан сўраб.

Дейман: ул ёри нигорим қанилар,
Ҳар куни кўриб турар кўздан сўраб.

Кўп эмас, бир лаҳзага йўқлаб сени,
Қоладурман ўзни ўз-ўздан сўраб.

Шеър ёзиб, ҳузру ҳаловатдан кечиб,
Ахтарурман борму деб сўздан сўраб.

Бизни тун бирлаштиродур, жонгинам,
Ёлборурман сени кундуздан сўраб.

Ул кулди, ажабки, ҳамани кулдирайин деб,
Куйган бу юракларни яна куйдирайин деб.

Ўртанди бу жоним, яна ўртанди танам ҳам,
Ул кулди, ўзи, кулги нима билдирайин деб.

Гўёки чаман сахнида очилди қизил гул,
Ул кулди ўзин гул каби бир суйдирайин деб.

Суйдим уни куйган бу жоним била суйдим,
Ул кулди мени ўз-ўзидан тўйдирайин деб.

Ул кулди, Фарид кулганидан ўлди, тирилди,
Ишқ элига у кимлигини билдирайин деб.

Янги Ой

Янги ой чиқса, қарайман қўкка ойим чиқди деб,
Қўкка ойим чиқди деб, нурли мулојим чиқди деб.

Ёнган ул юлдуз деманг, шодон кўзимдан бир чақин,
Порлагай бу кўз ҳилолдан қоши ёйим чиқди деб.

Айрилиқ кетди йироқлаб, бўлди олислиқ яқин,
Яйрадим бу кечада, энди у доим чиқди деб.

Янги ой янглиғ ёруғ, қуллуқ заминнинг ойига,
Янги ой чиқса, қарайман қўкка ойим чиқди деб.

Тоза япроқлар

Қолмангиз, эй тоза япроқлар, шамолга алданиб,
Ногаҳон келгувчи шўхликка — камолга алданиб.

Офтоб бирлан кулиб тургувчи ойнинг фарқи бор,
Офтоб деманг банагоҳ ой жамолга алданиб.

Сарв кад, содиқ у дўстларни унутманг ҳеч қачон,
Сиз учун парвона бўлган қадди долга алданиб.

Оқибат кўз ёш қилиб юрманг яна кампир мисол,
Чолдан айрилгандайин бегона чолга алданиб.

Бағрин очгувчи шамолларни муҳаббат ўйламанг,
Қолмангиз ҳижрон аро ёлғон висолга алданиб.

Арилар чаққан айиқ ўз-ўзини урган каби,
Ўз-ўзингизни уриб юрманг у болга алданиб.

Бу насихатмас, Фарид, лек шунчаки ошқора гап,
Қолмангиз, эй тоза япроқлар, шамолга алданиб.

• • •

Ташна дилни ишқ аталмиш бодага қондирди лаб,
Йўқ, дилим қондирмади, бор жоними ёндирди лаб.

Бил, висол доим ўпишмоқ бирла тотлидир дедим,
Ўпдим-у, бу жисм ила жонимни тўлғонтирди лаб.

Билмадим, шулми, Фарид, бир бўсаннинг куч-қудрати,
Дилни ишққа қондириш ўрнига юз ёндирди лаб.

Карнавалда ҳаммамиз хўп яйрадик, тутдик ниқоб,
Ха, бировга шер ниқоби боб, бировга бўри боб.

Баъзилар тулки либосида намоён бўлдилар,
Баъзилар, бизлар айиқ, деб қилдилар гўнг-гўнг хитоб.

Хамма тенг тушди қувончининг рақсига — ирғишлади,
Сайради доира тақ-тақ, чертилиб шўх-шўх рубоб.

Бахтимизга бўлди пайдо ногаҳон бир оксоқол,
Бир қўлида ҳасса-ю ҳам елкасида катта қоп.

Совға деб ташландигу, титдик қопин, чиқди, ажаб,
Йил бўйи бизлар билиб-билмай тутиб юрган ниқоб.

Йўқ, дедик, йўқ айласак барча ниқобни парчалаб,
Базмимизни ўтказиш қасдида бизлар бениқоб.

Ҳижрон

Унда сен, мен бунда, лекин ўртада ҳижрон ғариб,
Кеч куз япроғидек гоҳ ранги-рўйи сарғайиб.

Ўйла, кел, ҳижронга энди раҳмимиз келсин, нигор,
Нега у бўлсин гуноҳкор: асли унда не айб?!

Кимки ҳижрону висол қадрини фарқ этмас экан,
Сопа-соф — соғлом муҳаббат бўлғуси охир майиб.

Бизга бу қисмат қаердан келди, билмаймиз ҳануз,
Иккимиз ҳам икки манзилда яшаймиз мунғайиб.

Ҳеч нима билдирмайин, пинҳона юм-юм йиғладим,
Даструмолни кўздан окқан кўз ёшларга чайиб.

Сув ичиб кўз ёшимиз дарёсидан, у навниҳол
Ишқ камолотга етиб бормоқда кун-кун улғайиб...

Оташин севги етишгирди, Фарид, боғлар аро,
Унда сен, мен бунда, аммо ўртада ҳижрон ғариб.

Бир-бирингни айла эъзоз, ўзбегим, қадрингга ет,
Тўрт фасл: куз, қиш, баҳор, ёз, ўзбегим, қадрингга ет.

Қадр этиб, асраб-авайлаб, юксалиб юргин мудом,
Доим эт дилларга парвоз, ўзбегим, қадрингга ет.

Гар жаҳон айвонида бўлмоқ тиларсан чин қўшиқ,
Авалло бўлгин етук соз, ўзбегим, қадрингга ет.

Қадрни билмас кишиларни кўриб қолсам агар,
Айтаман: майлига, оз-моз, ўзбегим, қадрингга ет.

Қадрсизлик айлағай миллатни охир ерла тенг,
Рости, бўлмоқ истасанг ғоз, ўзбегим, қадрингга ет.

Бу насиҳатмас, Фарид, балки юракнинг оғриғи,
Бир-бирингни айла эъзоз, ўзбегим, қадрингга ет.

Дўстларим, қутланг мени, менман буюк орзуга дўст,
Беғубор қалб гавҳари — кулгу деган инжуга дўст.

Завқи зўрлар даврасидан кулгу асло аримас,
Бўлса-да, инсон туғилгандан йиғи-кулгуга дўст.

Илжайишни билмаганлар афтига боққан киши,
Дейди: ютганми қалампир, нега у оғуга дўст?

Кулгу қалб ойинасидир, хулқ-атвор унда жам,
Тўғридир, дилдан кулишганлар, десак, кўзгуга дўст.

Кулғуни севган биродарлар, кулинг, дилдан кулинг!
Қалбингиз бўлсин мудом шодлик деган оғуга дўст.

Сўнмасин қаҳ-қаҳ уриш — нурли куёшнинг шуъласи,
Эй Фарид, этсин ҳаёт дилларни шу ёғдуга дўст.

Гул илтижоси

Очилдим, энди сўлдирмай, баҳор, кадримга етсанг бас,
Туну кун ҳамда оқшом чоғ, наҳор кадримга етсанг бас.

Биларман қанча дўл, сел бор, шамоллар қанчадан-
қанча,
Булар қаҳрига қилмай сен дучор, кадримга етсанг бас.

Макон бўлса замин менга — туғилиб ўсганим манзил,
Қадрдоним она тупроқ — диёр, кадримга етсанг бас.

Булутлар тўсмаса офтоб юзини, сўнмаса шуъла,
Келиб турса фақат кўқдан шарор, кадримга етсанг бас.

Севишганларга еткурсанг, авайлаб-асрабон бир-бир,
Муҳаббат аҳлига бўлсам тумор — кадримга етсанг бас.

Фариднинг назмидан тинглаб, баҳор, бу илтижойимни,
Кўнгилдан айласанг бўлди қарор — кадримга етсанг
бас.

• • •

Айланади, айланади, чархнинг иши тўхтамас,
Келар-кетар бу дунёда ҳеч бир киши тўхтамас.

Гап устига гап қўшилар, сўз ортидан сўз келиб,
Росту ёлғон ҳамду сано ҳам олқиши тўхтамас.

Шу қаторда ифволарнинг кўплигини қарангки,
Одамларнинг ёлғонларни чўнг тўқиши тўхтамас.

Қушлар ҳаётига ўхшар гоҳ кимсалар ҳаёти,
Бир-бирига уриб қанот ҳам чўқиши тўхтамас.

Аҳмоқ ўзин доно санар, ҳамон билмас ўз ҳақдин,
Доноларга аҳмоқларнинг ваъз ўқиши тўхтамас.

Олаговур ҳаёт ичра кўриб турли зотларни,
Таажжубдан Фариднинг ҳеч ақлу ҳуши тўхтамас.

Лабларинг

Лабларинг гул баргидан юпка, нафис,
Негаки у тарқатар гулдек хуш ис.

Сўз эмас сен сўзлаган гул атри хуш,
Чунки идрокингда жамдир хушбўй ис.

Сўзларингдек сўз эшитганмас чаман,
Боғ лабингдек гунча кўрганмас тўкис.

Гулга монандлик кишида ортади,
Тўлса одамнинг дилига яхши хис.

Бўлма беодоб, Фарид, деб ранжима,
Лабларимга лабларингни бир текиз.

• • •

Инида кўрганини куш этаркан баъзида, афсус,
Шунинг-чун қарға зоти гўнг титаркан баъзида, афсус.

Бу афсус шунчаки афсус эмас, асли, асослидур,
Ўлаксахўр ўлик топса ютаркан баъзида, афсус.

Қолишмас бундоқ ҳолатда одамзот гоҳи жонзотдан,
Бўлиб оч бўри янглиғ ов кутаркан баъзида, афсус.

Дилимда ҳисларим эзгу деб айтар кимса аслида,
Ўзин у шундайин авраб ўтаркан баъзида, афсус.

Азал покиза ҳам нопок ҳаётнинг бағрида инсон,
Келиб дунёга пок нопок кетаркан баъзида, афсус.

Тириклик ичра не иш борки, ҳар бир иш япаш ҳукми,
Деб одамлар шу ишларни этаркан баъзида, афсус.

Фарид, одам улар, лекин миждони қарғадан олган,
Ки қарға қилмас ишларни этаркан баъзида, афсус.

Машрабнинг аламли бир сатри

“Риёзат чекмагунча ёр васлига етиб бўлмас”,
Деган шоҳ мисранинг ўз қудрати ўзида қолганмас.

Бугун шундай фаровон кун, ўтар чоғингки ҳар йўлдан,
Дучор келмоқ ҳаёсиз қизчага, албатта, ҳеч гапмас.

Нечун ахлоқ эрурки бу, кийиндур шарҳламоқ ошкор,
Қўлидан ушлабон аста, қани, юргин, десангиз, бас...

Деди доно: ҳақиқий эътиқодсизлик кучайганда,
Ҳаёнинг нархи арзон — заррача иффат муқаддасмас.

Фарид, зарур ҳамиша асрамоқ покиза ахлоқни,
“Риёзат чекмагунча ёр васлига етиб бўлмас”.

• • •

Гулдайин жисмингда, ёр, гулли либос,
Қўйлагинг гулшанга, сен гулга қиёс.

Гул бўлиб гулга қачон қўйдинг меҳр,
Айладинг қўлни хино, лабни чарос.

Эй гулим, эгнингдаги бу гулларинг,
Ўйласам, қалбингдаги соф эҳтирос.

Негаки, меҳринг туфайли сен уни,
Айлагансан хору хаслардан халос.

Тупмасин гуллар оёғинг остига,
Юрганингда сен қадам оҳиста бос.

Гул сени кўргач, Фарид билди шуни,
Қўйлагинг гулдан кийиш гулларга хос.

Аввалгиларга ўхшамас

Негадир рафторларинг аввалгиларга ўхшамас,
Шўх, ширин гуфторларинг аввалгиларга ўхшамас.

Ҳаммадан ҳам бошқадир хушбўйлигинг — атринг
сенинг,
Бу мушк тоторларинг аввалгиларга ўхшамас.

Сочларинг гесу бурида, гоҳида рост ўзгача,
Зулфи занжир — морларинг аввалгиларга ўхшамас.

Бошқа-бошқа нозу истиғно била ром айладинг,
Ишвали изҳорларинг аввалгиларга ўхшамас.

Ўзгача, сеҳринг, жозибанг борлигини билмам, эҳ,
Очилар — гулзорларинг аввалгиларга ўхшамас.

Ўзни Мажнун-у, сени Лайло демакка йўқ ўрин,
Эй гўзал, ёр-ёрларинг аввалгиларга ўхшамас.

• • •

Яйрай десам, баҳор топилмас,
Сайрай десам, гулзор топилмас.

Топилмади сўлим саҳарлар,
Балки, энди наҳор топилмас.

Мунча касод бўлмаса бозор,
Харидорли бозор топилмас.

Кўзлари чин хуморлар қани?
Кўзлари чин хумор топилмас.

Кўшиқларим янграмай қолди,
Дутор, сетор ва тор топилмас.

Хаётда кўп озорлар кўрдим,
Бирорта беозор топилмас.

Борму дедим дўсти кадрдон,
Дўсти кадрдон бор, топилмас.

Қиш фаслида қор сўрабман, а,
Қиш бўлса ҳамки қор топилмас.

Тополмаган Навоий, Бобур,
Фарид, сенга ҳам бор топилмас.

Булбул

Қуйламоқлик фурсати булбулга уч ойдир, холос,
Шул уч ойда ўртанодир ёлғиз у булбулга хос.

Шул уч ойда у ўзин чин борлигини ҳис этар,
Алдамас булбулни уч ой завқ-шавқли эхтирос.

Эй чаман, моҳиятинга минг тасаннолар сенинг,
Шул уч ойда топгай ул энг моҳиятли бир киёс.

Негаки, уч ойгина гул гунчаларнинг қон бағри,
Бағриқон гул гунчали гулзорда гуллардир чарос.

Негадир қалбда сеҳрли бир жаҳон хайрат, Фарид,
Қуйламоқлик фурсати булбулга уч ойдир, холос.

• • •

Аҳли дил бўлмоқ бугун осон эмас,
Чунки ер ермас, само осмон эмас.

Ўзгача олам, бугун сал ўзгача,
Юлдуз ул юлдуз, вале Чўлпон эмас.*

Қўйлар ул қўйлар, қаранг, қўйлар мисол,
Най чалиб тутган таёқ чўпон эмас.

Бу бари майдон мисол майдон аро,
Ваҳ, ажабки, изласанг майдон эмас.

Ҳеч тушунмаслар сени айтсанг-да сен,
Бу бари хайрон деган хайрон эмас.

Эй Фарид, бошни қотирмоқлик нечун,
Аҳли дил аҳли бўлиш осон эмас...

*Чўлпон - Зухра (Венера) планетасининг туркона номи.

Бу юртда тўрт фасл мавжуд, валекин ёзга тенг келмас,
Кўнгилнинг доимо ардоғи шул эъзозга тенг келмас.

Табиат қуш бўлиб баъзан намоён қилса-да ўзни,
Фаслларнинг баланд парвози бу парвозга тенг келмас.

Нечунки куй чалинган чоғида ҳар турли соз куйлар,
Юрагимга ҳамоҳанг тор деган шўх созга тенг келмас.

Баҳору қиш ва куз ўз ҳолича этгай чирой ошкор,
Мукамалликда бари ёз каби мумтозга тенг келмас.

Ҳароратдир теранлик онг учун — ундан олар қудрат,
Фарид, айт, ҳаммаси ҳам “ёз” деган устозга тенг келмас.

* * *

Гул юзинг олдида гуллар гул эмас,
Сунбули зулфингки бор, сунбул эмас.

Сенга кўнглини қўйиб — меҳр уйғотиб,
Кўнглинг олмас бўлса у, кўнгул эмас.

Тўғилару кумрилар кўндир, вале,
Бари бир-бир сайрасин, булбул эмас.

Ҳислари, туйғулари эркин одам,
Эркин одамдир, сира у қул эмас.

Найлайин, ишқинг билан девонаман,
Бундан ўзга ишга қалб машғул эмас.

Келтириб иймон, Фарид рост айтадур,
Гул юзинг олдида гуллар гул эмас.

Одам умри боғда қушча бир қанот қокқанчамас,
Хам тиник сувдай ариқдан шилдираб оққанчамас.

Боғ аро япроқларда сирғалар бир шуъламиз —
Тонгдаги шабнам қуёшга бир қиё бокқанчамас.

Хар кадрдону кадрсизлик шу фурсат ичрадир,
Бари хам зулмат аро бир шаъмни ёққанчамас.

Эй ҳаёт, озоринг узра қанча юз озор сенинг,
Ул иродам олдида лек ари сал чокқанчамас.

Дер Фарид, бор бўл, тириклик, коинот, бўлгин омон,
Сенда инсон умри у ўз кипригин қокқанчамас.

Муҳаббат

Муҳаббатли кишига ишқ ғамидин ўзига ғам бўлмас,
Муҳаббат ғамисиз унга бирор осуда дам бўлмас.

Табассум таркин этмас, кўнглида ғам бўлса ҳам ҳатто,
Юзида қулғу бор бўлғай, кўзида қатра нам бўлмас.

Самандар сингари билмас сабрсиз жони ҳеч ором,*
Муҳаббат ўти шундай ўт эрур, ортарки кам бўлмас.

Шукур, инсон яралдим мен, муҳаббат лаззатин тотдим,
Бу лаззат бўлмаса менга — алам ортиқ алам бўлмас.

Муҳаббат васфини хўб эт, Фарид, хўб бўлмаса
шеъринг,
Ёзар ишқ васфини шоир тугул шеър муҳтарам бўлмас.

* Самандар — мумтоз адабиётимизга араб ривоятларидан кириб келган ўтда ёнмас Қажус қушнинг бошқа бир номи ва киши исми (*Муҳаррир*).

Назокат

Тонгда гул барги — нафис, гул баргида шабнам нафис.
Лабларинг гул баргидан, ул катра намдан ҳам нафис.

Гулга лаб босдингму, ё гул лабларингта тегдиму,
Лабларингта теккунича гул эди кам-кам нафис...

Ўлтирибман ёнгинангда энтикиб мен хар замон,
Ўртада ортиқча сўз, бу фурсату бу дам нафис.

Гулдайин чехрангта бир бокмокка хаддим бор учун,
Кўзларимга оқ ипақдек ташланар олам нафис.

Бу ёруғ олам — ҳаётни бизга севдирган Ўзи,
Кўнглимизда меҳр аталган шу меҳр — малҳам нафис.

Бор экан севги, Фарид, доим назокат бор бўлар,
Ортса ортсин бу нафислик, бўлмасин ҳеч кам нафис.

Мувозара

Ибтидо:

Эй одам, илк ибтидода мен эдим энг сирли куч,
Йўқ эди оламда мендан ўзга ҳеч таъсирли куч.

Ваҳм эдим, қакшоқ вужудлар ичра чин даҳшат эдим,
Сирли бир қудрат эдим, тилсиз эдим — таъсирли куч.

Иясон:

Ибтидо, рост, лол эдим қаршингда, мен беҳол эдим,
Мен учун эрдинг тилсимот, ўзгача таъбирли куч.

Сажда қилгандим сенга қаддимни минг-минглаб букиб,
Ожиз ақлимга эдинг сен сирли куч — такбирли куч.

Эй улуғ, эй Ибтидо, сен ибтидодурсан мудом,
Сен учун тахрирли кучман, сен учун тасвирли куч.

Болаликни эслаш

Кўнгил алмашмагай жўн гулга алвон лолаларни ҳеч,
Алафга тенг тутиб бўлмас, ахир, зар толаларни ҳеч.

Кўзим олдида ёнган лолазор бир шуълазор гўё,
Кўяр бошимдан офтоб асрамай шалолаларни ҳеч.

Кувонган болалар боис мунаввар лолазор, асло,
Тасаввур айлай олмайсиз қувончсиз болаларни ҳеч.

Бугун булбул каби оху фирон йўқ ўртада асло,
Бу софдил болалик ёктирмагай оҳ-нолаларни ҳеч.

Фарид, ёз болалик шодлик, қувончин лола баргига,
Сабаб, айлай десанг дўстга бу хил ҳаволарни ҳеч.

* * *

Кўрмадим оламда бу жонимни тинч,
Жоним ором топмаган онимни тинч.

Баъзи виждонсизлар ичра мен бу кун,
Билмадим озода виждонимни тинч.

Шуҳрату шон излаганлар айтадур,
“Кўйсангиз, бас, шуҳрату шонимни тинч”.

Бу адолатсиз жаҳон ичра, нетай,
Билмадим озода виждонимни тинч.

Бу дил осойишлигининг йўқлиги,
Қандай идрок айлай армонимни тинч?

Тинчи йўқ умринг, Фарид, бефойдамас,
Демагин кўп кўрмадим жонимни тинч.

Баҳор фаслига боғ очгандай оғуш,
Кутиб кўнглим сени боғдек фаромуш.

Кўрарман туш, гўзал, сен ҳақда тунлар,
Баҳор ҳақида боғ кўрган каби туш.

Баҳорим, кел, келиб кўнглимда гул оч,
Фақат сенда, фақат сенда ақл-хуш.

Фарид тарк айламас, борми жаҳонда —
Баҳору бовини тарк айлаган қуш?

Буюклик қошидаги ўйлар

Ҳар буюклик олдида сен кўр-кўрона эгма бош,
Ҳар буюклик порлаган ой ёки бир сўнган қуёш.

Етмаса қалбга ҳарорат ҳайрат этмоклик нечун,
Юз ўтлиман десун, лек эътибор топмайди тош.

Истаганча ўрташи мумкин юракни гоҳида,
Кўз қароғи киприк узра титраган бир дона ёш.

Бунда асло заррача манфаат пинҳона эмас,
Бунда олдинга сурилмайди сира мақсад — маош.

Бу тириклик ичра инсонларни англаш бахт — буюк,
Бунда жон ҳис бирла банд, идрокдандир ёлғиз бу бош.

Эй Фарид, офтоб кулар, ҳар тонг ўзи ҳайрат сенга,
Энг буюклардан буюқдир жилмайиб турган қуёш.

Ҳаво, қуёш

Ер эрур талон-тарож, ҳайрондур ҳаво, қуёш,
Ер ҳолига бутунлай вайрондур ҳаво, қуёш.

Онасини йўқотиб қўйган каби жовдирар,
Замин деган тўқайда жайрондур ҳаво, қуёш.

Нефти қолмади ернинг, гази қолмади ернинг,
Суви алғов-далғов, айрондур ҳаво, қуёш.

Бағри бўшаганидай бўшаб борар адирлар,
Гўёки бир кимсасиз айвондур ҳаво, қуёш.

Ўз-ўзини урадур, ёқа вайрон юрадур,
Оқибатнинг олдида гирёндур ҳаво, қуёш.

Ҳаво, қуёш ҳоли шул, инсоннинг тимсоли ул,
Аслида, сув, ўт бўлиб, исёндур ҳаво, қуёш.

Фарид кўриб лол бўлма, беҳуда беҳол бўлма,
Бу ишлар сабабчиси инсондир, ҳаво, қуёш!

Ишқ

Ишқ хароб айлар эмиш, дил кабоб айлар эмиш,
Ошиғин — тун, маъшуғин — моҳитоб айлар эмиш.

Ёр ёзган шўх қўшиқ, ҳам рубоб айлар эмиш,
Нолали оҳангини боб-боб айлар эмиш.

Изтиробларни битик бир китоб айлар эмиш.
Оҳ-воҳу, оҳ-воҳ деб хитоб айлар эмиш.

Лек улуг айлаб кишини, офтоб айлар эмиш.

Хушлиғ истаб бу менинг кўнглим дедим: дилдор хуш,
Хуш баҳор фаслида очилган гули гулнор хуш.

Жилмайиб хушлиқ била ул айтди: хўб хуш келдингиз,
Хуш такаллумлар қилиб, сўз айлади изҳор хуш.

Лаҳза хушимдан кетай дебман сўзин тинглаб туриб,
Сўз эди хуш, ўз эди хуш, эди гулрухсор хуш.

Бундайин хушлиғни ёлғиз хуши бор идрок килур,
Бўлғуси ул созми, носоз, ҳар нечун ошқор хуш.

Яхши хуш суҳбатларинг кадри, Фарид, ёдимдадир,
Бир умрга тарк эта олмас сени зинҳор хуш.

Хижолатлик

Дилим, танҳо қолиб, дилдор билан диллаш,
Надурсан, сен, тушун асли, надур маҳваш?

Тиникдир ўзлик ойна, ўзинг билсанг,
Бўлар на ўртаниш унда ва на ўрташ.

Муяссар бўлганим кам ушбу фурсат-ла,
Туrolсам, кошки, тез-тез учрашиб яккаш.

Баногоҳ тортса рух, фикрат кучоғида,
Деяр жоним, бу юфил уйда соз яйраш.

Дилим, бу ўзлигинг — сен анлаган дилдор,
У на бир ҳури филмон, на париваш.

Рост, сени кўргим келур, ёр, гоҳи-гоҳ,
Сен билан юргим келур, ёр, гоҳи-гоҳ.

Учрашиб қолган човим суҳбатлашиб,
Сўзлашиб тургим келур, ёр, гоҳи-гоҳ.

Бўлмаса асло адо суҳбатимиз,
Бир зум ўлтиргум келур, ёр, гоҳи-гоҳ.

Сени деб ҳар кўйга тушувчи ўзим,
Найлай, ўлтургим келур, ёр, гоҳи гоҳ.

Кўрмасам ҳам соғиниб доим, Фарид,
Сўзлашиб тургум келур, ёр, гоҳи-гоҳ.

Куш туйғуси

Қолса қуш танҳо, қилар хониш баланд,
Чунки қуш туйғуси ҳамкорликка банд.

Бу қадар куярмиди — куйлармиди,
Бўлмаса ҳамдамга чиндан орзуманд.

Қандайин чидар жудоликка одам,
Айрилиқ қушларга-ку офир каманд?

Айрилиб билдим бу кун ҳижрон недур,
Англадим қандайлигин шўртак бу қанд.

Эй Фарид, кўп ўртаниб, кўп куйма чин,
Қолса қуш танҳо, қилар хониш баланд.

Қоронғу кечалар — хижронга шоҳид,
Ёришмас бу саҳар — армонга шоҳид.

Орзулар ойнаси муз каби синди,
Бўлолмаи туриб имконга шоҳид.

Бизлар нима десак деяберамиз,
Гуллар бўстонга шоҳид, боғбонга шоҳид.

Қудрат соҳибсан, Парвардигорим,
Замину бепоён осмонга шоҳид.

Қочиб қутулолмас назарларингдан,
Дардга шоҳид ўзинг, дармонга шоҳид.

Сенинг саховатинг, мурувватинг бор,
Қоронғу кечалар — хижронга шоҳид.

Фарид, қўнглимдагин тўқа олсайдим,
Бўлармиди бари армонга шоҳид?

Авжига чиқа берар мунгли-мунгли ноламиз,
Бизлар адолатни деб елиб — ўлиб толамиз.

Тўғри сўз ёқмас экан баъзан жигар-бағирга,
Бегона бўлиб қолур ҳатто амма, холамиз.

Қанча тўлиб-тошмайлик, қанча шовулламайлик,
Ун чиқара олмайди оҳимиз — шалоламиз.

Қўл узатсак, йўқ ҳеч ким, ҳар томонда бўм-бўшлик,
Шундай фурсат мунгайиб вари бўлиб қоламиз.

Мисоли бир қирдамиз, ҳаёт шамоли хуш бор,
Баҳор, сени деб лиммо-лим юраги қон лоламиз.

Бор бўлсин адолатнинг тотли бу изтироби,
Ҳаёт деб ўзни, Фарид, ўтдан чўққа соламиз.

Хуш сухан ҳам мулойим, беозор одамлармиз,
Тилда ассалом доим беозор одамлармиз.

Манфаатлар кўнглида очилмаган бир кўрик,
Оқсин деган ўз сойим беозор одамлармиз.

Фойдаланиб қолмасам уят бўлар дегувчи,
Бор экан амал-жойим беозор одамлармиз.

Ғалва бу сўз — ўзимиз, яна ғалва-ғулвага,
Йўқ деган унча райим беозор одамлармиз.

Қилғиликларни қилиб, тавба-тазарруъ этган,
Деган: асра, худойим, беозор одамлармиз.

Қалбимизда не ният, не ҳис аён, ноаён,
Жилмаювчи мулойим беозор одамлармиз.

Дурдона сўз

Кўнглим ичра асрадим мен дона сўз,
Гарчи бу бир дона сўз — дурдона сўз.

Ушбу сўз кўксимда ва кўнглимдадир,
Бу менинг жоним мисол мардона сўз.

Негаки, бу сўз юракнинг тафтидир,
Негаки, бу сўз эрур чин она сўз.

Бу она сўзда Алишер наъраси,
Бор гап оламда бу туркона сўз.

Дил сўзин турконада Ҳинд мулкидан,
Йўллаган Бобур ҳам Андижона сўз.

Сажда айлаб руҳ эмас, сўз олдида,
Айтиб ўтган Машраби девона сўз,

Сўз Бухородек қадиму ҳам азал,
Ҳам Самарқанд сингари кошона сўз.

Нутқимизнинг бу қадар рангинлиги,
Эй Фарид, бу она сўздир, она сўз.

Баҳордан завқланиб

Баҳордан завқланиб биз бу баҳор деймиз,
Баҳор яшнар, гўзал бир лолазор деймиз.

Куёш ҳам кечагидан шуъладор деймиз,
Ва етмиш икки хил ранг ошкор деймиз.

Ўсиш-улғайиш ҳам борлиққа ёр деймиз,
Бу борлиқ айлаган азму қарор деймиз.

Етилган ер, дала, кетмон бу — қор деймиз.
Яна меҳнатга қорловчи шиор деймиз.

Баҳорнинг ўз-ўзидан завқи бор деймиз,
Бу завқ бирлан баҳор мастонавор деймиз.

Баҳор — бу юрт, бу ўлка, бу диёр деймиз,
Фарид, бундан баҳор ҳам бахтиёр деймиз.

Шаклу шамойиллар

Шаклу шамойилларга мафтун бўламиз,
Эрк берамиз дилларга — мажнун бўламиз.

Сарсон қилади гоҳо майллар дашти,
Яшаб хуш кўнгилларда, дил хун бўламиз.

Сеҳр суратларини моҳият дея,
Гоҳ ўздан, гоҳ ўзгадан мамнун бўламиз.

Юлдуз, демак, олисдир, ой, демак, олис —
Аслида, бу дунёда учқун бўламиз.

Киммиз асли, эй кўнгил, киммиз биз, эй дил?
Юрак деган қафасга тутқун бўламиз...

Ҳаёт — ариқдаги оқётган сув,
Бизлар гоҳо сокин, гоҳ тўлқин бўламиз.

Гапдонлик

Сайраб-сайраб ўтардик биз, яна сайраб ўтадирмиз,
Сўз тошига тилимизни гоҳо қайраб ўтадирмиз.

Сеҳрланиб сўзларга, қилар ишни ҳеч билмай,
Дил-дилимиздан, қаранг, қуруқ яйраб ўтадирмиз.

Уйда сўз, кўчада сўз, ҳатто ишхоналарда сўз,
Бир-биримизни биз доим авраб-авраб ўтадирмиз.

Қаловланиб, айтар гапин билмай қолган чолмиз гоҳо,
Сайрашларда қўли пахса кампир — жавраб ўтадирмиз.

Бу дунёда тинглаш учун токи текин қулоқ бор,
Сайраб-сайраб ўтардик биз, яна сайраб ўтадирмиз.

Фариб кўнглим мисоли у хазонрез боғлар ёлғиз,
Хазонрез боғлар ичра кечар куз чоғлар ёлғиз.

Бадан жунжиктирувчи баъзи дам нохуш шамолларда,
Дарахтнинг икки-уч барглари хуш ўйноғлар ёлғиз.

Ажаб ҳолатдадир борлик, ажаб ҳолатдадир олам,
Оғир ёлғизлик ичра ҳар қарахт — носоғлар ёлғиз.

Бу мунгли гунгликдан ёрилса мумкин ўлғай қалб,
Солинтирганча бошни кўйи чўккан торлар ёлғиз.

Фақат бир тўлқин урган оҳ таскин аслида қалбга,
Юрак тубига чўккан ҳар нечук ардоқлар ёлғиз.

Фарид, ёлғизлигимдан нолисам, айб этмангиз асло,
Дилим япроғи ошкор этмаган бу доғлар ёлғиз.

Ул гўзални васф этиш бирла ҳама оворамиз,
Ул гўзалга ошиғу шайдо бўлиб тобора биз.

Шай эрур минг пора бўлмоққа, ажаб, бу жону тан,
Жону тан минг пора бўлмасдан туриб минг порамиз.

Ер куёш атрофида сайёра бўлган янглиғ,
Ул гўзал атрофида биз ҳам мисол сайёрамиз.

Бу нечук ҳолат эрур, парвонадурмиз туну кун,
Ул гўзал марказ, вале ундан йироқлаб борамиз.

Соз бўлиб, вижжак бўлиб, бизлар тараннум бобида,
Қуйлагин деб гоҳида, андуҳни бердик тора биз...

Нигорим, Лайли рухсорим ўзингиз,
Ширин сўз, шўх гуфторим ўзингиз.

Демайман давлату, бойлик демайман,
Ҳамиша давлатим — борим ўзингиз.

Улуғ кунларда ҳамкорлик қилурсиз,
Саҳарлик ҳамда ифторим ўзингиз.

Ибодат айлаган чоғимда такво,
Намозим — такрор, такрорим ўзингиз.

Ширин сўз, истагим бегона бўлманг,
Ҳамма даркордан даркорим ўзингиз.

Нечунки, ҳолу аҳволдин ҳамиша,
Бўлиб турган хабардорим ўзингиз.

Фарид, не дебки истай ўзга ёрни,
Ёруғ оламдаги ёрим ўзингиз.

Ёр хаёли

Хаёлан сенга мен ёр кеча-кундуз,
Шукр, ушбу хаёл бор кеча-кундуз.

Ҳамиша ҳар нафас оғир кечарди,
Бўлолмасманки, бедор кеча-кундуз.

Мен эрмас интизорлик изҳор этган,
Менингдек сенга зор-зор кеча-кундуз.

Хаёлинг яхши безорлик этгай,
Берарда дилга озор кеча-кундуз.

Фариджон, ёрга озор бермасин деб,
Деярман яхши ҳам бор кеча-кундуз.

* * *

Оллоҳга ёлғиз оҳимиз — бу оҳимиз,
Оллоҳдин ўзга йўқ ёлғиз паноҳимиз.

Балки оздир қилган ишу савобимиз,
Ёлғиз ўзи билар недур гуноҳимиз...

Парвардигоро, айтиб сенга деймиз,
Ўзингдурсан “Чоргоҳ”имиз, “Сегоҳи”миз.

Ўзимизга эканини билмаймиз, а,
Бировларга қазийётган бу чоҳимиз...

Ошкора эт чин инсофу иймонларга,
Ёрдам айла ошиб кетмай гуноҳимиз...

Расулуллоҳ ёдин қилиб Фарид айтар:
“Оллоҳ, йўқдир сендан ўзга паноҳимиз”.

* * *

Сизни суйганмиз, ҳамон суймоқдамиз,
Сизни деб жону дили куймоқдамиз.

Бир кўриб қолсак керак дебки ҳамон,
Боғ-роғларни кезиб юрмоқдамиз.

Бунда на дўст-ошнолар учрамас,
Якка ёлғизликда ўй сурмоқдамиз.

Гул, яна бир неча толлар сояси...
Сизни деб жону дили куймоқдамиз,

Сезмасин деб баъзи бир бегоналар,
Термулиб атрофга оҳ урмоқдамиз.

Эй Фарид, бу боғ гувоҳ, бўстон гувоҳ,
Сизни суйганмиз, ҳамон суймоқдамиз.

• • •

Яшаймиз ушбу олам ичра биз оламга масъулмиз,
Бўлиб оламда бир одам ҳама одамга масъулмиз.

Башарнинг тақдири бир қилча фурсат устида гўё,
Демак, ҳар бир дақиқа ҳам ўтар дамга масъулмиз.

Ёқимли ҳам ёқимсиз куйни тинглашлик бу кун толеъ,
Кўзимиз олдида турган хунук, кўркамга масъулмиз.

Қийинни оппа-осон ҳал қилар ҳар турли мошин бор,
Ҳаёт деб титраган ҳар баргдаги шабнамга масъулмиз.

Фарибдур, эҳтимол, доим заковат аҳлисиз олам,
Бугун биз барчамиз ақли тўлиғу камга масъулмиз.

Ҳаёт, сен ҳамманинг энг бош ҳарфли фикрию ёди,
Сенинг бағрингда биз ҳар бир қувончга, ғамга
масъулмиз.

Вақт

Вақт бизга мурувватсиз, вақт, рост, бизга шафқатсиз,
Очиб юмгунча кўзни ҳеч сўраб юрмас, ўтар “ғиз-ғиз”.

Оёғи мунча енгил бўлмаса чопқир бу ўрлоннинг,
Борадур колдириб гоҳ из, кетодур гоҳида беиз.

Тополмас лаҳзаларни сарҳисоб этмоққа бир дамни,
Қолар қайлардадир танҳо, юрар қайлардадир ёлғиз.

Тиришдим, улфати бўлсам дедим ул бетайин дўстнинг,
Тушундим, ул яшаркан доимо дўст ҳамда улфатсиз.

Фарид, ёлғиз вақтнинг ҳолига танҳо ачиндим мен,
Ўтиб кетди бу фурсатда неча туну неча кундуз.

* * *

Вожабки, бу ёруғ оламда лойлар қорамиз,
Лой қориб тобора бу лой ичра биз ҳам қорамиз.

Лой недур дерсиз, биродарлар, сўрарсизлар, қаранг,
Яъни биз фиску фасод, иғво билан оворамиз.

Чехраларда жам мунофиқлик шу кўзлардан аён,
Ҳеч демаймиз окни оқ-у, қораларни қора биз.

Рангимиз айтиб турибди, сўзлаяпти юзимиз,
Қитмиру қаллобликлар била чин ошқорамиз.

Яхшилик олтинларига тўла хум бу ким деяр,
Аслида бир бўчкадурмиз, бижғиган озора биз.

Ҳар балолар айлаюрмиз, ҳар балолар кашф этиб,
Ҳа, гуноҳ лойин қориб тобора ботиб борамиз.

Эй Худо, кечгил гуноҳимдан Фарид бандангни сен,
Ҳа, сенга, ёлғиз сенга биз ростдан ёлворамиз.

Тарафлар

Неча зорлар бирламиз, ҳам неча хорлар бирламиз,
Неча мазлумлар била-ю, зулмкорлар бирламиз.

Гоҳида кўз тегмасин деб ўзга туф-туфлаб олиб,
Қанча кўзmunчоқлару қанча туморлар бирламиз.

Ўз ҳаётидан ўзи безор бўлган қанчадир,
Ўз ҳаётидан ўзи мамнун хуморлар бирламиз.

Қамтарин оддий кишига дилда дунё эҳтиром,
Тумшуғин қакқайтириб юрган киборлар бирламиз.

Бехисобдир, дил деган ойнаси чил-чил синар,
Меҳримиз жушган била меҳрга зорлар бирламиз.

Бир томон яшнар чаману бир томон сўнган умид,
Лолазорлар бирламиз-у, ҳам мозорлар бирламиз.

Таърифи бу икки ҳолатнинг, Фарид, бўлмас адо,
Турфа хил сирли, сеҳрли, ошкорлар бирламиз.

* * *

Сен билан мен учрашиб бир-бирла бўлган чоғимиз,
Сен билан менга агар, билсанг, азиз хуш чоғимиз.

Кўнглимиз доим ширин суҳбатнинг энг эъзозида,
Яхши сўзлар дўстимиздир, яхши сўз ўртоғимиз.

Эркалайман мен сени-ю, эркалайсан сен мени,
Ортиб-ортиб борадур эъзозимиз, ардоғимиз.

Бизга шоҳлик шул эрур чин, бизга султонлик шудир,
Мушкул оламда бир хил давлатни биз топмоғимиз.

Бўлғуси бу бахтиёрлик фурсатида ошкор,
Бахт недур деб ёлвориб юрмоғимиз, сўрмоғимиз.

Хотиротдир, ҳам Фарид айтар ҳаётдур деб тугал,
Сен билан мен учрашиб бир-бирла бўлган чоғимиз.

Баҳор, олам ғарибдир ям-яшил, қулган чиройингсиз.
Баҳор, олам ғарибдир шаркираб тургувчи сойингиз.

Баҳор, юртим юзига қўнмас эрди шўҳ-шўҳ қулгу,
Чечаклар жилмайиб, юз кўрсатиб тургувчи жойингсиз.

Баҳор, гўё бўлиб қуш, тез фалакка учди туйғулар,
Ахир, парвози кайда ёр бу ҳислари киройингсиз.

Мусаффо бўлди осмон ҳам, баҳор, сандан олиб софлик,
Ёришмасди бу олам у қуёшингсиз, ҳам ойингсиз.

Фарид кўркингни таъриф этса-да, бир-бир адо бўлмас,
Баҳор, олам ғарибдир ям-яшил, қулган чиройингсиз.

Соч ва юз таърифи

Юзинг атрофида сочинг — қаро соч, ҳамда ойдаи юз,
Кўнгил орзу қилиб келган муносиб кечаю кундуз.

Нигоро, ташла сочингни ёйиб, чехрангни нурида
Баҳор этган дилим мулкин — васлнинг базмини соз туз.

Васл окшомида термулсам-у гоҳ тўймайин боқсам,
Кўзинг менга ҳамма юлдуздан ортиқ порлаган юлдуз.

Висол айёмида ҳидлаб, силаб ўпсам тўёлмасман,
Сочинг кўнглимга хушлиғ бахш этар силлиқ, майин
кундуз.

Ёруғ кунларда ойдин кечаларни қадр этайлик, ёр,
Тушун, фасли баҳор мутлоқ эмас, келмоқда фасли куз.

Кўнгил хуш кеча-кундузларга ошно бўлди оромсиз,
Фаридни мафтун айлабдур қаро соч бирла ойдин юз.

Рассом

Обиджон Бакировга

Сен агар рассом, мен орзу айлаган суратни чиз,
Термулай, лол этгувчи энг гўзал сийратни чиз.

Не деб ул, сўрма, гўзалнинг тасвир эт гул чехрасин,
Ундаги шарму ҳаёни, мендаги ҳайратни чиз.

Доимо ой юзларига тўлган Ой рангини бер,
Порлаган юлдуздайин кўзлардаги ифратни чиз.

Қалб тилар, сурат баҳона, инсон истеъдодини деб,
Бир одам сиймосида мавжуд буюк ҳикматни чиз...

Барчасин чизмоққа балки фурсатинг етмас, Фарид,
Бас, улуғ бахтни, вафони — ишқ деган қудратни чиз.

Ўйлашайлик

Сизни ўйлаймиз ҳануз биз, бизни ўйлайсизму сиз,
Ҳаққингизда сўзладик кўп, бизни сўйлайсизму сиз?!

Давраларда келдилар деб қолсалар, бўй чўзаман,
Кўрсатиб қўйсам баногоҳ бўйни, бўйлайсизму сиз?

Дейдиларки: ҳар кўнгилинг истаги, ўз куйи бор,
Сиз менинг кўнглим куйисиз, бизни куйлайсизму сиз?!

Сиртингиз ошкор этар — ташвишга ошносиз мудом,
Бизни ҳам беғамгина юрмоққа қўймайсизму сиз?

Қандайин аҳду қарор бу — бир ажойиб эркалик,
Чин кўнгил берган кишини шунча қийнайсизму сиз?!

Йўқ, Фарид, имкон унутмоққа, юракнинг амри шу,
Сизни ўйлаймиз ҳануз биз, бизни ўйлайсизму сиз?

Мангу баҳор

Хар ким туғилган жойи бирла ифтихор айлар,
Хар ким туғилган жойин бир умрлик ёр айлар.

Куйлар кўшиқ у ҳақда, куйлар тўқир ранг-баранг,
Бир умр “ўлан” айлар, бир умр “ёр-ёр” айлар.

Юрт мангу баҳор эрур, кетиб қолмас ҳеч қачон,
Ватан ишқи кўнгилни алвон лолазор айлар.

Туйғулар мусаффордир бепоён осмонидек,
Сезгиларни соғинчи ҳар кун беғубор айлар.

Ватан бу қон-қариндош, ватан жигар-бағирдир,
Кимки йироқ тушибди, ташнаи дийдор айлар.

Кўздан ўтиб қолганда яқин ёру биродар,
Гулини кўй, ҳаттоки, тикони хумор айлар.

Инсонман деган сўзнинг аввал маъноси ватан,
Фарид андижонликман деб ўзин изҳор айлар.

* * *

Кўнглида гоҳ муз, гоҳи нор бу одамлар,
Англаб бўлмас, катта асрор бу одамлар.

Сабру тоқати чидамлар баридир жам,
Ўзлари тоғ эса, дили рор бу одамлар.

Бир-бирин хумор этиб, диққат қилишиб,
Ҳам ўзин айлайди хумор бу одамлар.

Бир-бири учун кечишарлар жонидан,
Бир-бирига бўлишар дор бу одамлар.

Изланиш, изланишда ҳеч тинчимайди,
Кўнглида сирли гапи бор бу одамлар.

Бир қарсангиз, ёвуз кенг саҳро каби,
Бир қарсангиз, гулзор бу одамлар.

Эй Фарид, тинч юришсин-у, бўлсин омон,
Кўксида сирли сири бор бу одамлар.

Ҳаётда яхши кечётган маҳални англамаслар бор,
Яна шу яхши дамларга ҳалолни англамаслар бор.

Етолмас фаркига нордон недур, аччиқ недур, асли,
Тотиб кўрган билан ширин асални англамаслар бор.

Табиблик дипломи қўлда врачлар сингари гохи,*
Кўрар диққат билан, соғни, касални англамаслар бор.

Ҳамиша соғ бўлишсин сўзни англовчи азииз зотлар,
Қўйиб тур сўзни бир ёнга, масални англамаслар бор.

Назм кўп, кўп нарса бизда, ёзишмоқда китобларни,
Фарид армони ёлғиз шу — ғазални англамаслар бор.

Офтоб кулганда

Офтоб кулганда нурлар уйғонур,
Дилдаги нурли сурурлар уйғонур.

Мисли денгиз тубида бир неча йил
Ётган ул инжую дурлар уйғонур.

Қалбдаги ёрқин тилақдай эркалаб,
Уйқуда ётгучи ҳурлар уйғонур.

Бўлса йўлингга поёндоз нур агар,
Манзилингтача шуурлар уйғонур.

Офтоб нурига йўғрилган ватан,
Сенда севгидан сурурлар уйғонур.

Тонг билан уйғоқ Фариднинг қалбида,
Офтоб кулса, гурурлар уйғонур.

* Аслида “табиблик” дипломи бўлмайди, “шифокор” маъносида келаяпти (Муҳаррир).

Бизнинг далалар

Меҳнат қилишга чиққан бу — бизнинг далалардир,
Меҳнат қилиб чиниққан бу — бизнинг далалардир.

Уч ой қиш беқаноат, кутар ишлов фаслини —
Баҳор сари ошиққан бу — бизнинг далалардир.

Ям-яшил пахтазордир, гоҳо нафаси сўлгин,
Сув бўлмаса энтиққан бу — бизнинг далалардир.

Шафқат қилмас табиат, баъзида қаҳри қаттиқ,
Ҳосил учун кечикқан бу — бизнинг далалардир.

Вужуди титраётган бўлса ҳам турли-туман,
Дориларга қўникқан бу — бизнинг далалардир.

Тафт олиб ҳисоби йўқ юракларнинг тафтидан,
Тоғ-тоғ хирмонлар йиққан бу — бизнинг далалардир.

Йиллар кетидан йиллар, Фарид, келар бетакрор,
Кеч кузларда толиққан бу — бизнинг далалардир.

Қўшиқ истаги

Асир этмас кимни доим ҳуш бу баҳор, ҳуш бу баҳор,
Бу баҳорнинг қучоғида жозиба бор ва сеҳр бор.

Лолазорлар бўлиб алвон, баҳор қирлар қучоғида,
Қўчамизда кеча-кундуз тўлиб оқар тошқин анҳор.

Қўёшдир у нур таратар, энтиқтирар соф ҳаводир,
Деразамдан тонг отди деб мўраловчи тиниқ наҳор.

Ва мусаффо осмондир у, унда-бунда булут сузар,
Ҳамда йироқ чўкқилардан қўринаётган бир парча қор.

Даладир кенг, шодланибон гоҳ энтиқиб нафас олган,
Ипак тўла яшил сават бошга қўйган бир тут қатор.

Қулиб турган сулув қизнинг чехрасидай водий сулув,
Балоғатга етган ёшлар албат шундай боқар ҳумор.

Шундай юртга, Фарид, ғазал бахш этмадим деб ўқинма,
Қўшиқларнинг орасида сенинг ҳам ўз қўшиғинг бор.

Хонлар саройи шоирлари

Сизларни маст айлаганди саройдаги хузурлар,
Ва шунга бахш этилганди сизнинг шеъру шуурлар.

Йўқ ердаги малоиклар мақталар эди чунон,
Улуғланар эди фақат йўқ фариштаю хурлар.

Ҳар бир ғазал битиларди мўмайроқ совғалар деб,
Ундан олар эди одам на сеҳр, на сурурлар.

Ғазал — мансаб, ғазал — чопон, қандай оғир фожиа?
Тахт олдида хўрланарди инсондаги ғурурлар.

Сиз шоири даврон бўлиб ёзиб шохга қасида,
Билмасдингиз борлигини Гулханий ҳам Махмурлар.*

Замонлар бу тўлқинлардир бир-бирини қувалар,
Пўртаналар юзидадир денгиз тубида дурлар.

Доно тарих сабоғи бу, Фарид идрок айлади,
Сизлар тутун эдингиз-у, улар эди чин нурлар.

Сўз қадри

Дарди йўқ сўзлар қулоққа тош эрур,
Дарди йўқ сўз ҳаммани алдаш эрур.

Эй менинг дардларга тўлган сўзларим,
Яхши хислат сабр эрур — бардош эрур.

Ҳа, Навоий ҳамда Бобур гаплари,
Халқимиз хизматида кўз-қош эрур.

Йўқ эрур ул “мен”идан ортиқ “мен”и,
Барча дардли сўзга ул сўз бош эрур.

Кексаяр даврон, даврлар кексаяр,
Ундайин сўзлар ҳамиша ёш эрур.

Эй Фарид, кўп сўз дема, сал ўйлагин,
Дарди йўқ сўзлар қулоққа тош эрур.

¹ XIX аср иккинчи ярмигача яшаб ижод қилган ўзбек халқчил шоирлари (Муҳаррир).

Офтоб диллар

Юраги тозаларнинг юзи ҳам ёруғ бўлур,
У билан сўзлашганда доимо кўнгил тўлур.

Эй дили қаро кимса, ногаҳон сен кўринсанг,
Очиламан деб турган ғунчалар бирдан сўлур.

Ул қаро юрагингдан чиққан ҳар сўзинг совуқ,
Озода кўнгилларни тинмай зулукдай сўлур.

Сен бор ҳар битта жойда илдам фикрга йўл берк,
Эзгу ҳислар топталур, эзгу туйғулар ўлур.

Дош беролмайди зулмат, сўзсиз, қуёш нурига,
Офтоб жилмайиб кулса ҳамма ёқ нурга тўлур.

Фарид, соф қалбли кимса ҳақиқатдан офтобдир,
Юраги тозаларнинг юзи ҳам ёруғ бўлур.

Кунлар сабоғи

Умримнинг қиши, ёзи, яхшию ёмон кунлар,
Бўлдингиз дилим сози — яхшию ёмон кунлар.

Мен сиз-ла бўлиб шодон гоҳида алам бирлан,
Этдим сизни қалб рози — яхшию ёмон кунлар.

Бир катта китоб янглиғ баъзида варақлайман,
Ҳаётимнинг эъзози — яхшию ёмон кунлар.

Келажак хуш кунларнинг салмоғин белгилашда,
Айтиш мумкин, тарози — яхшию ёмон кунлар.

Адашган йўловчини чорлаган тунги нур, сиз,
Орзуларнинг парвози — яхшию ёмон кунлар.

Ойнага боққанча ойга берарсиз сайқал,
Кунларимнинг пардози — яхшию ёмон кунлар.

Кўп яхши насиҳатлар тинглабон Фарид тотди,
Лек сиз унинг устози — яхшию ёмон кунлар.

Учрашувда

Қулоқ сол, эй гўзалим, мажнунтоллар шивирлар,
Сену мени табриклаб шўх шамоллар шивирлар.

Олам азал ишқ эрур, тугамас куй-қўшиғи,
Обихаёт аталган соф зилоллар шивирлар.

Ғийбат эмас бу, бари муҳаббатга чин қутлов,
Тингла, эшитилмоқда кампир, чоллар шивирлар.

Ўйланурман, тикилиб чиройингга тўймайман,
Тотли кунлар эртагин гоҳ хаёллар шивирлар.

Тутгин қулоқларингни Фарид бир сўз айтолсин,
Қўрганлар десун ишқи баркамоллар шивирлар.

* * *

Хон десанг, ҳоқон десанг кўз олдима хонлар келур,
Зулмидан қонлар томиб эл ичра султонлар келур.

Хон десанг, ҳоқон десанг, гоҳ ёдима жаллод тушар,
Қатл этилган бегуноҳдан бегуноҳ жонлар келур.

Эшитилгувчи қулоққа оху фарёд беҳисоб,
Пардалашган хотирамга оху афғонлар келур.

Титратиб сокин ҳаволарни зўравон ҳайқирик,
Қатл этиб ёки қаманг дегувчи фармонлар келур.

Ким бу дунёни мунофиқмас дея айта олур,
Умрига ғам юкини ортанча қарвонлар келур.

Ер, ажаб, ҳайратланур, осмон яна ҳайратланур,
Бир-биридан ҳайратомуз турфа давронлар келур.

Хон сўзин, султон сўзин кимлар зўравонлик демас,
Эй Фарид, бу сўзлардан ёвуз имконлар келур.

Бир танишга

Сахролигингни айтма, гулшанлигинг қандайдир?
Дўстоналик шу бўлса, душманлигинг қандайдир?

Оғир-босиқлигингдан ҳеч нарса англаб бўлмас,
Ошқора эт ўзингни, шўх-шанлигинг қандайдир?

Оқибатни тушунмоқ мушкул киёфалардан,
Хис-туйғудан сўз очмай, тан-танлигинг қандайдир?

Ҳаётнинг туб маъноси идрок деган тарозу,
Ўйлаб кўрдингму, бир бор кўрганлигинг қандайдир?

Рости, қийин очилмоқ — гунча тўлғоғи қанча?
Фарид хайрон билолмай равшанлигинг қандайдир?

Инжиқ одамга

Юраги тор зотларга кенг олам тор кўринур,
Гул очилган гулзор ҳам фақат мазор кўринур.

Англамайди недир у, нима шафқат, мурувват,
Елкасини силама, балки озор кўринур.

Раҳмат деган сўзни у ҳақорат деб тушунар,
Кўзига ёлғиз унинг азизмас хор кўринур.

У андиша деган ҳол кўчасидан ўтмаган,
Хулқи унинг билмайди ибo — ошқор кўринур.

Юраги тор зотларнинг фазилати ўзгача,
Оддий одоб уларга қуруқ шиор кўринур.

Кўшиқ дарди

Сўзга дард даркор эрур, оҳангта дард даркор эрур,
Дарди йўқ сўз, дарди йўқ оҳанг бари бекор эрур.

Бир кўшиқ авжин чиқаргунча кўнгил минг порадуру,
Ким рубобни чертса, юксак пардада кўш тор эруру.

Тинглаганлар ақлу идрокин кўринг шошганлигин,
Ўйлари дилдор эруру, туйғулари гулзор эруру.

Ким бировнинг кўкси пинҳон сўз деган гулғунчада,
Ким бировнинг чехраси гул юзида ошкор эруру.

Кимсани хумор деб айтмоққа имкон бормикин,
Бу ҳаёт ул икки ҳолат бирла чин хумор эруру.

Бир кўшиқ деб англадим шодон гўдак кулгусидан,
Бу кўшиқнинг энг гўзал жозибалари бор эруру.

Эй дада, деган ўғил-қиз сўзи бемақсад эмас,
Бу Фарид турли мақомга жўр бўлур шўх тор эруру.

* * *

Ўзбегим ҳар жойда борки, иззату икром бўлар,
Доим инсонлар аро ҳурмат дегувчи ном бўлар.

Келса меҳмон, остига албат якандозин тўшар,
Ёнбошига ёстигин қўйдики, чин ором бўлар.

Айланур ўртада кўк чой, энг ширин суҳбат билан,
Нозу неъматдан олинг сўзи мудом инъом бўлар.

Ҳол-аҳволни сўрашлик тонгда бошланган эса,
Кун ўтиб кетганлигин сезмайди дўстлар шом бўлар.

Эй Фарид, ҳурмат, тавозе ҳамда сиз, биздан гапир,
Ўзбегим ҳар жойда борки, иззату икром бўлар.

Ташландиқ кўғирчоқлар

Сизларга ким ачинсин кўлдаги кўғирчоқлар,
Ногора оҳангига ўйнаган, эй қурчоқлар?

Қорани оқ десалар, оқ деб тилга кирдингиз,
Амал дебон айтилган курсингизни кучоқлаб.

Киришдингиз ҳар ишни пул бирла ҳал қилмоққа,
Тўплаб олдингиз бойлик белини боғлаб-боғлаб.

Бошланди айшу ишрат, авжга чиқди маишат,
Умрни ўтказдингиз ўз вақтингизни чоғлаб.

Ёлғонларнинг ортидан парвоз қилиб кетдингиз,
Сизга умид кўзини тиккан халқдан йироқлаб.

Оқибат хаёлингиз кўчасидан ўтмади,
Ногора оҳангига ўйнаган, эй қурчоқлар.

Қани мансаб, қани у куп-қуруқ шон-шуҳратлар,
Сизларга ким ачинсин, ташландиқ кўғирчоқлар?

Ёлғон ваъдалар

Оҳ, ваъдалар, оҳ, ваъдалар, оҳ, ёлғон ваъдалар,
Ёлғон бўлибон мунғайиб, эҳ, қолғон ваъдалар.

Алдадингиз, алдадингиз, сиз алдаб ўтдингиз,
Ваъда қилибон келмаган, эй меҳмон ваъдалар.

Ҳар кун эшик олдига юз минг марта чиқаркан,
Кўзни йўлига айлаган нигорон ваъдалар.

Сиз бирла ўтиб кетган вақт бизга аёнмас,
Ҳар фурсату, ҳар дам, яна бу ҳар он ваъдалар.

Балки, қизиқ эрмас эди бизга бу ҳаёт, рост,
Бўлмасангиз сиз кўнгилга чин, жонон ваъдалар.

Омон бўлинг, Фариднинг ёлғиз тилаги шулдур,
Оҳ, ваъдалар, оҳ, ваъдалар, оҳ, ёлғон ваъдалар.

Кўғирчоқ театрида

Кудратли бир куч борки, биз қурчоқни ўйнатар,
Ипга боғлаб ақлли кўғирчоқни ўйнатар...

Юрагимиз, ҳаттоки, идрокимиз риштада,
Кўринмас бармоқ, анқов ва алдоқни ўйнатар.

Ўйин учун сарф ўлган ҳар бир ҳолат фожиа,
Бефарқ эрур ҳаётга — овуноқни ўйнатар.

Эрмак дейди ким буни — бепарво жалб этиб,
Гоҳо эса серғайрат куюноқни ўйнатар.

Бир боқсанг саховатли, бир боқсанг хасис чандон,
Гоҳо қўли очик, гоҳ қуримсоқни ўйнатар.

Оқибат воқеани эртак айлайди, яъни,
Тулки ўз тили узра бўғирсоқни ўйнатар.

Ана, у ямлаб-ямлаб ютиб юборди, қаранг,
Қайғули бу ҳикоя ҳикичоқни ўйнатар...

* * *

Ёшлар орзу айлашар: биз ҳам кўрайлик эҳтиром,
Кексалар айтар мудом: ёшлар тавозе этсалар.

Кексалар ёшлар учун қутлуғ тилақлар билдирар,
Сўзлашар: биз етмаган манзилга ёшлар етсалар.

Қиз-йигит ёки йигит-қиз бирга учрашган пайт,
Ёшлар истар кексалар йўлдан тез ўтса-кетсалар.

Ёшлигида кексалар биздай гуноҳ қилган-ку деб,
Ёшлар ўйлар: кексалар бизнинг гуноҳдан кечсалар.

Икки ёшга кўзлари тушганда аста кексалар,
Яйрасин дер, биз каби ёшлар қачондир кексяр.

Бир-бирин ҳурмат қилар, сирли тавозеъ айлашар,
Кексалар ёшлар деб айтар, ёшлар айтар: кексалар...

Яхшилик белгиси

Яхшилик бор, яхши одат туғилур,
Яхшилик борки, саодат туғилур.

Дилга эзгу ҳис ҳукмрон бўлсаки,
Яхши бор азал адолат туғилур.

Бўлмаса ишга ақл, тадбир пеш,
Ундайин жойда қабоҳат туғилур.

Ундайин жойда шер бўлгай қуён,
Журъат ўрнига хиёнат туғилур.

Қайда йўл топса хиёнат зарра йўл,
Оқибат, охир надомат туғилур.

Эй улуғ инсон, хиёнатларга сен,
Қўйма йўл, дилда жароҳат туғилур.

* * *

Айрилиқ хаттоки тоғлар тошини талқон қилур,
Айрилиқ тоғдек қўнгиллар мулки вайрон қилур.

Айрилиқ боис терақдек “алиф” қадлар “дол” бўлур,
Сервиқор бошларни мажнунтол каби позмон қилур.

Айрилиқ гўё булутки, ёмғири бор, дўли бор,
Дилни гоҳ қовоқ солиб турган қаро осмон қилур.

Шул сабаб, гоҳо бўлур қўнгил ивирсиқ уй каби,
Фикру хисни гоҳ-гоҳ у ён қилур, бу ён қилур.

Тўрт кўча бошида қолган кимса ҳолига солур,
Англаёлмас у қаён бормокни, юз ҳайрон қилур.

Вафо ҳам ҳаё, муҳаббат бирла дўст бўлган киши,
Ҳажрни кўрмай деса гар васлни қалқон қилур.

Дўст-биродарлардан Фарид ҳеч айрилишни истамас,
Ўз ҳаётига улар ҳамдамлигин иймон қилур.

Қанотлари синган қушга кесак ҳам тош кўринар,
Япроқларга инган шабнам бир томчи ёш кўринур.

Қанотлари синган қушнинг кўнгли доим яримта,
Боши эгик гул — гунчалар унга сирдош кўринур.

Хасратларин тўкар тинмай япроқларнинг кафтига,
Унинг учун худди шу ҳол сабр-бардош кўринур.

Қанотларин ёзолмайди, учолмайди бечора,
Гарчи тунда тўлин ою, кундуз кўёш кўринур.

Тушунолмай қанотлари синган қушнинг дардини,
Вожабо, Фарид бугун анча одош кўринур.

Бизни севганлар

Бизни севганлар ҳақиқатдан адолатпешадир,
Бизни севмаслар адолат дейди-ю, хўп эшадир...

Оғзи тўлган кимсалар сўзининг ёлғони кўп,
Севгиси бўлган кишининг кўнглида андишадир.

Рости, осон нарсани бир нарсага қилмоқ сабаб,
Устаси зўр устадир, лек ишни қилган тешадир.

Ким нима деб айтса айтсин, эй Фарид, бизлар учун
Бизни севганлар ҳақиқатдан адолатпешадир.

Ҳақиқат яроғи

Ҳақиқатнинг яроғи тўғрилиқдир, тўғри сўзликдир,
Мунофиқлик маконини ёритган икки юзликдир.

Ажаб ҳолат бу хил икки маконда, икки манзилда,
Бировлар борки беҳуддир, бировлар борки ўзликдир.

Ўтиб бораётган отни бир қараб қўйса қулатғуси,
Бировларнинг қароғи бор, ёвуздир, яъни кўзликдир.

Ҳақиқатнинг яроғи, қийма-қийма айласанг, нетай,
Ёруғ дунёдаги мавжуд мунофиқ икки юзликдир.

Фарид, ёзганларимдан фойда борму, билмадим, аммо,
Ҳақиқатнинг яроғи тўғрилиқдир, тўғри сўзликдир.

Устоз ғазалхон Улфатий домланинг 80 йиллигига

Мудом у домла Улфат* биз каби ёшларга улфатдир,
Қаро кўзларга-ю, шўх-шўх қаламқошларга улфатдир.

Арузий илмига кимки муҳаббат қўйди шогирди,
Муаллимдир, ғазал бобида бардошларга улфатдир.

Санар устоз дебон устозни Эркин бирла Абдулло,
Демак, Фарғонага ҳам Қаршига, Шошларга улфатдир.

Самарқанду Бухоро, Хоразмга борса сирдоши
Фақат илм аҳлидир, устоз сеҳрдошларга улфатдир.

Ёзар маънавиятли қалб деган қалбларга дастурхон,
Паловхонтўрага, хуш димлама, ошларга улфатдир.

Бу саксон ёшда саксон ёшингизни қутлаётир эл,
Муборак номингиз, домла, асрдошларга улфатдир.

Фарид, рост, шоир Улфат суҳбатидан давралар
Сабаб, у меҳнат аҳлига, қаламкашларга улфатдир. файзли,

*Улфат – Имоиддин Қосимов, андижонлик ғазалнавис шоир.

Ёрдин айрилса дил девонадур,
Кечалар ёрсиз қолиб тўлғонадур.

Ёрсиз у ўзлигини англамас,
Ақлу ҳушидан тамом бегонадир.

Ёр келарму деб бу дил кўзлар тикиб,
Термулиб ётган жойи остонадур.

Оҳ-воҳни тингламас, парвоси йўқ,
Ўзга кўнгилларга ёр жононадур.

Ёрдин узма кўнгил, дунё, Фарид,
Асли ишқ аҳлига ғурбатхонадур.

Устоз Машраб

Кўнгил мулки деган мулки аро у шоҳи султондир,
Шунинг-чун унга дунёнинг тамоми иши ёлғондир.

Валекин сояи одам билан ҳамроз, бўлиб ҳамдам,
Одамлик певасини айлай олмай бағри ҳам қондир.

Расулуллоҳни ёд айлар, қани Раҳмон дебон йиғлаб,
Тириклик лаҳзаси Шайтон учун гўёки имкондир.

Чекиб бу нурсиз олам бағрида фарёд, уриб ўзни,
Таний олмас у ўзини на одамдир, на инсондир.

Фарид, Машраб бобо оламдан ўтган бир ёруғ шугъла,
У халқнинг қалби тўрида ёниб тургувчи армондир.

Кўпайса кўз ёшим, бу кўз ёшимга ортди кулгулар,
Билолмам, бу ҳаётда шул эдимни менга орзулар.

Ажаб, инсон экан бу икки манзил ичра кўп сарсон,
Яшар бир ёнда шодлик, бир тарафда бўлса қайғулар.

Менинг қайғуларимни тингламай, айлади насихат,
Гўзаллар кўзида ҳам сўзида деб макру жодулар.

Умрни кўзу сўзга махлиёликда биз ўтказдик,
Кўзу сўзларга алданди ҳамма бу эзгу туйғулар.

Дилимда завку шавкни кўзғотар анҳору дарё бор,
Мудом жозибалидир мен учун ушбу оқар сувлар...

Ажабланмам ва ҳайрон қолмагум асло, Фарид, бунга,
Кўпайса кўз ёшим, ҳам кўз ёшимга ортса кулгулар.

Оқ-қизил юзли сулув қизларга ўхшайди анор,
Оқ-қизил юзли сулув қизлар қатор, қизлар қатор.

Ошиғи шайдоларингиз бағрини кўп ўртаманг,
Қип-қизил юзларга оппоқ парда тортиб неча бор.

Сиз гўзалларга қараб, ҳар хил хаёлларга бориб,
Айтаман оқ пардалар ортидан ифбат ошкор.

Арзигаъ сиздан ҳаёни ўрганишса қизлар,
Одобингиз яшнатар кўзларни мисли лозор.

Эй Фарид, сен бу анор бирла дилингни шод тут,
Чунки унда қип-қизил юзли сулув қизлар қатор.

Севгига мағрурланиб кетмангиз, эй сиз ёшлар,
Севги ҳам турли-туман йўлларга баъзан бошлар.

Ким кадам қўйдики, хушёр бўлмаса, аттанг деяр,
Йўқ эмас бу йўл аро гоҳо тикан, гоҳ тошлар.

Ногаҳон тошга қоқилса, ким жароҳат билмагай,
Оқибат беҳудадир кўздан оқувчи ёшлар.

Сабри борми дейди-да, учрар синашлик ҳолати,
Севгига даркор эрур қаттиқ чидам-бардошлар.

Севгининг сўқмоқларидан юксалиб бормоқ учун
Гоҳида зарур бўлур сирдошлару йўлдошлар.

Яхши бир сирдошингизман мен Фарид — айтай сўзим,
Севгига мағрурланиб кетмангиз, эй сиз ёшлар.

Ажаб, эл ичра тарқалди яна ҳар турли миш-мишлар,
Чиқиб авжига кундан-кун ғаройиб турфа қилмишлар.

Ғарибон рўзгорлар эътибордан четда қолган дам,
Фақат макталса, найлайлик, фаровон, яхши турмушлар.

Ҳуқуқи поймол бўлган деган сўзни демоқ мушкул,
Аёллар ҳамда эркаклар мудом иш устига ишлар.

Қийиндир қисқа умр ичра азиз дамларни кадр айлаш,
Шитоб айлаб ўтарлар куз, баҳору ҳамда ёз, кишлар.

Ажойибхонадур олам, мазаҳу масҳара чексиз,
Қарангки, йиғлаганлар узра кулмушлар.

Фарид, ҳайратга чек қўй, кел, жаҳоннинг ишларига боқ,
Ўтар олам, ўтар одам қўшиб миш-мишга —
мишмишлар.

Яшил барг узра тўлкин, шўх-шўх ўйнар сабодандир,
Сабо тўлкинлари гоҳ ибтидою интиҳодандир.

Жаҳонда беамр бир дона япроқ елга юз урмас,
Бу ҳам умри бақонинг қудрати — амри фанодандир.

Юрак, ҳар тоза барглар сўзларин тинглашга
муштоқсан,
Бу кўксинг ичра жой олган ажиб қутлуғ садодандир.

Яшил баргларга жон, шўх-шўх саболарга қанот бермоқ,
Ёруғ оламини, одамини тоза тутмоқ муддаодандир.

Бокиб ўйноқлаган япроқлара бир он хаёл учди,
Ки шоир аҳли ҳам, дўстлар, азизу авлиёдандир.

Фарид, япроққа кўнган ҳар кичик тирноқда дил
дардинг,
Тириклик дардига ҳамдард бўлишлик ошнодандир.

Баҳор оққушлари парвоз этарлар,
Баҳорни олама оғоз этарлар.

Қанотига олиб дунё гўзалин,
Чиройни мунису эъзоз этарлар.

Қаранг, куйлашарлар тенг қанотларин,
Қанотларин оппоқ шўх соз этарлар.

Баҳор оққушлари парвоз этишиб,
Мунавварликни қўп мумтоз этарлар.

Суюк шўх қўшиқ оққуш парвози,
Гоҳи “Гулёр” этар, “Гулноз” этарлар.

Фарид, қуш — у дема, йўқ, шеърдир оққушлар,
Баҳорни олама оғоз этарлар.

“Мақон” тушунчаси

Жаҳонда не тириклик бор, жаҳонда неки жонликдир,
Тирикликка гувоҳ, яъни тирикликдан аёнликдир.

Тириклик зийнати инсонга шул манзил-мақон этмоқ,
Жаҳонда неки жонлик бор тамоман бир мақонликдир.

Мақонки бор, тириклик бўлмаса ҳеч файзи ҳам бўлмас,
Илон саҳрога султон гар, тўқайзор арслонликдир.

Қуруқлик ҳамда сувликдан иборат кўҳна дунёнинг
Тамоми тўрт томони кўз етолмас бепоёнликдир.

Азал ер ости зулмат, усти нурли кўк қуёши-ла,
Қаронғу ернинг остидан, ёрувлик осмонликдир.

Фурурим ҳамда фаҳрим шулки, нурли юртга
Фарзандман,
Фароғат гулшани ўлкам мудом дориломонликдир.

Самодай бағри кенг гулшан-чаманни таъриф айловчи,
Ғазал шайдоси ёш шоир Фариджон андижонликдир.

Бир қамарким Андижон осмонида порлаб турар,
Ул қамар доим висолига мени чорлаб турар.

Ул қамар бирла замин равшан, чароғон осмон,
Ой жамолин кўрсатиб биз сари дийдорлаб турар.

Юзларин гоҳо яширгандай бўлар ул жилмайиб,
Беркиниб тургум булутлар ортида, орлаб турар.

— Қоч булутлар, тез қоч, деяр шу дамда бетоқат бўлиб,
Ушбу ҳолатдан бу ошуфта дилим зорлаб турар.

Бу қамар шундай қамардирки, унут бўлмайди ҳеч,
Хотира мулкида дам-дам улки бедорлаб турар.

Эй Фарид, ул ой сенга азобу изтироб, вале,
Минг шуқурлар, Андижон осмонида порлаб турар.

Етук хирмоним дея умидларим бор эди,
Кам ҳосил бўлса, нетай, олмазору беҳизор.

Ниятлари не эди, англамадим, билмадим,
Билмадинг эзгуликка туйғуларим зор-зор.

Ўзингдан кетдинг жуда, каттазанглик айладинг,
На қолди “алёр” сенда, на қолди бир “ёр-ёр”.

Ох, оғриди бу қўнгил, ох, оғриди бу юрак,
Ўзингдан кетишинг-ла бўлгин, дедим, қўшмозор.

Шудир, Фарид, қудратим, бору йўқ қувватим шу,
Беозор қўнглим менинг, юраккинам беозор...

Шаҳидлар мозори

Бу замин узра баҳор фасли очилган лолалар,
Лолармас, йўқ, шаҳид бўлган у бизнинг болалар.

Навниҳол нобуд бўлишган навқиронлик ҳажрида,
Неча она, неча ота тўқди кўздан жолалар.

Ўртага келганда ош ўғлон ҳамон ёдга тушар,
Айланиб қолганда гоҳо даврага пиёлалар.

Жон эмас ўлган, тирик инсондир оламга улар,
Ўчмагай мангу ёниб турган юрак парчаланар.

Йўқ, узилмас бу жаҳонда токи авлодлар тирик,
Жон деб айтилган томирларга туташган толалар.

Бу қадим дунёда чин мардлик тирик токи яшар,
Лолалар тимсолида яшнаб турувчи болалар.

Боқса жоним жонима ўтлар ёқар,
Боқмасса дейман қачон жонон боқар.

Ҳар нигоҳ гўё ёруғлик рамзидай,
Кўзга кўз тушса мисол чакмоқ чақар.

Дилдаги ҳислар оқин сувдир, тиник,
Бир азим дарё каби қувнаб оқар.

Эҳтирос беҳуда тўлқин урмагай,
Чунки жоним жонима ўтлар ёқар.

Хайрат уммонига фарқ доим кўзим,
Кўз эмас боққан, демак, хайрат боқар.

Кўзларим иффат тўла кўзда, Фарид,
Боқмаса дейман қачон жона боқар.

Найлайки, суймай десам, васлу висолинг суйдирур,
Суйганим ростдир десам, ҳижрону хажринг куйдирар.

Ҳам севинмоқ, ҳам хафа бўлмоқлигим бордир менинг,
Йиғлатур ишқ душмангани, дўстларимни кулдирур.

Ёкмагай, билдим, ҳақиқат, ҳақни англаш ҳаммага,
Ўз-ўзини мушглатур бу, ўз-ўзини урдирур.

Ўзгалар

Доимо яхши туюлгай бизга ўздан ўзгалар,
Шул сабаб тез-тез ўтиб тургай бу кўздан ўзгалар.

Ўзгалар ҳақидаги сўзлар офизда қанд мисол,
Эригай ҳамда тониб қайтғуси тездан ўзгалар.

Ўзгалар олисдаги бизга борлиқдай йироқ,
Беҳабардир биздаги кишидан ва куздан ўзгалар.

Ўзлигин у ўзгача айлар намоён учраса,
Ҳамтавоқ бўлгунча бир тотгунча туздан ўзгалар.

Мастлар суҳбати

Суҳбати жононаки бу, бўлғуси сир ошкор,
Қаршида тургувчи ул ҳар битта тасвир ошкор.

Ўртада май бўлдими, бас, айланиб турса қадах,
Қалб чигалини ёзур албатта дилгир ошкор.

Сўзга сўз гўё калид, очдими қалбнинг қулфин,
Ўз-ўзидан бўлди денг пинҳона тадбир ошкор.

Ким, биров оғир сукутда, ким, бировлар валдирар,
Жим турар оқиллару, сўзлар бетаъсир ошкор.

Сўнгида маълум, Фарид, бўлғуси кимлар кимлиги,
Англамак ҳаддан зиёд мушкул-да ҳозир ошкор.

• • •

Аҳмоқларни кўп кўрдим, жон, учради оз донолар,
Лекин ўша донолардан англамадим маънолар.

Ҳар ким ўзин кўрсатар, ўз-ўзини маъқуллар,
Ахир, шундай сўзлайди бу дунёда донолар!

Ҳаммамиз, нари борса, хом сут эмган бандамиз,
Бировлар бор авлодини улуғлабон — аълолар.

Камтаринлик буюк кўрк, таърифига сўз етмас,
Омон бўлсин шу ҳисга ошно ўша барнолар.

Бир ҳодиса, Фариджон ёзди бу сатрларни,
Ошкор ё пинҳондир бунда баъзи маънолар.

Юракларда меҳр уйи вайронадир,
Ишқ эса вайрона ичра ёнадир.

Бу не бедодлик эрур, бўлмас чидаб,
Ҳақ, адолат ўзлигидан тонадир.

Дўст бўлиб пинҳона тухматлар билан,
Тўғрилиқ ўз йўлидан бегонадир.

Шохидир соф ҳис ғуборлар юртиниғ,
Кин, фаразлар доимо парвонадир.

Шундан ўзга не бўлур вайронада,
Унда орзулар илон — тўлғонадир.

Бундайин вайрон бўлишдан асрасин,
Эй Фарид, бу жон агар жононадир.

Хорижда ёзилган ғазал

Ўзга юрт ўз юртинг эрмасдир, мудом торлик қилур,
Кўнгил айтолмай сўзин, айтмоғ учун зорлик қилур.

Ғар ватан бағридасан, кўнглинғ қуши эркин сенинғ,
Кунда — парвоз чоғида гўёки шунқорлик қилур.

Хоҳлаганча диллашиш имкони ёнингда бўлур,
Негаки она тилинғ суҳбатда дилдорлик қилур.

Чунки ўз руҳиятинғ мавжуд, бу олам ичрасан,
Сенга у сен истаганча дўсти ҳамкорлик қилур.

Қимса халқи, юртидан асло йироқда бўлмасин,
Жон вужуд ичра, Фарид, ҳар лаҳза безорлик қилур.

Турфа ёлгонлар

Қарангки, намунча ҳам кўп эл аро бу турфа ёлгонлар,
Улар доим урарлар ул амал юртида жавлонлар.

Хиёнату ғазабни бир-бирига ўқ қилиб отган,
Фидодир курсилар атрофида қанча фидо жонлар.

Фурур на, ақлу идрок на, надур миллий деган чин шаън,
Амал деб топталар ҳаром, оёқ остида виждонлар.

Бу юрт учун, бу халқ учун ачинур нияти софлар,
Амал йўлида рост қурбон бўлиб бормоқда имконлар.

Амалдор қилса ҳам тавба-тазарруъ, тўғрилаб олмас,
Қилинган у хатоларни, аниқ афсусу пушмонлар.

Фарид, курсида ўлтирган неча ёлгонни мен кўрдим,
Қаранг, намунча ҳам кўп эл аро бу турфа ёлгонлар.

Кемага тушганларнинг дейди халқ жони битта,
Тинчлик дер виждон боис эътиқод бир, иймон бир.

Тилак шу: қуёш юзинг тўсмасин қаро зулмат,
Мусаффо осмон боис эътиқод бир, иймон бир.

Идрокда фақат бир ўй — оламни омон сақлаш,
Атомли замон боис эътиқод бир, иймон бир.

Тириклик деган уруғ бугун инсон қафтида,
Яшаш деган дон боис эътиқод бир, иймон бир.

Ҳамма ўз юртин севар, севади фарзандларин,
Мукаддас макон боис эътиқод бир, иймон бир.

Ҳар уруш дарахтининг меваси ўлим бўлган,
Тўкилган, ҳов, қон боис эътиқод бир, иймон бир.

Йиллар устида бугун ажал юklarин ҳайрон.
Ташувчи қарвон боис эътиқод бир, иймон бир.

Коинотда умримиз йилтиллаган бир шуъладир,
Ё ҳаётга лаҳза завқ берган ширин ашуладир?!

Баъзида ўйга толиб, дегим келар афсус тилаб,
Бу умримнинг ярми ростлик, ярми макру ҳийладир.

Биз ҳаётни қанча алдовларга ўргатдик, вале мудом,
Ранжимай, пешонамиздан ўпиб у кўп сийлади.

Вақти келган чорда ҳеч аямай берди жазо,
Вақти келган чоғида ҳимоя қилди — бийлади.

Ким биров “вис-вис” қилиш бирлан кечирди умрини,
Энг баланд овоз билан биров ҳаёт деб куйлади...

Ўйласам мундоқ, Фарид, ҳар лаҳза боқийлик экан,
Коинотда умримиз йилтиллаган бир шуъладир.

Қалб деган шоҳ бор, бу шоҳга ақлимиз чин тождир,
Ақл учун чин тож бўлишлик катта эҳтиёждир.

Давлати олтиндан аъло бўлса ҳам ҳар ишда,
Йўл-йўриқ бу дил деган султонга улкан бождир.

Ақли вазир, сўзларига доимо солгай қулоқ,
Дил деган султон бор, кўрсатмага муҳтождир.

Серсеҳр айлар умрни у мудом тонг сеҳри ила,
Ҳис ва туйғу деб аталган эл бир озга кождир.

Эй Фарид, солсанг ҳаёт ичра назар маълум бўлур,
Шундайин султонимиз борлигидан ривождир.

Учраса дўстим кўзимга офтобдай кўринур,
Жилмайиб кулган мунаввар мохтобдай кўринур.

Ногаҳон порлаб кетар дил кўкининг юлдузлари,
Ушбу ҳол гўё саволимга жавобдай кўринур.

Талпиниб кўлни чўзурман шодланиб беихтиёр,
Ул дўконда излаган мен бир китобдай кўринур.

Чертилар дил тори бирдан турфа-турфа пардада,
Икки дўст гар учрашар янграб рубобдай кўринур.

Айтилар сўзлар малол келмас кўнгилларга сира,
Бари бу умр олдида масъул ҳисобдай кўринур.

Дўст билан бошланса суҳбат, ёп-ёруғ тонглар отар,
Кўҳна дунёнинг иши бари ҳубобдай кўринур.

Дўст, Фарид, йўқлаб келар ҳолат муқаддас дам эрур,
Улки ҳайрат бахш этувчи офтобдай кўринур.

Ёрсизлар ёри йўқ бўлса-да, айтар ёри бор,
Ёрини ёлғондакам таъкидлашиб дер бор, бор.

Ростини айтай очик, доим ҳаёт исботлаган,
Ёри борда на бирор ёлғон деган изҳор бор.

Ўн гулидан бир гули очилмаган кўнгли аро,
Яшнаган чин гулшани бор, яшнаган гулзор бор.

Ёри борнинг юзларида жилва айлар поклик,
Кўзларида, мен мана дегувчи хушрухсор бор.

Жаҳон боғи аро, дилбар, сенингдек дилрабо бордир,
Сенингдек дилрабо дилбарга мендек мубтало бордир.

Сени кўрдим шу аҳволу, тилим лолу, ўзим беҳол,
Не ҳол бу, билмадим, сенда нечук оҳанрабо бор?

Ўғул офати жонсанму, тилак не, қасди жонсанму,
Қани, айт, мақсадинг недур, ахир, не муддао бордир?

Дилим очмоқ менинг расмим, эшитмоқ ихтиёрингда,
Сўзим ё нораво бўлмай ва ё бир кун раво бордир.

Қани сен, қайдадурсан, деб тамою водийга ҳайқирдим,
Жавоб ҳеч топмадим сендан, фақат акси садо бордир.

Ҳаёт танбурига тортиб қўйилган иккимиз бир тор,
Демак, қувноқ қўшиқ бордир, демак, мунгли наво
бордир.

Чиройингни тугал битмак бу кун бир шеърда
мушкулдир,
Шу ният бирла юрган лек Фарид янглиғ адо бордир.

Жисм ўзимда, лек бу жоним сендадир,
Не мурувват бўлса, жоним, сендадир.

Не учун мен сенга иқроор бўлмайин,
Бор тирикчилигим — жаҳоним сендадир.

Офтобим тушмасин ерга кулаб,
Асра, нурли осмоним сендадир.

Ошкор этмак сенинг ҳукмингдадир,
Барча сир-асрор — ниҳоним сендадир.

Бор этиб, барбод этувчи сен ўзинг,
Асрагувчи посбоним сендадир.

Барча ҳолда бор, Фарид, боғлиқчилигим,
Жисм ўзи, рост, бу жоним сендадир.

Севги ватандан бошланар

Севгини мен англадим, аввал ватандан бошланар,
Севги инсон улгайиб-ўсган чамандан бошланар.

Севгидан сўзлар она тупроқдаги ҳар бир гиёҳ,
Лолаю, райҳону сунбулдан — сумандан бошланар.

Севгидир йўрғақда тингланган у мунис аллалар,
Ота-она — икки жондан, икки тандан бошланар.

Севги — бу дўстларни англаш, севги — бу юртни
таниш,
Ҳаммамиздан — сиз ва биздан, сен ва мендан бошланар.

Эй Фарид, қалбингга ишқ берган чаманга таъзим эт,
Севги инсон улгайиб ўсган ватандан бошланар.

Адолат

*Дардли билан сўзлашсанг, дардинг тўкилур,
Дардсиз билан сўзлашсанг — қобурғанг сўкилур.*
Мақол

Шодланиб юрганни бу оламда кўнгли шод билур,
Ғам ила ҳар ўртанувчи холини ношод билур.

Бир гўзал кошонадир асли қуванмоқ толейи,
Дил уйи ободни ҳар кўнгил уйи обод билур...

Юрт йўлида иккиланмай жон фидо этган киши
Ўзгани доим жасорат бобида Фарҳод билур...

Кўп кийин ҳолдир адолатни ҳимоя айламоқ,
Ҳар дили покни, Фарид, бу ишга бир номзод билур.

Кўнглим ситамига чидамайдир,
Жонимки гамига чидамайдир.

Гўёки пора-порадир таним,
Фам йўқ, ҳар дамига чидамайдир.

Ёраб, нега у ҳамдамлиғ этмас,
Ё мен ҳамдамига чидамайдир?

Дунё иши кам, кўп этмоқ азал,
Ким жохил камига чидамайдир...

Кўз ёшларимнинг шархин сўрама,
Дил — барг намига чидамайдир.

Кўнглим, Фарид, бу бедод фалакнинг
Бу хил махрамига чидамайдир.

Соғинч

Доимо фикру ўйим дўстларда — ўртоқлардадир
Дўстларим бирлан чиқиб сайр этганим боғлардадир.

Ям-яшил ўтлоқ бу хотирдин сира кетмас, ажаб,
Шуълага кафтин очиб тургувчи япроқлардадир.

Ногаҳон кўз олдима қувноқ ҳашар пайти келар,
Пахталар хирмонда тоғ-тоғ бўлгувчи чоғлардадир.

Ўша куз ташвишларини эсламай бўлғайму ҳеч,
Ёддадир ким ўртада, кимлар-чи қирроқлардадир...

Дўст бир-икки шахсасдир, бу — бутун халқинг, Фарид,
У юрагингдек сенинг кўксингда — ардоқлардадир.

Севишлик гарчи қалбга муддаодир,
Ёмонга лек муҳаббат нораводир.

Ёмон қалбига ошно бўлса севги,
Ёмон хису ёмон ўй уйғотадир.

Ёмон севмоққа имкон топган эрса,
Табиат йўл қўяр у бир хатодир.

Муҳаббат яхшилиқдан асли, лекин
Ёмон ишқ-ла ёвузлик қўзғотадир.

Ёмонни кўрса чикмас кўкка ой ҳам,
Ёмонни кўрса офтоб ҳам ботодир.

Эй қоши ёлар,
Кўзи қаролар,

Бу хусну, бу хулқ
Кўнгил яралар...

Сиз бўлмасангиз
Қайда сафолар,

Кирмас кулокка,
Хатто наволар.

Хатто малолдир
Оддий садолар.

Эсмай қолгандай
Ширин саболар...

Эй қоши ёлар,
Кўзи қаролар.

Яна Шоҳимардон

Хавони тўлдирад аксу садолар,
Янграса тоғ аро ўтли нидолар.

Кўксимдан ногаҳон бир нидо портлар,
Чўккида сен туриб этсанг имолар.

Кўзларим олдида акс этар тарих,
Қоялар юрт учун бўлган фидолар.

Тоғлар — садоқатга, ишққа гувоҳдир,
Тоғлар — биз каби ошиқ — адолар.

Шул сабаб офтоб ундан кўринар,
Шул сабаб таралар ундан зиёлар.

Бор бўлсин тоғ бағри, бор бўлсин замин,
Юртингда бўлса соз бу хил маъволар.

Фарид, тошса юракдан муҳаббат ўти,
Тоғларни қулатур ўтли нидолар.

Бу кеча гўзал сочи паришон кўринур,
Соч остида ой чехра чароғон кўринур.

Не сирки, кайфияти бор эди нигорнинг,
Гул ғунчадайин лаблари хандон кўринур.

Кўринса-да у кўкдаги фаришта мисоли,
Кўзимга ягона-якка жонон кўринур.

Сўзлар унга балки берар озор дея ўйлаб,
Айтолмадим асло, қаранг, армон кўринур.

Сўз очди нечуксан дея ҳолим сўроқлаб,
Ширин гапидир у жуда сўзан кўринур.

Ёр қаро сочини Фарид юзига ёйса,
Кундуз каби тун қўйни чароғон кўринур.

Фирок

Фирок, гулдек юзинг ҳам қоп-қаро кўзим қаросидур,
Кўзимнинг гул юзингта зар қарашдек можаросидур.

Фирок, кўзларга кўз тушганда чакмоқ сингари чакнаб,
Нигоҳ деб номланар бир лаҳзанинг нурли зиёсидур.

Қарашлар ошкор айлар кўнгилнинг нелигин доим,
Соғинчларга тўлиб-тошган вақтнинг дилга жосидур.

Сезилган шарпалар шарпа эмас, ёрдан хабар гўё,
Улар туйғуларимнинг энг тиниқ акси садосидур.

• • •

Ҳар гўдакнинг кўзларида бир жаҳон ҳайрат ёнар,
Ҳар гўдак кўксида дунё ҳукми — ғайрат уйғонар.

Кенг бу олам наздида шулдир умиднинг учқуни,
Аслида у дил уйини ёп-ёруғ этган фонар.

Гар йўловчи учраса бағрини очган гўшадир,
Она юртнинг кўксида йўллар мисоли чулғанар.

Ушбу ҳайрат кимнидир ҳайратта солган эрса-да,
Лек унинг бегонаю ошнолигидан ким тонар?

Эй Фарид, ҳар битта ҳайрат сен учун бир Янги тонг,
Англагил, нурли куёши борки ҳар тонг уйғонар.

Шакарлардан ширин, шириндан шакар,
Дурлардан ҳам қиммат, қиммат бир гуҳар.

Унинг ширину гуҳарларидан,
Вожабки, қолди кўплар беҳабар.

Қоп-қора сочида, тунлар ухласа,
Тиниқ юзларда уйғонар саҳар.

Дўсти содиқ ўзи, вафодор ўзи,
Дўстларига сира бермагай зарар.

Қишлоқни айлар қароғи обод,
Фаровонлашар ҳаттоки шаҳар.

Фарид, севганинг саз, суйгилигинг саз,
Қилмасин Яратган жудо, алҳазар.

Ғариблигим

Ғариблигим дил боғимда садо қилур,
Унда турли-туман кушлар наво қилур.

Бу дунёда англамаслар кўп хонишни,
Тўти қайси, қумри қайси, хато қилур.

Ғарибларнинг ҳолин билгай ғариб фақат,
Ғариб дилга ғарибларни ошно қилур.

Кўп кимсалар нафс кўйига кириб кетди,
Ўз қадрини беҳудага адо қилур.

Сўз қадрини англамаслар қанча-қанча,
Шоирман дер, ёлпон сўзни иншо қилур.

Ёлғизлигим, дўстман сенга садоқатли,
Дўст дўстига, не маъқулдур, раво қилур.

Фарид, рофил бандалар-ла яшайдурман,
Ғариблигим дил боғимда садо қилур.

Кўзим кўрар, жоним ҳаяжон чекар,
Ҳаяжон азобин кўзу жон чекар.

Кутмоқ азоби бор, севмоқ азоби,
Ҳар иккисини жон ёмон чекар.

Бу ҳам битта дарддир, шукрона бўлсин,
Оллоҳ берган дардни ким осон чекар?..

Фарид, гуноҳимга доим иқрорман,
Кўзим кўрар, жоним ҳаяжон чекар.

Кулгулар

Кўпайди кўз ёшим, бу кўз ёшимга ортди кулгулар,
Билолмам, бу ҳаётда шул эдими менда орзулар?!

Ажаб, инсон экан бу икки манзил ичра кўп сарсон,
Яшар бир ёнида шодлик, яна бир ёнда қайғулар.

Менинг қайғуларимни тингламай уқтирди носихлар,*
Гўзаллар кўзида ҳам сўзида деб макру жодулар.

Умрни кўзу сўзга маҳлиёликда ўтказдик,
Кўзу сўзларга алданди ҳамма бу эзгу туйғулар.

Дилимда завқи-шавқни кўзғатар анҳору дарё бор,
Мудом жозибалидир мен учун ушбу оқар сувлар...

Ажабланмам ва ҳайрон қолмагум асло, Фарид, бунга,
Кўпайса кўз ёшим, ҳам кўз ёшимга ортса кулгулар.

¹ Носих — насиҳат қилувчи.

Ўзи ҳиммат эди бизларга ҳимматни гапирганлар,
Ўзи ҳикмат эди бизларга ҳикматни гапирганлар.

Ўзи олижаноб хислат билан авлодга ўрнакки,
Яна ўрнак бўлар авлодга хислатни гапирганлар.

Ёруғ кунлар учун жанг айлаган ҳам жонидан кечган,
Ўшал авлод эди журъатли, журъатни гапирганлар.

Азиз тупроққа бош қўйган ватан ўғлонлари доим
Ҳамиятли эди, чиндан ҳамиятни гапирганлар.

Дили соф, нияти пок айлаган эзгу тилак халққа,
Бугун дил тўрида иззатда — иззатни гапирганлар.

Фарид, ҳар ишда бизга устивордир кексалар руҳи,
Ҳақиқат, жонидан кечган, ҳақиқатни гапирганлар.

Бегоналар, сизни дедик бегоналар,
Бегонадан яхши эмас ҳамхоналар.

Уларда на мурувват бор, муҳаббат бор,
Қаттиқ улар яшаб турган оstonалар.

Улар ёққан шамга бориб куйиб тушар,
Ёруғликка шайдо бўлган парвоналар.

Ғийбатларга тўлар мудом ғариб уйинг,
Бу дунёда бўлса шундай ҳамхоналар.

Фарид ғариб кўнглини чин ошносиз,
Садоқатли дўстсиз, деманг, бегоналар...

Жонона, сиз қилурсиз жонона шўх юришлар,
Нозу карашма бирла мастона шўх юришлар.

Кўнгилга хуш кўрингай, гўёки гуллар унгай,
Биз сари этсангиз гоҳ мардона шўх юришлар.

Ягона яхши рафтор, сиз, юриш сеҳрин ошкор
Айланг, чаманлар ичра ҳар ёна шўх юришлар.

Фарид, дил гулшанидан бегона бўлмасин ҳеч,
Сиз бизга айлагувчи дўстона шўх юришлар.

Фалақдан гоҳ-гоҳ ёрса бошимга ғам деган тошлар,
Борар бардошланиб тобора бу жонимда бардошлар.

Вужудим ичра тез мавжудланар тоқатга мен ҳайрон,
Деярман: сабр ила бу ғам деган зотларму элдошлар...

Бекордан бошга тушган ғамни кўзлар бирла
Нечук билмайди киприклар, нечук билмайди тортмоқлик,
кўз-қошлар?

Илож йўқдир фақат кадрингни деб қайғуни чекмақдан,
Сероб бўлган билан инсон учун ҳар қуни нон-ошлар.

Омонлик ёнма-ён, эзгу тилаклар мақсади танҳо,
Яратган руҳимизни тасвир этган чоғи наққошлар.

Фарид, бир ғам баҳона шунча сўзни айта олдинг, соз,
Ишончинг бўлса комил, яхшиликлар сари у бошлар.

Оқ тераклар барги офтоб нурларида ялтирар,
Оқ тераклар, ҳов, уфқлар сачратиб тургувчи зар.

Шаршара янглиғ шовуллар гоҳ-гоҳ хуш тил била,
Йўқ, у япроқлар забони бирла эртак айтилар...

Неча кўнгиллар у барглар сеҳрига ошуфтадир,
Неча кўнгиллар эса қадрини билмай қайтдилар...

Оқ тераклар барглари фируза осмондек тиник,
Кафти бирла абри найсонлар уларни артдилар.

Кенг дала, йўлдан Фарид ўтганда япроқлар мудом,
Шитрабон қўл силташиб, хуш бор дейишар — ялтираб.

Ойдин кеча

Кеча сут куйгандек ойдин, нукра ёғду чайқалур,
Нур тўла мармар ҳовуз ичра билур сув чайқалур.

Ой эмас, мармар ҳовузнинг остида, синган патир,
Йўқ патир эрмас, сув ичра парча кўзгу чайқалур.

Дилрабо ойдин кеча — осмонда ой сузган маҳал,
Сув урар қирғоққа тўлқин — дилда туйғу чайқалур.

Бу чаман гул атрига, нурларга тўлган бир чаман,
Кўкда қуш парвози янглиғ дилда орзу чайқалур.

Эй Фарид, етмас ҳаёт жумбоғига ақлинг сенинг,
Нега райҳон остида бир туп қоронғу чайқалур?..

Ўшал дамлар

Қани сен билан ўтган ўшал дамлар, ўшал дамлар,
Фақат қолганга ўхшайди у дамлардан алам-ғамлар.

Ўшал дамларни ҳозир эласам тушдек эрур ширин,
Мени чорлайди бағрига ҳамон кенг давра, одамлар.

Ҳамон мен сен билан бирга, ҳамон бирга кадрдонлар,
Ҳамон кутлайди гўё иккимизни жўра-ҳамдамлар.

Оғир ҳолат тўлар кўнглимга, ҳорғин антикарман жим,
Тўлиб “эвоҳ” десам, “эвоҳ” сўзи бу кипригим намлар.

Ўшал дамлар фақат орзу, хаёл мерос бу кун менга,
Шу орзу, шу хаёл борки, билинмас баъзи бир камлар.

Ҳамиша қайтса тайёрман, Фарид, жонимни бермоққа,
Агар бир лаҳза, бир фурсат ўшал дамлар,
ўшал дамлар.

Еллар

Хаёлдек бермайин тутқич, елар еллар, елар еллар,
Яқин ҳамда йироқдан келар еллар, келар еллар.

Қанотсиз қуш учар гўё, учиб гулни қучар гўё,
Чаманни ҳар томон чайқаб элар еллар, элар елар.

Кадрдон, меҳрибон, мунис, одамдек қалби нозик ҳис,
Яшил, маъсум чечакларни силар еллар, силар еллар.

Менинг дардимни, эй дилбар, бу окшом билмадинг сен
ҳеч,
Тўқарман дардимни елга — билар еллар, билар еллар.

Қулоқ сол тунда елларга, қулоқ сол тонгда елларга,
Юрак дардим надур, изҳор қилар еллар, қилар еллар.

Фариддек ох ураб, лекин олар ёнингта боргач тин,
Фақат сендан вафо, шафқат тилар еллар, тилар еллар.

Кўзингдек порпираб кўринса оқшом чоғи юлдузлар,
Юзингдек тип-тиникдир мен учун ҳар куни кундузлар.

Дема: бу қандайин подликки, асло кутмаган эрдим,
Кувонмай нега энди, ёнгинамда турса юз, кўзлар.

Ҳама дўст кайфиятли, даврада сен сохиби суҳбат,
Йироқ бегоналар, хўп жамланибмиз, ҳаммаси ўзлар.

Ажабки, гунчалардек бир жаҳон асрорни асрайди,
Очилган барча гуллар баргидан ҳам энг нафис сўзлар.

Юзингу шўх кўзинг таърифларини менча айтолмай,
Бечора аҳли шоир оташин сўз дардига бўзлар.

Сени деб ёзганим бор, ҳар нечук афсус демам, чунки,
Ўтиб фасли баҳорлар кўп, шитоб келмақда-да кузлар...

Фарид, соғинганимда хотирам саҳфасига боқсам,
Кўзим олдидадир доим тиник юз бирла шўх кўзлар.

Раҳми йўқ, кўнглимни олганинг етар,
Телбалик ҳолимни қайтарсанг нетар?!

Сенга не даркор, ахир, мажнунлигим,
Бирни олган бирини қўйиб кетар...

Бор эди девоналиғ — чин давлатим,
Кимса тақдирига мос давлат битар.

Биргина умидгинам шу, боридан
Айрилар бўлса, умр қандай ўтар?!

Айт, гуноҳим не, менга ошкора эт,
Бандаи бечорани шоҳ афв этар.

Илгимос, бергин Фариднинг эркини —
Раҳми йўқ, кўнглимни олганинг етар.

Элим

Элим, меҳринг уйидек равшан топилмас нур-зиё янглиғ,
Бу нур қувват бағишлайди дилимга тўтиё янглиғ.

Ўзимни қанчалик севсам, бу нурни шунчалик севгум,
Севиб ардоқлагум доим, азизим, маҳлиқо янглиғ.

Сабаб, бу нур туфайли дилга ишқинг шуъласи тушган,
Юракда парвариш топган бу нур меҳригиё янглиғ.

Бу бағринг кенглигидандир, бу меҳринг поклигидандир,
Самосан, эй азиз халким, мусаффо хуш ҳаво янглиғ.

Жаҳон халқи аро ўзбек деганнинг хислати ўзга,
Қуёш фарзандисан мутлоқ, қуёшли Осиё янглиғ.

Дилимда парвариш топган ватан, халқ, ифтихор ҳисси,
Фариднинг қалбига қувват эрурсан мўмиё янглиғ.

Учрашув қувончи

Сиз кириб келганда яшнаб мисли боғ,
Сиз кириб келганда кўнгил бўлди тоғ.

Сиз кириб, орзу очилган ғунчадек,
Товланиб ёзди мунаввар япроғ.

Сиз келиб гўё қоронғу кечалар,
Нурга тўлди хонадон, топди чароғ.

Борлиғимга оқди нур, офтобгинам,
Юзга кулгу кўнди, вақтим бўлди чоғ.

Дўст билан дийдор кўришмоқ бахтлигин
Англадим, дўстимга тўлганда кучоғ.

* * *

Ҳар тараф, дўстлар, гулистон, ҳар тараф гулшан ва боғ,
Ҳар тарафни айлаган гул — ёп-ёруғ равшан чароғ.

Кўз қамашгандан қамашганки, қараб бўлмас боқиб,
Кўз ёниб кетгай тамоман, ҳа, куйиб кетгай қароғ.

Кўп эрур бир сония, рост, кўп эрур бир лаҳза, чин,
Ҳаммадан ҳам энг қадрдондан қадрдон ушбу чоғ.

Ақли борларга ҳавола ушбу сўзлар аввало,
Яхшилаб идрок қилиб олғуси ҳам идроки соғ.

Нур эрур олдиндаги ҳар умримиз доим, Фарид,
Ҳеч қачон бўлган эмас инсон ёруғликдан йироқ.

* * *

Фақат сизда шўху ширин гуфторлиғ,
Фақат бизда зору гирифторлиғ.

Маъкул ўлур сизга хуш гуфтор бўлиш,
Маъкул бўлур бизга ҳам бу зорлиғ.

Муболаға деманг ҳеч, толеъ десам,
Ёруғ жаҳон ичра сиза ёрлиғ.

Ширин этиб қўйган ҳаётимизни
Сиздаги шўх дилбари дилдорлиғ.

Қизик, дея таажубланманг сира,
Қийин бало экан, десам, хушторлиғ.

Шўхи гуфторлиғингиз бўлсин омон,
Фариддаги сизга гирифторлиғ.

* * *

Меҳру шафқат — кўнглингиз бозорида ноёблиғ,
Зулму зўрлик — қалбингиз дўконида сероблиғ.

Зориман лутфи карамнинг, ахтарурман бесабр,
Балки, бу майлим била қилдимми беодоблиғ.

Бу нечун бозорки, ул зарур “матон”ни топмадим,
Хийлаю найранг сероб, кўпдир жуда қаллоблиғ.

Шумлигин олиб сотиб юргувчи инсонлар талай,
Ул бири қаллоблиғ айлар, ул бири қассоблиғ.

Хоридим, бир хаста ҳолатга тушиб қолдим бу кун,
Найлай, ортар жисму жонимда бу хил бетоблиғ.

Меҳру шафқатни сотиб олмоққа бир имкон қани,
Эй Фарид, бир кун келиб бўлса, ажаб, сероблиғ.

* * *

Умр давронида хуш онларим кўп,
Қадрдон дўстларим — хушхонларим кўп.

Умр маъно тополмас ҳеч уларсиз,
Улар давлат — хазинам — конларим кўп.

Ҳаётда раҳнамодир йўлларимда,
Қадрдон раҳнамо сарбонларим кўп.

Яшаш орзуси лаззат, дейдилар, чин,
Юкининг таркида армонларим кўп.

Бу армонларни айтсам, бари дарддир,
Шукрким, шунга хос дармонларим кўп.

Умр давронида, дил, бўлма бедўст,
Фарид, дейди сенга армонларим кўп.

* * *

Мен сени севдим, десам, ул ёр деди: кўй, урма лоф,
Сўзлама ёлпон сўзингни, бор, деди: кўй, урма лоф.

Ошиғи содиқ ҳамиша севгини пинҳон тутар,
Ошкора сўзлагай беор деди: кўй, урма лоф.

Севги оламда азиз туйғу, юракнинг гавҳари,
Сўз билан айтилмагай зинҳор деди: кўй, урма лоф.

Мен сени севдим дебон ҳар ерда дастурхон қилиш,
Ишқни кадр этгувчига озор деди: кўй, урма лоф.

Бу замонда лофчидан севдим дегувчи лофчи кўп,
Бас, етар бу лофларинг, такрор деди: кўй, урма лоф.

Таъналарга бир овиз сўзда жавоб айлаб Фарид,
Лоф дема севгимни, ҳей, ой, ёр деди: кўй, урма лоф.

* * *

Бизга ғам бегона, биз ғамдан йирок,
Биз қувонч фарзанди, мотамдан йирок.

Оқибат бахти қаролик бўлғуси,
Ким ёруғликни дегай шамдан йирок.

Чунки бу дўстликни тарк этган киши,
Бўлғуси тенгсиз бир оламдан йирок.

Истагим шулки, мени ҳеч айлама,
Эй ҳаёт, чин дўстим — ошнамдан йирок.

Қилмагин ҳаргиз жудо ошноларим,
Дўстларим бор бўлган ўлкамдан йирок.

Дўст, диёр бирлан, Фарид, дунёда биз,
Биз қувонч фарзанди, мотамдан йирок.

Ёнингта талшинар кўнгил, ёнингта бормоқ имкон йўқ,
Ки гўё сайр этар фурсат топилган чоғда бўстон йўқ.

Юрак таржимасиз ҳислар билан буткул тўлиб-тошган,
Фақат бу ҳисни таржима килурга энди тугён йўқ.

Илондек тўлғониб найлай, қолибман мушкулот ичра,
Қийинлар шунчалар кўпки, бирор бир айтар осон йўқ.

Фарид, жоним гувоҳ, жисмим гувоҳ бу изтиробларга,
Муҳаббатли, агар шеър бўлса сўзлар ичра ёлғон
йўқ.

Ўзбекистон

Сени гул дейму мен бўстонга лойиқ,
Ва булбул дейму, ё дostonга лойиқ.

Сени булбул дейинму, бу ҳаётни
Ёниб куйловчи ҳар инсонга лойиқ.

Деярман порлагувчи юлдузимсан,
Хаёлим уфқи — кенг осмонга лойиқ.

Нечунки, қалби офтоб туғма шоир,
Керак таърифда сен Чўлпонга лойиқ.

Гўзаллардан гўзалсан, Ўзбекистон
Аталган бу гўзал бўстонга лойиқ.

Шу боис бил ўзингдан ўзга ҳеч йўқ,
Бу оламда Фарид Усмонга лойиқ.

Эртакни йўқлаш

Эртак ўқиган эдим ёшлигимда “Уртўқмоқ”,
Эртак энди у, бу кун йўқотгандайман тўқмоқ.

Мухтож эмасман, аммо бирор ҳимоячига,
Кўнглимни хижил қилар учраб қолганда олчок...

Қайлардасан, тўқмоғим — болалигим ботири,
Нимагадир сен керак бўлиб қолдинг, а, шу чок...

Дилда бошқа муддао, тилда бошқа сўз дерни,
Соз бўларди айласанг афтини пачоқ-пачоқ...

Адолатпарваргинам — эртаклар, омон бўлинг,
Омон бўлсин Фаридга ёшлик дўсти “Уртўқмоқ!”

• • •

Ҳақиқат излама, дўстим, куйма, азиз жонингда ҳақ,
Сен ҳаёт ичра демагин тоза виждонингда ҳақ.

Хўрланиб таъқиб этилган кўп эрур олам аро,
Кўй, ҳақиқат йўқ дема ачинма, иймонингда ҳақ.

Ҳақ сўзингни айтмагин асло ракибга, дўстга де,
Англаса, албат, сўзингни дўст-кадрдонингда ҳақ.

Энг ёмонлардан ёмонидур тирикликда одам,
Ҳақни йўқласанг, чақирсанг, бўлмаса ёнингда ҳақ.

Эй Фарид, дўстга ҳақиқатдан бир оғиз сўзладинг,
Бас, камол топмоқда албатта кадрдонингда ҳақ.

Баъзиларнинг кечаётган умридир — уйқуга ғарқ,
Баъзилар уйқу на билмаслар, яшар орзуга ғарқ.

Кечаю кундуз шу орзу кўйида ороми йўқ,
Доимо тонглар улар боис тиниқ туйғуга ғарқ.

Йўқ эмас умри ҳадик бирла кечувчи кимсалар,
Негадир доим улар юради кўркүвга ғарқ.

Шоир, эзгулик ўйинг, фикринг — ёруғ чин офтоб,
Келажак кунларни кўрмоқчи бўлиб инжуга ғарқ.

Шодлигингдир кўрганинг гулгун қувончли чехралар,
Юз агар ғамни ифода этса, сен қайғуга ғарқ.

Эл аро юрган ёмонларга, Фарид, нафрат керак,
Токи бу олам уйи ҳеч бўлсин қайғуга ғарқ.

Оломонни англаш

Олағовур оломонки тун кўйнида чопади,
Биров тутган гулханини, биров тутган жинчирок.

Ҳалво ейди ҳоким зотлар, калтак ейди етимлар,
Камбағалнинг боши узра доим ўйноқлар таёқ.

Зкравондан забунлар кқп — ҳқрланганлар бир жаҳон,
Эй сен дунё, кқзни очиб бу ҳолатга бир дам бок.

Илтимосим, чек кўй энди бу бедаво хўрликка,
Англаганман ниятинг соф — доим сенинг кўнглинг оқ.

Неча кундир

Неча кундир кўзларимда уйқу йўқ — ором йўқ,
Неча кундир фарқ этилгувчи сахар йўқ, шом йўқ.

Идрок этмоқликка имкон бермагай фурсат ҳеч,
Бунга боиским, юрак туб-тубида чин ком йўқ.

Ё дилим бирла сифинмоқликка ҳаддим бўлмади,
Ё тилак такрор қилишликка муқаддас ном йўқ.

Юз тубан кетганму дейман одабийлик хислати,
Қайга мен қўйдим қадамки, иззату икром йўқ.

Қийналур покиза хислар, қийналур орзуларим,
Неча тунлар, неча кунларки, Фарид, ором йўқ.

* * *

“Ул қаро кўз бўлмаса бахтинг қароси бўлмас оқ”,
Деб берар устозимиз у Огаҳий назми сабоқ.

Ул қаро кўз йўлларига кўз тикиб муштоқмиз,
Этса ҳам ҳар сония, ҳар фурсати тоқатни ток.

Хис этармиз ўзни гоҳ-гоҳо висолига яқин,
Ул қаро кўзнинг қилиб орзуси хижронни йирок.

Ким бировлар қўнгли бирла шунчаки муштоқ эса,
Ул қаро кўзнинг мудом муштоқимиз бошдин-оёқ.

Ногаҳон ташриф буюрса офтоб янглиғ қулиб,
Нурга тўлгандек тагин ҳам бўлди равшан ҳаммаёқ.

Бир тумор ўйлаб, Фарид орзусин асра дил аро,
“Ул қаро кўз бўлмаса бахтинг қароси бўлмас оқ”.

Аввалу охир

Эй ҳаёт, девона кўнглим ичра доим шу сўрок:
Аввалингму яхшироқ, айт, охиригму яхшироқ?!

Ўртанурман икки чўғнинг ўртасида, вожаб,
Фулгула солиб дилимга гоҳ висолу, гоҳ фироқ.

Шубҳа қилмам ҳеч қачон, лек келтириб шукроналар,
Охириг сўзсиз яқиндир, аввалинг ўтган — йироқ.

Ҳар саҳар таъзим бажо қилдим сенга мен термулиб,
Негаки, қалбим аро мавжуд эрур нурли чироқ.

Бу чироғ йўлни ёруғ қилганми, билмайман ҳануз,
Аввалингми яхшироғроқ, охиригми яхшироқ...

Эй Фарид, мушкул сўроғдир, ростдан мушкул сўроғ,
То тириклик бор экан, шу фалсафа бўлмас адоқ...

* * *

Сен мени этган эдинг ўздан йироқ,
Мен сени этмам сира кўздан йироқ.

Сен бу тонгим уфқида Тонг юлдузим,
Тонгда ой бўлмайди юлдуздан йироқ.

Равшан эт кўнглимни, ёр, офтоб мисол,
Ким дегай офтобни кундуздан йироқ?

Хуснингга ойинадан тўйиб боқай,
Этмагин ойинани юздан йироқ.

Сен Фарид ёнидасан, жонидасан,
Ул сени этмас сира ўздан йироқ.

Иштиёқ

Шеър майидин, кел, сен ич деб, сунди бир жом
иштиёқ,
Майни ичдим, бу кўнгилни айлади ром иштиёқ.

Иштиёқим гулга тушмай, шеърга тушса, кулмангиз,
Шеър, ахир, гул, гулни ҳидлаш мен учун ком
— иштиёқ.

Шеър атрин тонг сабоси келтирар тонг чоғи деб,
Кечалар кўнглимдан олди сабру ором иштиёқ.

Шеърга солдим тонгни, тонгдек бўлса деб ҳар мисраси,
Тонг каби юз очди шеърим, топди илҳом иштиёқ.

Балки шеърим дилга устоз, етказолмас ҳеч сурур,
Балки бу рост иштиёқдур, балки бу “хом” иштиёқ.

Иштиёқим дилда пинҳондур, бу машқим бир ҳавас,
Бас, ҳаваскоринг Фаридни қилма бадном, иштиёқ.

* * *

Само сахнида ой уйғоқ, чаман сахнида мен уйғоқ,
Кутиб ой юзлигимни ушбу оқшом тоқатим кўп тоқ.

Келур деб дилбаримни бу чаманлар ичра ойдинда,
Ҳамиша мунтазир кўнглим, ҳамиша кўзларим мушток.

Висол орзуси ошиқ кўнглига солгайму ёрқинлик,
Мунаввар кечада орзум мунаввар кечадек порлоқ.

Муҳаббат кўзга равшан кўрсатарми, билмам, оламни,
Ва ё ой нуридан бўлганми дейман коинот опшоқ.

Мусаффо борлиқ ичра бу мусаффоликка тўймайман,
Нафас кўксимда бор токи, вужудим ичра жон қайноқ.

Киши ошиқ яшаш завқин, Фарид, нур қўйнида кўргай,
Кўнгил мулкида ким қилса висол орзусини ардоқ.

Булбулигўёга гул боғлар керак,
Гуллар очилган гўзал чоғлар керак.

Гул баҳорнинг кўркидир гул-ғунчалар,
Гул баҳорга ғунча япроқлар керак.

Гул-чечакни топтаганлар, тўхтангиз,
Болта урманг боғлара, боғлар керак.

Асрай олмайди заминни фикри йўқ,
Фикри носоғлармасу соғлар керак.

Бир бўлингиз, эй замин аҳли, бу кун,
Бу ҳаётга дўсту ўртоқлар керак.

Ер юзи бир катта гулшан катта боғ,
Уни асраш, унга ардоғлар керак.

Бу ҳаётни ким, Фарид, айт, хоҳламас,
Гул керак, булбул керак, боғлар керак.

Иш адо бўлмас адо айлай десак,
Иш адо бўлмас сафо айлай десак.

Бемалоллик фурсати йўқ, бемалол
Кўзга суртиб тўтиё айлай десак.

Тарк этиб бу иш аталган ғалвани,
Яхши суҳбат муддао айлай десак.

Дўст-қадрдонларни аҳволин сўраб,
Дардига жиндак даво айлай десак.

Энг азиз ҳисларга, туйғуларга биз
Ўзни такрор ошно айлай десак.

Бемалоллик фурсатида бемалол
Одамийликни бино айлай десак.

Ихтиёр айлаб, Фарид, бизлар сафо,
Иш адо бўлмас адо айлай десак.

Ўзни зарур деб билурмиз унга андак, бунга андак,
Ўзни биз тақсим қилурмиз унга андак, бунга андак.

Жонимизда йўқдир ором, жисмимиз шиддат тўла,
Гоҳ чопиб, гоҳ югурурмиз унга андак, бунга андак.

Банд ақл, банд қўл, оёқ банд, банд юрак туйғулари,
Банд этиб ўзни урурмиз унга андак, бунга андак.

Оддий ишчанлик эрур бу арзимас ишлар дея,
Жон олиб, гоҳ жон берурмиз унга андак, бунга андак.

Меҳрибон мунисмиз-у, лек баъзида беихтиёр
Бир чаёнча ниш урурмиз унга андак, бунга андак.

Ўзгалар олдида доим кулгули ҳолатдамиз,
Лек яна мамнун кулурмиз унга андак, бунга андак.

Феълимиз, атворимиз боис, Фарид, биз оқибат,
Асли бир жўн гап эрурмиз унга андак, бунга андак.

Аёлларга

Сизга роҳату фароғатлар керак,
Бизга сизлардек малоҳатлар керак.

Биз бу кун хайрат, хижолат ичрамиз,
Демангиз бизларга меҳнатлар керак.

Оила сизга, кўча бизларга-ку,
Айтасиз, уйга даромадлар керак.

Сизни меҳнаткаш қилиб қўйган бу хил,
Биздек эрларга маломатлар керак.

Қўл дағал, юзлар қорайган, эй дариг,
Асли-чи, асли назокатлар керак.

Сизни мушкулдан озод этмоқ учун,
Қалб керак — дилга жасоратлар керак.

Минг узрлар, эй опа-сингилларим,
Бас, етар меҳнат — саодатлар керак.

Сиз аёл — меҳру муҳаббат рамзи сиз,
Шунга монанд чин мурувватлар керак.

Жозиба

Рост, тиконзор бўлса ҳам булбулга бўстони керак,
Шарт эмас гуллар очилмоғи, гулистони керак.

Англамас каккуни каккудан бўлаги ҳеч қачон,
Баски, булбулларга булбулдек сухандони керак.

Ўйласак нозик кўнгил деб ушбу булбулжонни биз,
Унга ўз айтар сўзи, қалбининг туғени керак.

Барқарор бўлсин, Фарид, кўнгилда тортиш нуқтаси,
Қушдир, инсондир, унга тортувчи майдони керак.

Ўшал кунлар жудо бўлдик

Ўшал кунлар, о, ўшал кун, ошнолар, рост, жудо бўлдик,
Ўшал кун бўлди дил хун, ошнолар, рост, жудо бўлдик.

Замин узра тўлиб тўлқин уриб тургувчи дарёлар,
Каби Сайхуну ҳам Жайхун, ошнолар, рост, жудо бўлдик.

Оқиб кетдик икки ёнга қуриб буткул тамом бўлдик,
Қани жўшқинлигу тўлқин, ошнолар, рост, жудо бўлдик.

Жаҳоннинг энг офир андуҳларига икки бу ёнда,
Яшармиз иккимиз тутқин, ошнолар, рост, жудо бўлдик.

Фарид, бир арзимас сўзни баҳона айладик-да биз,
Ўшал кун бўлди дил хун, ошнолар, рост, жудо бўлдик.

Тарафкашлик

Ўтмишда эди доим ошқора тарафкашлик,
Бир юзи ок, бир юзи кўп қора тарафкашлик.

Савдони, илми ҳам, ҳаттоки сиёсатни,
Айларди бўлиб султон назора тарафкашлик.

Хўрланган адолатнинг бошида чақиб ёнроқ
Айлади бутун элни овора тарафкашлик.

Тарихдан билар ҳамма ўзбекларни — ўзбекка,
Остирди-ку ноҳаддан ул дора тарафкашлик.

Ота бир тараф бўлса, бир тарафда ўғил, воҳ,
Қилди-ку жигарларни минг пора тарафкашлик.

Қайдан ҳам бўлсин бирлик, мастона кезиб юрса,
Қишлоғу шаҳарларда сайёра тарафкашлик.

Эй Фарид, бутун дўстлик бўстони озод, обод,
Қўямасин қадам ушбу гулзора тарафкашлик.

Тарих

Тарихдан англадимки, экан у ён, бу ёнлик,
Шул сабаб ўзбек юрти бўлган экан уч хонлик.

Бир чопонга сиғмаган тана бўлурми, ажаб,
Бир томон юз уруғи, бири Субҳонлихонлик.

Озчилиги саройда айш-ишрат қилурлар,
Қўпчилиги кулдада ўтган йиртиқ чопонлик.

Мазлумлар умри ўз кўз ёшида окди селдек,
Золимларнинг қўллари бўлгани каби қонлик.

Эшитилса, найлайин, мен ўтмишнинг оҳу-зори,
Қўзим олдида туриб юзлари заъфаронлик.

Баъзида қайдан пайдо бўлган деб ўйланурмиз,
Жаҳолатнинг меваси субути йўқ нодонлик!

Халқ бошига не кулфат — не кунларни солмади,
Шарқона зўравонлик, шарқона зўравонлик.

Инсон деган улуғ ном англаб муқаддаслигин,
Аста-секин қадрини топмоқда қадронлик.

Шукроналик ҳар сўзда, Фарид дер омон бўлсин,
Бу тақдир тақдим этган озодлик ва омонлик.

Хитоб

Ишқ оҳанлари занжири жунун ишлар эди.
Алишер Навоий.

Биз адолат деб мудом ишлар эдик,
Билмай ором субҳи-шом ишлар эдик.

Дилда ҳис, бошда тафаккурнинг кучи,
Ул адолатларга ром ишлар эдик.

Яхшиликнинг хуш шароби бирла маст —
Яхшилик майига жом ишлар эдик.

Сўзни тоблаб кўнгил оташгоҳида,
Оташин сўзлар — калом ишлар эдик.

Бу ҳақиқат эрди, биз тобе бўлиб,
Унга энг содиқ фулом ишлар эдик.

Эй Фарид, лекин адолатнинг ишин
Англасак-да, нотамом ишлар эдик.

Андижон сойи

Дўстлар, Андижон сойин офтоб ёйилганда кўринг,
Андижоннинг чиройин офтоб ёйилганда кўринг.

Гўё узук кўзга яқин кўнгилнинг ардоғидадир,
Узукнинг чин чиройин нурга қайилганда кўринг.

Яшил барглар қатларида саболарнинг қувончлари,
Мажнунтоллар кокил солиб сувга қайрилганда кўринг.

Сармаст этар шабодалар хиёбондан ўтган киши,
Гуллар, чечаклардан атир ҳар дам айрилганда кўринг.

Юртнинг кўрки шон-шухрати у қуйлаган қўшиқдадир,
Андижонни “ёр-ёр” ҳамда “Гулёр” айтилганда кўринг.

Ўз ўлкангиз жозибасин ҳис айламоқ истасангиз,
Ҳар гал ўзга ўлкаларга бориб қайтилганда кўринг.

Таъзимдадир қуёш сизга кўчаларга чикиб ҳар тонг,
Водийдаги сулув юртни офтоб ёйилганда кўринг.

Ватан оҳанглари

Ватан бизларда доим идроку туйғуга ҳамоҳанг,
Мусаффо осмондек беғубор кўзгуга ҳамоҳанг.

Мудом жонга туташ бўлганлигидан у жарангдордир,
Кўнгилдек созгаю ҳам қон каби чолғуга ҳамоҳанг.

Тиниқлик деб аталган ҳар тушунча бошланар ундан,
Буюк офтоб яратган шуълага, ёрдуга ҳамоҳанг.

Заминдир бепоён, ҳам икки дарёдир тўлиб оққани,
Ки кўзга суртса арзир зарраси инжуга ҳамоҳанг.

Фикрда — ихтиёр озода, ўйлар қуш каби эркин —
Вужуд деб айтилувчи юртдаги охуга ҳамоҳанг.

Билиб сен онг билан шўх қуйла ўлкангни, Фарид,
Юракдек созга у, ҳам жон каби чолғуга ҳамоҳанг. толма,

Ким дея олғай вужудда тозадир қоним менинг,
Айта олғай ким фидо бўлмоққа зор жоним менинг?

Шу икки фарк ўртасида ҳар куни юз мартаба,
Сўзлагай у доимо соз деб гулистоним менинг.

Юзига сўздан ниқоб тутгучи кимса оз эмас,
Эл аро ортсин дебон тобора ўз шоним менинг.

Доимо бу фожиа қаршисида лолдир Фарид,
Айтибон недир иложим, недир имконим менинг.

Дарёни тушунмасанг

Сув деганинг мантиқсиздир дарёни тушунмасанг,
Офтоб деганларинг бекор зиёни тушунмасанг.

Ёлғон бўлур чаман дебон кўкрак очиб юрганинг,
Боглар аро елиб турган сабони тушунмасанг.

Бахтим бор деб гапирганинг қани, айт-чи, ростмикан,
Бошинг узра қўниб турган Хумони тушунмасанг.

Тентак шохлар бот-роғларда даврон суришиб ўтишган,
Қойил бўлмаб ушбу сўздан маънони тушунмасанг.

Ҳаёт сабоғини англа, Фарид, ақлу идрок-ла,
Дунё деганларинг ёлғон дунёни тушунмасанг.

Биз сизни севайлик, эй нигор, қаршилик этманг,
Шу севгидан ўзга нима бор, қаршилик этманг.

Ёлғизгина озода муҳаббатга — севгига,
Биз ёруғ оламдаги зор, қаршилик этманг.

Сизни фақат, биргина сизни суюмиз биз,
Қалбларда шудур аҳду қарор, қаршилик этманг.

Шодлик била тўлқинланайин сизни етаклаб,
Сизга чаман, сизга бу гулзор, қаршилик этманг.

Бизни ки севдирмасангиз, севмасангиз сиз,
Олам кўринур кўзларга тор, қаршилик этманг.

Сизни Фарид севди қачон, англади бир бор,
Бу севгидан ўзга нима бор, қаршилик этманг.

Кимлигимни билмоқ истарсиз агар, боғдан сўранг,
Нафақат бу бор-роғдан, олис у тоғдан сўранг.

Келса аччиқ ел шитоб атрофу жавониб томон,
Хуш ҳаво недур денг-у, ҳар фунча, япроғдан сўранг.

Булбулигўё била улфатнишин эрдим азал,
Энди “қағ-қағ” деб ўзин хушнуд этар зордан сўранг.

Саксовуллар пойига қўймоққа бош имкон қани,
Тип-тиниқ хуштакларимни тўқ у янтоқдан сўранг.

Ҳасратимдан кундузи кўкларда ёнмоқда куюш,
Ойдин оқшом ўртанишни ойдаги доғдан сўранг.

Хўрсинурсиз гоҳида рост, кўксингиз гар тўлмаса,
Келмаса сой эпкини, осуда қирроқдан сўранг.

Соз кўришмоқ сурату сийратга ошнолар ила,
Кимлигимни билмоқ истарсиз агар, боғдан сўранг.

Яхши оромгоҳ

Яхши оромгоҳ уйимдир — хонадонимдир менинг,
Яхши ороми билан уй жонажонимдир менинг.

Мен фақат уйда топурман бор жаҳоннинг лаззатин,
Уй ширин ишратга тўлган чин жаҳонимдир менинг.

Қайда бўлмай, қайда юрмай, жоним уйга талпинур,
Қиз-ўғил фарзандларимдек жисми — жонимдир менинг.

Яхши хулқ-ахлоку одобга мураббий мўътабар,
Уй муқаддас бир китобим — дostonимдир менинг.

Хонадондин чиқмоғ-у ҳам элда топмоқ эътибор,
Хонадон боис уйим қутлуғ маконимдир менинг.

Дейди эл: булбул ҳам оҳанглар топар ошёнида,
Гулшаним, боғим, баҳорим, ошёнимдир менинг.

Ҳаммага уй илк ватан, гар Ўзбекистоним, Фарид,
Бағри бут ўқтам заминим, осмонимдир менинг.

Расулulloҳ сўзи: Оллоҳни англаг,
Оллоҳ сўзи — Каломulloҳни англаг.

Фикр этинг, танинг Парвардигорни,
Нима савоб, нима гуноҳни англаг.

Худодир яхшининг ёри, худодир,
Боқинг ибрат ила гумроҳни англаг.

Тирикликка қисмати бир хил — ўлимдир,
Ғадоларга қаранг ва шохни англаг...

Гуноҳлар уммони қаршингиздадир,
Қадам қўймай туриб чоҳни англаг.

Бу дунёда кўринг ҳозирлик аввал,
Борар жой — охират даргоҳни англаг.

Фарид, мўмин яралганмиз, унутманг,
Расулulloҳ сўзи: Оллоҳни англаг!

Мен, ахир, қандай дейин ночорлигим, ночор эсанг,
Мен каби бу барча ночорлар сафида бор эсанг.

Ҳасратинг шундоқ тошиб турганда ҳасрат яхшимас,
Ўз-ўзингдану яна ҳар ўзгадан безор эсанг.

“Тўхта”, деб айтдим-да, кўнглимга қарор этдим тугал,
Сўзламай тийдим тилимни, шўх, ширин гуфтор эсанг.

Қисмати бирлик азалдан бу ҳаётнинг ҳукмидир,
Қандайин тасдиқ қилингуси тамом инкор эсанг.

Бир нафас сақлаш сукут энг яхши малҳам, англадим,
Дейди тиб аҳли “дам ол аввал давога зор эсанг”.

Эй биродарим, Фарид, қаршингда ночорлик шуки,
У ахир қандай десин ночорлигин ночор эсанг.

Билолмайман сени, найлай, бугун сен кимга айландинг?
Валекин ким эсанг-да, сен менинг кўнглимга айландинг.

Ёнимда бўлмасанг-да, сен, сени топдим, сени топдим,
Юракда гунча янглиғ очилур севгимга айландинг.

Гўзал тасвирга боққан кимсаману ўйланурман гох,
Ҳаёлим суратида қош қоқувчи имга айландинг.

Ажаб, ўтган сайин кун сенга мен хўп боғланиб бордим,
Ҳамиша оташин меҳринг билан меҳримга айландинг.

Ҳақиқат бўлдинг-у, ишқинг била қонимга жо бўлдинг,
Адолатни ҳимоя айладим, қаҳримга айландинг.

Бу оламда яшашлик мушкул-у, аммо ҳаёт ичра,
Фаҳр бирлан Фарид айтар менинг кўнглимга
айландинг.

Ақлу хушимни олиб кўйди, кулиб турмакларинг,
Ўз ишингдан сен ўзинг мамнун бўлиб кулмакларинг.

Тобланиб бир тиг мисол бағримни тиглаб ўртади,
Лабни сен қимтиб уёлгандек хиёл бурмакларинг.

Тонг куёши порпираб тургай кўзинг уммонида,
Билмадим, ё эркалайсан ё мени эрмаккладинг.

Нозланиб нетсин гўзал, ортингда кўзлар интизор,
Муз бўлиб қолгай вужудим ичра жим юрмакларинг.

Эй санам — тилсиз фироқ шайдо Фаридга не керак,
Яхшидир унга, очик-ойдин сўкиб юрмакларинг.

Ёлғончига

Қийнамас жонни сенинг ардоқларинг — ёлғонларинг,
Балки қийнайди мени ҳар сония ёлғонларинг.

Қуп-қуруқ сўзлар эрур кўксингда қат-қат ваъдалар,
Шунга мосдир боадаб рафторларинг — жавлонларинг.

Кўрмадим бир лаҳза беармон сени, найлай, хануз,
Шунча ёлғон-ла ушалмас не учун армонларинг.

Ўртаниб кўксимда виждон жизганак ҳолатдадир,
Қийналиб бўлдим адо, қийналмагай виждонларинг.

Англа, кундан-кунга ҳайратдан йироқлаб бораман,
Ҳеч кизикмасдир менга бу шухрату, бу шонларинг.

Йўқ бу дунёда, Фарид, кўнгилга ёлғондан ёмон,
Истагим озода бўлсин қалб деган бўстонларинг.

Сиз бу гўзалларда вафо йўқ деманг,
Олам аро ҳусни бақо йўқ деманг.

Асли вафо аҳли шулар — дўст шулар,
Дўстига содиқ ошино йўқ деманг.

Кўзга мунаввар айлаган жаҳонни,
Зиё шулар, демак, зиё йўқ деманг.

Боғи ҳаёт ичра эсиб турувчи,
Боди сабо шулар, сабо йўқ деманг.

Лутфу карам, меҳру вафо шуларда,
Шулар яқин — юракка жо, йўқ деманг.

Бизга вафо — севгини мерос этган,
Одам Ато, Момо Хаво, йўқ деманг.

Дилда, Фарид, эзгу умид юз очсин,
Сиз бу гўзалларда вафо йўқ деманг.

Табиатга

Бор, тирик олам — табиат, барчадин қодирлигинг,
Лол қилур, аммо мени бу турфа ҳол содирлигинг.

Сенда турли ранг мужассам, турли оҳанг сенда бор,
Бу не сир, бу рангу оҳанг бағридин зоҳирлигинг.

Сенда тўфон, сенда тўлқин, сенда давр тўзонлари,
Йўқ эмас лек ҳаммасига бош эгиб шоқирлигинг.

Сендадур чин иқтидор, мен бошқасин тан олмагум,
Бекиёс рассомлигинг бор, бор яна шоирлигинг.

Инсон ақлида намоён бўлган илк қудрат ўзинг,
Аввалинг ўйлаб-ла қўрқдим борми деб охирлигинг...

Эй табиат — эй тирик олам, Фарид қошингда лол,
Чунки чин қобиллигинг бор, чунки бор қодирлигинг!

Гул баҳор қайтанда ҳар чоғ, сен мени ёдинга ол,
Жонланиб қолганда гул боғ, сен мени ёдинга ол.

Кезганинга олмазорни бошинг узра силкиниб,
Тебраниб қолганда япроқ, сен мени ёдинга ол.

Кўксинга тўлсин ҳаволар, тинглагин сен шўҳ наводан,
Жонинга тушганда титроқ, сен мени ёдинга ол.

Сўзлашурсан сен қуёш ҳам ой билан, юлдуз билан,
Эй баланд, юксак, улдуғ тоғ, сен мени ёдинга ол.

Сенга талпинсам ёруғликдан, ҳаволардан сўраб,
Де юрибдими омон-соғ, сен мени ёдинга ол.

Раҳму шафқат шу Фаридга, илтимос сендан шуки,
Уйғониб қалбингда ардоғ, сен мени ёдинга ол.

Кел, эй жоним менинг, оромга мойил бўл,
Шу мақсад бирла юр — шу номга мойил бўл.

Етар чекканларинг жабру жафоларни,
Кўнгил таскини — гулоромга мойил бўл.

Жаҳоннинг кўрслиги ҳар сония бордир,
Одамсан, иззату икромга мойил бўл.

Шароби яхшилик яхши шаробдир, бил,
Азизлик майи тўла жомга мойил бўл.

Эмас шарт исм учун шухрат била шонлар,
Элинга бир муносиб номга мойил бўл.

Фарид, жисмимга юрт, халқ ташвиши оғриқ,
Кел, эй жоним менинг, оромга мойил бўл.

Қиёмат куни, мурувват қил, мурувват қил,
Яратган шоҳи султонимсан, иззат қил.

Насиб этса ўшал кун менга остонанг,
Кулим эрдинг дегин бир бора, хурмат қил.

Сенинг меҳрингдан, Оллоҳ, бенасиб қолмай,
Нигоҳинг заррасин сол, зарра шафқат қил.

Ёруғ оламда не-не иш бўлиб ўтди,
Азобинг вақтини бир лаҳза лаззат қил.

Ўзингга ёлборувчи мўминингдурман,
Ўзингсан соҳиби қудрат, қудрат қил.

Ғуноҳимни кечир деб ёлворурман,
Қиёмат кун Фариджонингга шафқат қил.

Баҳор эпкинлари турди, юраклар тортди кўп енгил,
Умид ҳосиллари шу он етилди дил аро ҳил-ҳил.

Умидвор, эзгу орзу-ла баҳор ардоқлаган боғда,
Баҳорда учрашиб эрдик, қаранг, ўтибди бир йил.

Келинг, ҳижронга бир йўл чек қўяйлик яхши ният-ла,
Висол — ошиқлар энг уйган муқаддас, мўтаббар ҳосил.

Фарид шукроналар қилса, кўриб у сизни, сиз қулманг,
Насиб этган эмас ҳар кимга ҳам тез яхши бу манзил...

Дил, кулок тутгин замонангта, унинг хамрози бўл,
Янграган хар бир қўшиқ, куйнинг муносиб сози бўл.

Тез вақт, тездир замон — хар бир нафас шиддатга
Давр баланд парвоз этар, сен ҳам баланд парвози бўл.^{ғарк,}

Турт фаслни айламоқ мумкин маконнинг бағрида,
Қиш деганда қиши бўлгин, ёз деганда ёзи бўл.

Тўғри, баднафс кимсалар бордир демасман ҳеч қачон,
“Бир ховуч олтин, кумушнинг хуш жаранг овози бўл”.

Доимо ҳақни гапир, ёлғиз ҳақиқатни гапир,
Ҳақ ҳақиқатни деганларнинг мудом эъзози бўл.

Истасанг даврингта чин ўғлон бўлишни сен, Фарид,
Янграган хар бир қўшиқ, куйнинг муносиб сози бўл.

Янги йил

Қалбада йилда бир, ажаб, сирли нидо — Янги йил!
Янграгай қувноқ қўшиқдай доимо Янги йил!

Кутгали пешвоз чиқурмиз йўлига, “келди” деб!
Ситқидилдан айтамиз: хуш мархабо — Янги йил!

Зўр тилақларга тўлиғдир қопчиғи Қорбобо,
Кимга хуш орзу, кимга чин муддао Янги йил!

Пахтакор, боғбон, қурувчи ишчининг ғайрати,
Айлади бу юртимизни сержило Янги йил!

Юксалишга йўллаган бир зина у ҳаммага,
Ҳамма ва хар ишда содиқ ошно Янги йил!

Янги йилни биз кутар оқшом ёруғ тоғ каби,
Хонадонларга тўлиб-тошган зиё — Янги йил!

Дўстларимга кўп, Фарид, истакларим, кўксимдан,
Бўлмасин бегона бу сирли садо — Янги йил!

Ҳилолим

Бор ҳилолим, бор ҳилоллардан ҳилол,
Ул ҳилолим кўкда сузган ой-ҳилол.

Кўкда улдир, ташна кўнгил тунлари,
Учрашурман сой бўйида бемалол.

Ўртада ёлғиз сукунат, жим боқиш,
Унда на сўз, менда на бир қилу қол.

Кўзлари қувнар қарошидан унинг,
Ул қарошимни сира олмас малол.

Покизам дейман, ҳилолим дейман-у,
Боқаман бир ташнаворлик бирла лол.

То тилак ёрқин, Фарид, мақсад тиник,
Учрашурман ой билан мен бемалол.

• • •

Ҳузру ҳаловатим, кел,
Кўнгил ҳароратим, кел.

Бедор тунимда уйқу,
Берар фароғатим, кел.

Тонгларда йўллагувчи
Меҳнатга рағбатим, кел.

Суюшга одатим сен,
Кел, эй хуш одатим, кел.

Иқболдир инсонга ишқ,
Сенсан саодатим, кел.

* * *

Сен шаҳар ичра гўзаллардан гўзал,
Сен шаҳарда айтилиб юрган ғазал.

Шул сабаб исмингни тил такрор этар,
Шеър аҳли зикрида сен ҳар маҳал.

Келса дастурхонки сўзинг сўзланур,
Сўзларинг писта, бодом, қанду асал.

Ҳамма иш бошида чин номинг сенинг,
Айлагайсан ҳамма мушкулларни ҳал.

Қошларинг — сўз, кўзларинг — сўз, сўз — юзинг,
Сен шаҳар аҳли учун ноёб ғазал.

Ошиғинг минглаб, Фарид шундан бири,
Эй шаҳар ичра гўзаллардан гўзал.

* * *

Миллат бўлмаган халқнинг бошида туман доим,
Унга бир тиконзордир мавжуд ҳар чаман доим.

Унда на чаман бўлғай, унда на ватан бўлғай,
Иймони — ишонгани бўлғай Ёсуман доим.

Миллат бўлмаган халқда на қалб бор, на юрак бордир,
Бир яхши фароғат дер, санчса-да тикан доим.

Миллат бўлмаган халқни аслида ўлик деб бил.
У на бир тирик вужуд, у на тирик тан доим.

Эй Фарид, кўзин очмас, халқ лойиқ ҳақоратга,
Эл ичра шу сўзларни айтиб юргин сан доим.

Биз қалам аҳли қалам аҳли мудом,
Биз қалам аҳлики ғам аҳли мудом.

Биз қувонч аҳлики шодликка дўст,
Шум эмас, қутлуғ қадам аҳли мудом.

Жон фидо айлаб ҳақиқат олдида,
Биз лутф аҳли — қарам аҳли мудом.

Ачиниш ҳисси дилида беҳисоб,
Кипригида қатра нам аҳли мудом.

Бўлса ноҳақлик агар биз ҳануз,
Ҳақни деб ёнгувчи шам аҳли мудом.

Эй Фарид, шулдир ҳаёт ҳосиласи,
Тўғридир, ростдир одам аҳли мудом.

Қайси саҳро, қайси гулшан, билмадим,
Қайси дўсту қайси душман, билмадим.

Қайғуриб чекдим киши қайғусини,
Қайси инсон рост шўх-шан, билмадим.

Гоҳида кўрдим хиёнат дўстдан,
Дўстни ким бу хилда кўрган, билмадим.

Бор экан дунёда соткинлик йўли,
Айт, ўзи киммиз сану ман, билмадим...

Маҳлиёман суҳбати созга, Фарид,
Ким эрур қаршимда турган, билмадим.

Баъзи дўстлар, найлайинки, сизга мен эргашмадим,
Ўз изим бўлсин деб ўзга изга мен эргашмадим.

Ип ўзи ҳеч игнага ўтмайди дерлар, рост бу гап,
Игнадан ўтдим, вале бигизга мен эргашмадим.

Сўз деяр чоғимда, ҳа, юз, балки минг бор ўйладим,
Сақладим андишани, юзсизга мен эргашмадим.

Англабон етдим, яна тузсиз таом бўлмас ширин,
Тузни тўғри ишлатиб, тузсизга мен эргашмадим.

Англамас ким бу кинояни, Фарид, афсус дема,
Ўз изим бўлсин деб ўзга изга мен эргашмадим.

* * *

Ҳаёт кенг, катта ўрмондир, яшар шеру қуёнлар ҳам,
Чувалчангу, илонлару, зулуклару чаёнлар ҳам.

Қизикдир, бўрию ҳам тулжиларнинг борлиги чандон,
Яна бу хонаки тўнғизлару ваҳший қабонлар ҳам.

Мудом кулгу бўлиб тургувчи маймунларни, айтингиз,
Юрар кўзга кўринмай шайтон отлиқ ноаёнлар ҳам.

Ҳама ваҳшийлигу ҳамда бор эзгулик эрур шунда,
Яшайди ёнма-ён яхши билан ножинс ёмонлар ҳам.

Илоҳим, умрбод мен топингум,
Гоҳи ғамгин, гоҳи шод мен топингум.

Ўзингсан қиблагоҳим, сажда айлаб,
Бу вайрон дили обод мен топингум.

Сенга бу оҳим озор бермасин деб,
Этиб пинҳона фарёд мен топингум.

Ўзалликни улурлаб ўтди кимки,
Уларни айлабон ёд мен топингум.

Фарид шаънингта яхши шеър битай деб,
Қилай деб доим ижод мен топингум.

Она тилимга

Бахраманддурман булофингдан, тилим,
Чин зилолдек тоза чофингдан, тилим.

Чашмасан кўп яшнатар эл боғини,
Гул терай мен ҳам бу боғингдан, тилим.

Очилур ҳар гул сенинг чехранг эрур,
Кел, ўпиб қўяй дудофингдан, тилим.

Онадурсан, меҳрибон, асло жудо
Айлама ўтли кучофингдан, тилим.

Дейдилар: тилсиз қолиш даҳшат азал,
Қўрқаман мен лек фиофингдан, тилим.

Нур бўлиб халқим йўлини сен мудом
Ёруғ этгансан чирофингдан, тилим.

Энг ширинларидан ширин, энг тотлигим,
Кел, ўпиб қўяй дудофингдан тилим.

Хаёл этдим

Эй аёл, сени бир йўл бир пари хаёл этдим,
Ардоқлаб хаёлимда ҳам соҳибжамол этдим.

Чопса у аёл кетмон, ҳайдаса аёл мошин,
Қолгайму сулублик деб ўз-ўзимга савол этдим.

“Келди очилур чоғинг”, деб нидо этганларга,*
Очилишиб не бўлди деб сўрадим — лол этдим.

Қайда у сулув қомат, қайда у майин қўллар,
Офтобда куйиб сўлган юзингни малол этдим.

Хурсанд деб сени мақтаб юклабон юмушларни,
Хуснингни сувин исроф айладим — Орол этдим.

Табиат тирикликни жудо қилиб кўп ҳолдан,
Айтади кўп нарсани хор айлаб увол этдим.

Оламнинг бугунги бу ниларин ўйлаб, Фарид,
Шеърининг бош мавзусини энг олдин аёл этдим.

* * *

Ўйлагум, дилга севинч тўлганда, ғам эзганда ҳам,
Уйда ўлтирганда ҳам, гоҳо чаман кезганда ҳам.

Кўзларим ойинасидан суратинг ўчмас мудом,
Мен сени идрок этарман гулга қўл чўзганда ҳам.

Сен паришон ўйларимнинг мевасидурсан ширин,
Куз келиб боғлар аро олтин хазон тўзганда ҳам.

Ўйлагум, дилга севинч тўлганда, ғам эзганда ҳам,
Уйда ўлтирганда ҳам, гоҳо чаман кезганда ҳам.

* Ҳамаа Ҳакимзода Ниёзий (1889—1929) машҳур шеърлари мисрага ишора. Аслида “Келди очилур чоғинг, ўзлтигинг намоен қил” ва хоказо (*Муҳаррир*).

* * *

Жисму жон бирла сени жоним дедим,
Жону жаҳд-ла йўқ дединг — жоним дедим.

Аҳду паймондан дединг кеч, кечмадим,
Қийналур-ку аҳду паймоним дедим.

Йўқ, менинг жоним ўзим бирла дединг,
Жон бўлишлик сенга армоним дедим.

Хар ким ўз жони била бўлсин дединг,
Мен эса такрор сени жоним дедим.

Жисмию жонин Фарид сенга атаб,
Қолдириб лол, яхши жононим дедим.

* * *

Юзи ой, кўзлари шахловийгинам,*
Нилуфарваш либоси мовийгинам.

Либосинг яшил, фаришта дермидим,
Хаёл этмасамки, самовийгинам.

Яратурсан чин гўзаллигинг билан,
Бу ривоятни ўзинг, ровийгинам.

Сени самовийгинам демас эдим,
Сенга дил бўлмаса, маъвойгинам.

Сени айтар, юрагимсан деб Фарид,
Юзи ой, кўзлари шахловийгинам.

* Ҳазалда айрим сўзлар кофия заруратидан адабий тил нормаларидан ташқари қўлланган новаторлик кўзга ташланади (*Мухаррир*).

Ёшлик

Далалар ўтар кўздан — липиллаб жўяклар ҳам,
Анҳорлар бўйидаги сержило тераклар ҳам.

Юлдузли само ёдга тушганда ёруғ тунлар,
Хотирга келар бирдан ой тилла зираклар ҳам.

Ишлардик қўшиқ айтиб, бир-бирга бериб навбат,
Мушаклар чиниққанди, толмасди билаклар ҳам.

Файратлар эди тўлқин ургувчи азим дарё,
Электр мотор эрди ишловчи юраклар ҳам.

Ям-яшил у водийда чарх урар эдик бизлар,
Парвозга қанот эрди орзуо тилаклар ҳам.

Хотирда бу кун ишқли у ширин гўзал онлар,
Анҳорлар бўйидаги сершовқин тераклар ҳам.

* * *

Мукаррамсан азиз жонимда доим,
Мукаррам айласин доим Худоим.

Дилимнинг тўрида-ку асраяпман,
Дилинг тўрида, кошки, бўлса жойим.

Икковимизни мулойим айлаганга
Шукрлар изҳор айлайлик мулойим.

Табассуминг табассум бахш айлагай,
Сенинг бирла очилгай бор чиройим.

Қилай хизматларингни сидқидилдан,
Эшигингда, саховатпеша бойим.

Фарид, жисмимда жон мавжуд экан то,
Мукаррам бўл азиз жонимда доим.

Билолмам, бахтми ё бахти қароликдир бу оламда,
Фидойим бўлса-да, қалбга тўлиб тошгандир армоним.

Шу армон борлиги боис тилим ҳеч сўзга айланмас,
Юрак бир барг каби титрар, танамда йўқми дармоним?!

Умр саҳросидан ғамгин борар ғам юкини ортиб,
Қароқчи, ўғриларга қўп таланган хор қарвоним.

Фарид, ёлғиз бу жонимни авайлаб сенга келтирдим,
Фидойингман, фидо бўлсин сенга такрор фидо жоним.

Боқасан ҳайрон бу дам

Кун чиқар, сен кун ботарга боқасан ҳайрон бу дам,
Негаки, ул кун ботарнинг ёқасидир қон бу дам.

Рост, қуёш қотил эмас, кун ўтанидан ўқсинур,
Қон бўлиб бор қоматига сачраган армон бу дам.

Қоинотнинг, эй ўтиб кетган ҳисобсиз кунлари,
Ортингиздан негадир қўл силтамас осмон бу дам.

Қўқ боқар ерга совуқ ҳам лаҳза лоқайдлик ила,
У билиш истади не ўй бирла банд инсон бу дам.

Ўғлини олис сафарга йўллаган чолдай ҳаёт,
Қўздан олислаб борадур чўлда бир қарвон бу дам.

Эй Фарид, офтоб сўнар, олис уфқнинг бағрига
Кун ботар, тимсолида қалбинг эрур алвон бу дам.

* * *

Сени излар эдим, топдим деёлмам,
Сени топганлигим, рости, билолмам.

Ўзинг-ла гоҳ-гоҳ ҳамсухбатингман,
Ўзимни изламоқдан, лек тиёлмам.

Бекиниб юм-юм йиғлаюрман,
Нетайки, ошкора ҳеч кулолмам.

Соғинчим шу қадар зўр соғинур,
Соғинмоқликни лекин тарк этолмам.

Фаридга опкор эт ўзингни,
Ажабки, борлигингни ҳеч билолмам.

* * *

Раҳми йўқсан деб сени айтмоққа айланмас тилим,
Чунки баъзи-баъзида раҳм айлагайсан, севгилим.

Раҳму меҳринг шулки, кундуз йўқласанг, офтоб куяр,
Йўқласам оқшомлари, гар кўқдаги ой бир тилим.

Хулқ-атворингни идрок айламак мубҳам сенинг,
Шундан ўксик ақлу идроким, яна маҳзун дилим.

Шул сабабдан ҳам сенинг қомуслигингта шубҳа йўқ,
Сен бугун бир ўзга фансан, сен бугун ўзга билим.

Найлай, ўзга чора йўқ сабру қаноатдан бўлак,
Сен умрнинг куз деган фасли йиғилган ҳосилим...

Ҳис ўша, сўзлар ўша-ю, негадир доим, Фарид,
Раҳми йўқсан деб сени айтмакка айланмас тилим.

* * *

Шаъм куяр туңда, яна парвона ҳам,
Ўртанур жон деб ширин жонона ҳам.

Бу қадар сирли висол окшомида,
Кўз тутар ой нурига остона ҳам.

Шаъм нуридан дилим равшан эди,
Чунки равшанроқ эди бу хона ҳам.

Рост, чироқ ўчганда ёнган шаъмнинг,
Қадрини англаб етурмиз яна ҳам.

Эй Фарид, умринг чироғи шаъмчаму,
Шаъм куяр туңда, қара, парвона ҳам.

* * *

Андалиби бенаво ким: Йўқ жавоби, — ҳамма жим,
Жимлик ичра ўртанурман, вожаб, ёнгай ичим.

Андалиби бенавони излаган кимсиз деса,
Мен дея турмоққа шайман, негадир етмас кучим.

На ишора бунда мавжуд, на имо имкони бор,
Кипригинг қоқмоқ қаерлик, айлаёлмас кимса им.

Излаётган кимса ростми, ҳеч киши айтмайди рост,
Андалиби бенавони излаётган мен эдим.

Эй Фарид, дунё ишин англаб ета олсанг, етар,
Жимлик ичра ўртанурман, ўртаниб ёнгай ичим.

* * *

Ихтиёримни бировга берганим,
Ихтиёримдан тамоман тўйганим.

Ихтиёримни бировга берволиб,
Ихтиёри борлигидан кулганим.

Ихтиёрим, рост, кечирсин-у мени,
Ихтиёрига уни шу кўйганим.

Ихтиёримни бериб кўйиб, қаранг,
Ўлганим қурсин деярман, ўлганим.

Бу ўзи не кўргуликдирки, ўзи,
Кўрганим етмасмиди бу кўрганим.

Ихтиёрим эрк экан, билсам, Фарид,
Ихтиёрсизлик экан чин ўлганим.

* * *

Эй кўзим қорачиғидаги мунаввар олашим,
Эй мунаввар бу ёруғ оламдаги хуш одамим.

Сиздан ўзга йўқ таниганим, бирор-бир билганим,
Сиз, фақат сизсиз яқинимдан яқиним — ҳамдамим.

Сиз туфайли бу ҳаётда ҳар оғир енгил эрур,
Чунки иккига бўлингай сиз билан ҳар бир ғамим.

Билмагайдурман ҳамиша зориқиш, зорлик нима,
Ҳа, ҳамишалик ҳаётим бут, ҳамиша йўқ камим.

Соқчисиз доим бу умрим кўзига киприк каби,
Ҳеч қачон тўкилмагай киприкда қотган шабнамим.

Кўксидан кетманг Фариднинг ҳеч қачон, бўлинг омон,
Эй ёруғ оламдаги доим ёқимли одамим.

Муҳаббат ўтида куйдим, на бағрим қолди, на жисмим,
Муҳаббат куйдирар, лекин тушунмас, не учундир жим?!

Бу не ўтдир сеҳрли, не оловдир, англамоқ мушкул,
Бағир куйди, жисм куйди, валекин куймади исмим.

Ҳақиқий ошиғу шайдо бўлиб кўп йиғлаганлар кам,
Ҳақиқий ошиғу шайдо тўкар кўз ёшини юм-юм.

Йўлини излаганлардек уни излаб ўтар умрим,
Муҳаббат ўтини англаш бўлолса, кошки, бу умрим.

Фариднинг оху воҳига тўлиб-тошсанг-чи, эй олам,
Муҳаббат ўтига куйсам, на жоним қолса, на жисмим.

Хасталик остонасида мунғайиб
Қолмасун ёшликдаги журъатларим.

Йўқлик ичра энди мустар бўлмасун,
Бор — бунёд айлаган ғайратларим.

Завқ-шавқдан бўлмасин бир дам жудо,
Сўлмасин гул гунчадек хайратларим.

Кексалик, қаршимда сан пешвоз чиқиб,
Илтимос, хор бўлмасин иззатларим.

Ёшлигим — куч-қувватим излай, Фарид,
Мунчалар кўп бўлмаса ғурбатларим?!

Қай қулоқ тинглай олур айтсам бу оху зорларим,
Қай кўнгил англаб етар чеккан кўнгил озорларим.

Оҳ қулоғимда эса, озорларим кўнглимдадир,
Йўқдир оху зорни тинглашликка дўсту ёрларим.

Унга кўнмакликдан ўзга чорам йўқ менинг эса,
Гулларимдир — оҳларим, озорларим — гулзорларим.

Оху озордин қутулмоқ чорасин минг изламай,
Оху озорсиз ёзилмайди менинг хуморларим.

Ишваю ноздан йироқмасдир, қаранг, айлар фироқ,
Шўҳ-шўҳ дилбарларим, бу шўҳ-шўҳ дилдорларим.

Оху озор деб эмас, дилга, Фарид, бир дўст билар,
Бор бўлинг, кўнглим аро сиз кўнгли беғуборларим.

Ёруғ кунлар

Нурли уйим — хонадоним — ёруғ кунларим,
Фарзандларим — жонажоним — ёруғ кунларим.

Дастурхоним тевараги тўлса дўстларга,
Ушатилган бўлса ноним — ёруғ кунларим.

Ишим бўлмас қора кўнгил кимсалар билан,
Қалби софлар қадрдоним — ёруғ кунларим.

Тутун сира қопламасин олам уйини,
Тоза бўлсин кенг осмоним — ёруғ кунларим.

Мен ҳам бир юрт фарзандиман — ўғлонидирман,
Бу гўзал юрт Андижоним — ёруғ кунларим.

Ватан ишқи, Фарид, ёз деб даъват айлайди,
Шеър бўлган ҳар бир имконим — ёруғ кунларим.

* * *

Биров ғам бирла бетоқат, биров бўлса яшар беғам,
Биров шодлик билан улфат, биров қайғу билан ҳамдам.

Бировда зарра армон йўқ, биров армон билан ўксик,
Бировнинг юзида кулги, бировнинг кўзларида нам.

Биров бахт топганидан шод, биров бахт топмайин
ношод,
Биров мамнун бўлиб бедард, биров дардига йўқ малҳам.

Бировнинг кўнглидир мунгли, бировнинг кўнгли ҳеч
тўлмас,
Бировни англамак осон, бировни англамак мубҳам...

Яшаш сўқмоғи нотекис, ки гўё эгри-бутри из,
Бировга кенг бу кенг дунё, бировга тор бу тор олам.

Фарид, бас, ўйга кўп толма, толиб сен ўйга, лол қолма,
Мукамал бўлмаган асло, бу дунё ишлари бир кам.

• • •

Жисмимни қилай садқа, жонимни қилай таслим,
Эй, сен гўзал тилсим, эй, сен гўзал тилсим.

Айтгин, гўзалим, асли толемусан, афсона,
Очилсанг-у деб кўп бор қаршингда дедим: сим-сим.

Қор қилмаса, мен найлай, бу хилда ялинишлар,
Айтсанг не бўлар энди: Аслида, ўзи, сен ким? !

Умрини Фарид сенсиз умрим дея олмас ҳеч,
Жонини қилиб садқа, жисмини қилиб таслим.

* * *

Торта-торта илк аёзингни, муҳаббат, қақшадим,
Чиллада муз узра қолган кимсаларга ўхшадим.

Окибат деб шул совуқ хўрликни мен қутганмидим,
Шулмиди орзуларим — о, шулмиди, айт, мақсадим?

Аччиқ-аччиқ изғиринли ҳар азобинг захридан,
Йўқ бўлиб на бир ўлолдим, на бирор бир яшадим.

Қалтираб куз шохида тургувчи барг титроғиман,
Сарғайиб сўлдим тамоман — демагайман яшнадим.

Қор экансан тип-тиниқ — кўзлар қувонганди, Фарид,
Торта-торта илк аёзингни, муҳаббат, қақшадим.

* * *

Беҳуда қилма маломат ёрни мен жоним десам,
Бу ширин жонимдан ортиқ жон у жононим десам.

Ёрни мен жоним демасдан, айт, не деб айтай бу кун,
Арзигаёй ёр мен учун энг яхши инсоним десам.

Бутпарастлик деб куларсан аҳли ишқ назмин ўқиб,
Мен санамни офтобим — моҳитобоним десам.

Борму қалбингда гўзаллик ҳислари, кўп бўлма ғаш,
Ёр билан кўркли ҳаётим, боғу бўстоним десам.

Эҳтиросга қул-қу сан деб, отма таъна тошини,
Ишқ ўти борки, юракда жўш урар қоним десам.

Дилда ишқ, ёнимда дилбар бор экан, доим, Фарид,
То ҳаётдурман ярашгай йўқдир армоним десам.

Дўст тутиб хонамга қўйса дўстгинам танҳо қадам,
Дўст тутиб келганча бўлмай дўст билан дунё қадам.

Мен-ку бир дўстимни кутсам, қанча дўст кутгай мени,
Дўст бўлур бегоналар ҳам, бўлса гар пайдо қадам.

Кирма кўнгил кўчасига, тушмасин шаънингга доғ,
Эй йигит, йўлдан адашма, қўймагин бежо қадам.

Қўй қадам, дўстона бўлсин, дил очиб остонага,
Токи айтсин соҳиби уй, қўйди ул ошно қадам.

Эй Фарид, дўстлик қадамнинг ўлчовига тенг эмас,
Бил, топар дўстлик туфайли кадр ила маъно қадам.

Севги ўргатди менга севмокни ҳам, нафратни ҳам,
Севги ўргатди менга таҳқирни ҳам, ҳурматни ҳам.

Ташна бу қалбимни икки ҳисга лим-лим тўлдириб,
Севги ўргатди менга қаҳру ғазаб, шафқатни ҳам.

Мен қачон севдим — дилимга тушди ишқнинг оташи,
Шу замон тарк англадим ғурбатни ҳам, ғафлатни ҳам.

Севги боис англадим дунёда инсон кадрини,
Севги ўргатди менга яхши-ёмон одатни ҳам.

Дил ато этди у гўё бахш этиб меҳри гуҳар,
Севги ўргатди менга эъзозни ҳам, иззатни ҳам.

Ўзгаларни англадим, чин ўзлигимни англадим,
Севги деб тарк айладим ғурбатни ҳам, ғафлатни ҳам.

Водий аро ирмоқлар мунгли чулдуарар бу кун,
Само бўйлаб булутлар қаттиқ гулдирар бу кун.

Табиатнинг қудрати, қонуни ҳар галгидай,
Борликни гоҳ йиғлатар, гоҳо қулдирар бу кун.

Тириклик ҳодисаси бир-бирига муносиб,
Бировлар вайрон қилар, биров қурдирар бу кун.

Заминдан кўкка қараб учувчи ракеталар
Саҳронинг ўт-ўланин, қаранг, куйдирар бу кун.

Тараққиёт фарзанди эзгулик рўзи азал,
Кимлар хайрихоҳ, кимлар қарши турдилар бу кун.

Фарид, лол умри боқий табиатнинг сеҳрига,
Боқинг, шабнам кўксида қуёш ялтирар бу кун.

Эй кўнгил, умид шуки, жонга хиёнат қилмагин,
Жон сенинг бағри-дилини бағрини қилса ҳамки қон.

Йўллари бўлғай унинг доим мунаввар, бетўсиқ,
Жонки бор жойда бўлур озода мақсадлар аён.

Кемалар карвонимас, у турса тўфон чайқалур,
Ерга мустаҳкам оёғини тирар бир хонадон.

У — улуғ халқнинг улуғвор маънавият чўққиси,
Соғлом авлодларни учраштирган у юксак довон.

Эй Фарид, билдингки, қайси жон бутун — иймон бутун,
Бўлса тарихда қолур ҳар ўтмиш — истикбол иймон.

Жоним яна бу жисмим аро жон бўла қолсин,
Жон бўла қолсин, яна жонон бўла қолсин.

Вах, неча йилларки, у сахро эди танҳо,
Мушкул бу сукут қўйнида карвон бўла қолсин.

Топсин ўзини, ўзлигини, энди йўқотмай,
Карвонига лойиққина сарбон бўла қолсин.

Кетди-ку жонимни, ахир, дардлари ортиб,
Жон бўлмоғи ҳар дардига дармон бўла қолсин.

Эй дил, севишиб сен она тупроққа лабинг бос,
Ўзбек эли бўлсин-у, Туркистон бўла қолсин.

Бундай умидларга, Фарид, етмаса жоним,
Чўл қўйнида қуш бўлсин-у, нолон бўла қолсин.

Ҳаяжон

*Тўхтасин Жалоловнинг “Ўзбек шоирлари”
китобини ўқиб*

Дилим ҳаяжони — ҳайратидурсан,
Сен ўтган шоиралар суратидурсан.

Китобга боққандай боқурман сенга,
Яхши хаёлларим рағбатидурсан.

Нодира, Маҳзуна, Увайсий ўзинг,
Ўтган момоларнинг сийратидурсан.

Покиза ахлоқсан, покиза хулқсан,
Ота билан онанг раҳматидурсан.

Севганман юракдан, чандон севайин,
Ҳаётнинг меҳрисан — шафқатидурсан.

Нодира, Маҳзуна, Увайсийгинам,
Фарид ҳаяжони — ҳайратидурсан.

Бўлма хаёлимни, у масрур кулатурсин,
Кулгуси бир шуъла эрур — нур кулатурсин.

Хуснидаги кибру ҳаво дема гурурни,
Арзийди чиройига, у мағрур кулатурсин.

Кулса нигоримки ёришгай бу жаҳоним,
Ер юзи бўлгуси маъмур кулатурсин.

Қалби самимийлигини ҳеч яширолмас,
Кулгу билан элга у манзур, кулатурсин.

Асра, қувончингни яна авайла, эй дил,
Айшини тарк этма унинг, сур, кулатурсин.

Толёъ, топиб олдинг бу бойликни, Фарид, сен,
Инжу кулатурсин, яна у дур кулатурсин.

Ошиқ юраги шўх-шўх бола бўларкан,
Қирларда очилган гул, лола бўларкан.

Гўёки гўзал баҳор мавсуми қайтиб,
Севги била тошқин шалола бўларкан.

Айтар сўзи дардчил, ҳар сўзлари дардчил,
Шодлик қўшиқлари мунис нола бўларкан.

Маст бўлиб ҳаётнинг майига тўлган,
Ошиқнинг дили ҳам пиёла бўларкан.

Ишқнинг шаробини ичдим, қора сочим,
Ким бу майни ичса бир вола бўларкан.

Севган кишининг, Фарид, ҳасратлари кенг,
Қирларда очилган гул, лола бўларкан.

Гўзал, сен — сен эмас, менсан — ўзимсан,
Бу оламни кўриб турган кўзимсан.

Кўнгил боғига жон бахшида этган,
Кўёшли илк баҳорим — наврўзимсан.

Демай бир сўзни ҳайрат ичра лолман,
Дилимда энтикиб қолган сўзимсан.

Сенинг ишқинг туфайли жонда бардош,
Вужудим ичра тоқатсан — тўзимсан.

Халқим, шоиринг кўп дилингда дармон,
Мен шоир эмасман, мен сенга армон...

Чунки қийналганда танангдаги жон,
Вужудимни чулғар унсиз бир фиғон.

Мен шоир эмасман — мен сенга армон...
Сен воҳ деганингда воҳ дейман мен ҳам.

Сен оҳ деганингда оҳ дейман мен ҳам,
Сен тортаётган ғам мен тортаётган ғам.

Вужудимни чулғар унсиз бир фиғон,
Мен шоир эмасман — мен сенга армон...

Сўзим сенга етмас, ўзим сен билан,
Сени кўриб турган кўзим сен билан.

Мендадир тоқату тўзим сен билан,
Вужудимни чулғар унсиз бир фиғон.

Шунинг ўзи шеърдир, шунинг ўзи шеър,
Мен шоир эмасман — мен сенга армон...

Қуёш, қирларга сен йўлдош эурсан,
Хаёт гавданг эса, сен бош эурсан.

Қўтариб бош бу коинот ичида,
Юурсан ҳам кекса, ҳам ёш эурсан.

Ёруғ кўзларингдан четда қолмас ё,
Дунё ишларига сирдош эурсан.

Ёрилиб кетмагай, лекин юрагинг,
Қайғую шодликка бардош эурсан.

Бу сабру ҳам чидамнинг асл асоси,
Сен офтоб эурсан — қуёш эурсан.

Қўзимнинг оки ҳамда қароси сенсан,
Не кўз қароси, дил муддаоси сенсан.

Қўнглимдасан ҳамиша — йўлимдадирсан,
Дилимнинг қўшиғи, қуй — навоси сенсан.

Насими қуй эурсан, насими оҳанг,
Чаманзорларнинг тонги сабоси сенсан.

Менинг умрим сенинг-ла тўлуғу расо,
Хаётимнинг фароғат, сафоси сенсан.

Қўзим қорачиғида, Фарид, эъзозлай,
Азизларнинг азизи — аълоси сенсан.

Она юртим

Она юртим, кундузи мен офтобинг бирламан,
Кечалар нурлар таратган мохтобинг бирламан.

Бир буюк сўнмас ҳарорат бор сенинг бағринг аро,
Шул ҳарорат ичрадурман, меҳри — тобинг бирламан.

Гоҳи мунгли, гоҳи қувноқдир ҳаётнинг қуйлари,
Янграган оҳанг мисол янграр рубобинг бирламан.

Бир киши чекканда ғам, шодликни мен идрок этиб,
Минг қувончинг бирламан, минг изтиробинг бирламан.

Ҳамнафас бўлдинг, замон шиддатлари зиммангдадир,
Гарчи мен бир зарраман, лекин шитобинг бирламан.

Билмасам дардингни қайда сенга чин фарзандлигим,
Гоҳ кўрган роҳатинг, тортган азобинг бирламан.

Даъватим сенсан дадил ҳар ишга кўл урсам агар,
Бор умид кўксимда, сен қилсанг хитобинг бирламан.

Тарихинг машғали мунаввардир, хаёлим у билан,
Дилдаги ҳар бир саволимга жавобинг бирламан.

Бир буюк толега ёрсан серкӯёш юртда, Фарид,
Сўнмас иқболинг, қуёшинг, офтобинг бирламан.

• • •

Мамлакат кўркам бўлиб борган каби бўстон билан,
Турфа бўстонлар файзлидур мудом инсон билан.

Мен жаҳон боғида инсонни қиёс этгум келур
Очилиб турган атиргуллар билан, райҳон билан.

Яхши инсон хислати гўёки гуллар атридир,
Доимо покликка чорлар покиза виждон билан.

Балки инсонлик шудир... Одам Атодан бери ул,
Ундар авлодин яшашга эътиқод — иймон билан.

Ёшлиқни соғиниш

Ёшлигимни ўтказибман ўй билан, хаёл билан,
Англамабман ёшлигим ўтганлигин шу ҳол билан.

Ўйларимга эрк берибман, ўртанибман ишқ аро,
Фойибона сўзлашур човимда ой жамол билан.

Бахтиёрлар бахтиёри деб санабман ўзни мен,
Гоҳ-гоҳ сирдан насиб айлаб турар висол билан.

Ха, ширин ўйлар, хаёллар бирла алдаркан ҳаёт,
Алдаганлардек гўдақни катталар йўқ бол билан.

Арзи ҳол этмоғлигимнинг боиси сизга шуки,
Ҳеч иши йўқдур бу кун дилбарни мендек чол билан.

Ёшлигинг қайтса ажабмас, энг ширин ўйларни сур,
Қолган умрингни, Фарид, ўтказ ширин шу ҳол билан.

* * *

Сени бир кун кўрмасам орзу қила бошлайман,
Хаёлингни хаёлга кўзгу қила бошлайман.

Оқшомлари оппоқ, эзгу тилақларимда,
Ўйингни ою сени ёвду била бошлайман.

Сенсиз ўтаётган бу дақиқаларни ҳар он,
Қайғу устига, жоним, қайғу била бошлайман.

Дилдаги умид бошлар ўзин томонларга аммо,
Умидларимни азиз инжу била бошлайман.

Ҳол у аҳволимга боқиб, Фарид, ёр ўзимнинг,
Кўнгил муҳаббатимни кўзгу била бошлайман.

Кўнги́л гулшанида гулдек кулибсан,
Кўзи́м каросида кулиб турибсан.

Кўнги́л боғида гул янглиғ кулишни,
Шукур, сен одамилиғ деб билибсан.

Кўзи кўнглимни буткул банд этишга,
Кўзимга бир кўриниб улгурибсан.

Кўзимга то кўринган фурсатингдан,
Муҳаббат қасрини дилга қурибсан.

Фариднинг кўзи ҳам кўнгли аро, ёр,
Яшагин бир умр даврон суриб сан.

Уйғонурман ҳар куни офтоб билан,
Офтобдан тарқалувчи тоб билан.

Офтобим, сен ҳароратсан десам,
Жилмайиб йўқ, йўқ, деяр одоб билан.

Менга бу олам мунаввар дейди у,
Инсон отлиғ дўст билан — аҳбоб билан.

Асра оламини дебон инсонга мен,
Ўтказурман кунни чин хитоб билан.

Асра оламини дебон ҳар тонг, Фарид,
Офтобим жилмаяр одоб билан.

Қачон, айт, ширин-ширин жон бўласан,
Бу ширин жонима жонон бўласан?

Ваъдаларинг қайси куни бўлар рост,
Ваъда қиласан-у, ёлгон бўласан!

Сени ҳар бир кўришим армон менга,
Яна кўрдим бу кун армон бўласан.

Кўрасан, кўзларим яшнаб кетади,
Биласан, гўёки ҳайрон бўласан...

Кўзингга илтижо бирла қарасам,
Негадир, уялиб позмон бўласан.

Фарид жону жаҳони қай куни сен,
Ширин-ширин, хўп ширин жон бўласан?

Чаманлар ичра гул кўп булбулигўёни тингловчи,
Солиб дардимни оҳангга гули раънога ёзгайман.

Дема кимга керак мазмуни йўқ ортиқ чўзиқ жумла,
Илож борича сўзни тўлдириб маънога ёзгайман.

Бу соғинч ҳислари бағрида гўё бир учар қушман,
Бу мактубнинг ўзимас, бил, қанот, маъвога ёзгайман.

Улуғ оламдаги дилбар асл бир олашим сенсан,
Ки дунё ичра бу орзуйими дунёга ёзгайман.

Қанот ёзсин, етиб борсин соғинч мактубларим ёрга,
Фарид, соғинчни юртга, гўзал маъвога ёзгайман.

Ё Рабб, инсонингни сен муңдоғ балодан асрагин,
Жонга кирғинлар солур газли ҳаводан асрагин.

Меваю ҳам сабзавотларда силитра мунча мўл,
Таркибида “дори” бор қотил “даво”дан асрагин.

“Гепатит” дейди врачлар аста бошин чайқашиб,
“Бутефос”, “магний хлорид”дек вабодан асрагин.

Ҳар қадам хавотиру ҳар сония бир фожиа,
Ҳар тугул инсон дилин шум муддаодан асрагин,

Сув, ҳаво, тупроқ заҳарланди, заҳарланди ақл,
Буткул одам зотини бундай хатодан асрагин.

Ўзга тупроқ, ўзга сув бер, бергин ўзга бир ҳаво,
Ё Рабб, инсонингни бу газли ҳаводан асрагин.

Ташвишим оз бўлсин десанг, устамон бўл, устамон,
Турмушим соз бўлсин десанг, устамон бўл, устамон.

Амалингни эҳтиёт қил, сен ўтирган стулинг,
Баланд парвоз бўлсин десанг, устамон бўл, устамон.

Маҳалла-қўй, қариндошга ён бос, қалқон шулардир,
Сариқ шоввоз бўлсин десанг, устамон бўл, устамон.

Хизматингга машиналар тайёр турсин, самолёт,
Баланд парвоз бўлсин десанг, устамон бўл, устамон.

Шум такадан сут ундириш йўлларини кашф эт,
Ўрдагим ғоз бўлсин десанг, устамон бўл, устамон.

Юксак бўлса фаслларни ўзгартирар мансабинг,
Фарид, киш ёз бўлсин десанг, устамон бўл, устамон.

* * *

Сузишни билмаган кимса қолар кирғоқда, кирғоқда,
Ўзини сувга урмас, чорласин ҳар ёқда, ҳар ёқдан.

Жасорат йўқ сира унда дейиши беҳудага дохил,
Ахир, у беҳудуд сувдан умидни узган ўтмоқдан.

Одамнинг ҳамма ишга чин кўникма, яхши имкони,
Шунингдек бўлса бас, мард фарқ этилмай рости
қўрқоқдан.

Юраксиз кимсага оддий синов кўп бу ҳаёт ичра,
Чиқиб қолганда қўлмак сувни қўй, ўтмайди ўтлоқдан.

Одамлар, сиз ҳаёт дарёсининг тўлқинлари чексиз,
Фарид, сен ҳам қўшил — оқтил, улар оқмоқда,
оқмоқда.

* * *

Мунтазир этдинг, баҳор, ҳар йилгидан,
Эй субҳ, сўлим наҳор ҳар йилгидан.

Чунки қиш чўзилди яна устма-уст,
Ёғди паға-паға қор ҳар йилгидан.

Кўп совуқ бўлди, ўтинлар етмади,
Газ пасайиб такрор ҳар йилгидан.

Баъзи бир жойда терак, тутлар учун,
Қурди болта, теша “дор” ҳар йилгидан...

Бир илож бирлан чиқиб қипдан, мана,
Сен билан шодмиз баҳор ҳар йилгидан.

Кўк поёндозингни ёз боғларга тез,
Айла қирни лолазор ҳар йилгидан.

Лолалар бағрида, офтоб тафтида,
Эл қилур жонни нисор ҳар йилгидан.

Эй баҳор, бор бўл мудом, бор бўл мудом,
Сен фаслдурсан нигор ҳар йилгидан.

Шоир шайдоларинг ичра Фарид,
Англасанг у бекарор ҳар йилгидан.

Шоир Чўлпон сўзи

Оёғу қўлда занжир йўк, танамда тамғадан нишон,
Озодлик ваъдалар айлаб, солишди руҳима кишан.

Бу юртни жаннат айлаймиз деган сўзларга учдикму,
Қани ул мевали боғлар, қани ул яшнаган гулшан?!

Сабабки, ул сарв қоматлар эгатларга эгилгандир,
Хаёлда сарву сунбуллар, хаёлда энди ул савсан.

Харобдир мўътабар тупрок, ҳаволар ҳам хароб ҳатто,
Деярман қандайин кунга қолиб бормоқдамиз баъзан.

На исён фикру идрокда, на хис-туйғуда қўзғалмоқ,
Фариб бўлганда рух, сўзсиз, фариб бўлғусидир жон, тан.

Одам, сен ўйла-ю бир бор, азиз руҳингга чин эрк топ,
Агарда руҳинг озоддир, билиб қўй, шунда озодсан.

Шоҳимардонда

Оқ суву, қўк сув оқар осмонўпар ул тоғдан,
Қатра сирғалган каби топ-тоза бир япроғдан.

Эй буюк қудрат, сенинг бағрингда мен бир зарраман,
Кичраюрман қояларга қўз солар ҳар чоғдан.

Қўли Қуббондан ичиб сув, чанқоғим қонмас, сабаб,
Ёр хабар топмайди ҳеч телба дили чанқоғдан.

Ёр хаёл этсун менинг соғинчларим беҳадлигин,
Оқ суву, қўк сув тошар тоғ қояли ирмоғдан.

Шоҳимардон, ул пари рухсора ёр — дилдор қани?
Ҳеч мурад ҳосил этолмайди Фарид сўрмоғдан.

Дилимнинг хонадони офтоб нури билан равшан,
Демак, сен менга оламда қуёш янглиғ кўрингансан.

Безак бўлган каби доим иморат олдида гулзор,
Кўнгилнинг хонадони саҳнидаким яшнаган гулшан.

Узиб бўлмас умидни турфа гуллар атридан аммо,
Умидимни тутай дейман узиб гулшандаги гулдан.

Сухан тобланса дардга йўғрилиб фарёд уриб сўзлар,
Тилаклар боғининг булбулларидек куйлашар шўх-шан.

Сенингдир барча бу армон, сенингдир барча бу мақсад,
Фариднинг арзи ҳолини, ажаб, шўхликка йўйгансан.

Ғамзаси севмоқ учундир, нози ўлдирмак учун,
Нозланар, ноз, ғамзасин дунёга билдирмак учун.

Ўлдириб қўйдинг тамом, такрор тирилтирсанг, нетар,
Ғамзаю нозинг билан ўзингни суйдирмак учун.

Ўрмак қасдида юрган, айт-чи, буюк оташмисан,
Ё олов янглиғ яралгансанми куйдирмак учун?

Талпинадир телба кўнгил, талпинар озурда жон,
Ёш йигит-қиз юрганидек сен билан юрмак учун.

Хар муҳаббат чин агар эрса сабоғи шул, Фарид,
Ғамзаси севмак учундир, нози ўлдирмак учун.

Кўзим юмсам, кўзим олдида пайдосан,
Фирк этсам, кўнгил мулкига ошносан.

Фикр этмоққа етмай қолса қурбим гар,
Этолмайсан, нечундир менга парво сан...

Бу фикримдан — бу зикримдан жудо қилма,
Ахир, сен тоза Ширин, тоза Лайлосан.

Мени Фарҳоду Мажнунлардан ортиқ бил,
Менга ишқ оламида ўзга маъносан.

Фарид ўлмоққа тайёр ҳеч кўзин очмай,
Кўзим юмсам, кўзим олдида пайдосан.

Қадах гул баргидан бўлса, муҳаббатнинг шаробидан
Ичиб, шеърларни ёд олсанг муқаддас ишқ китобидан.

Қадах гул баргидан бўлса, қувонса кўз, кўнгил ёнса,
Ва руҳинг баркамоллик касб этиб ул майи нобидан.

Бокиб ҳар ёнга ҳайрон, термулиб ҳар турли манзилга,
Дилим ранж тортадир виждон деган юртнинг
харобидан.

Кабобман изтиробда ўртаниб ҳар сония жони,
Тирикликнинг ўзимдек турфа хил жони кабобидан.

Қадах гул баргидан бўлса, дилингда қолмаса ҳеч доғ,
Эшитсанг мунгли-мунгли куй муҳаббатнинг рубобидан.

Кўзинг оч кечаларда уйқуда, чин илтижолар қил,
Фариджон, асрасин Ўзи сени ғафлатли хобидан.

Хумор-хумор

Кўзинг хумор эрур, айт, қайси хуш майдан,
Кўриб ҳеч тўхтатолмам ўзни “бай-бай”дан?

Хуморинг солди, ваҳ, бошимга савдолар,
Сенингдекни топиб бўлмайди ҳеч жойдан.

Сени-ку излабон кўп доғдаман, ё Рабб,
Қаердан ўзни излай, ахтарай қайдан?!

Хумор-хумор, боқар шўҳ кўзларинг юлдуз,
Чиройлидир жамолинг кўкдаги ойдан.

Мурувват қил, Фарид ошиққа шафқат қил,
Ичайлик бирга-бирга ишқ деган майдан.

Чўлпон юлдузига

Кишан кийма, либос кийгин, ки сен ҳам бир
мусулмонсан,
Хуқукий она юртингда билиб қўй, хур туфилгонсан.

Илишди бўйнингга кўп хийла-ю найранг-ла сиртмоқлар,
Яралган кул эмас, чўри эмас, аслида инсонсан.

Саводсиз деб саводсизлар маломат айлашиб кулди,
Валекин маърифатли етти пушти илми урфонсан.

Бу гаплар барча хоинлар туфайли элга шоедур,
Сенинг бир фожианг шу, жонингга қасд айлаган
жонсан.

Фақат мақтар эди ҳар шоиринг, ҳар фозилинг, эй юрт,
Тугалроқ бир назарлар айла, на озод, фаровонсан...

Ўтинчим ҳам, ўқинчим ҳам фақат тупроққа боғлиқман,
Фарид, бир сўз билан айтсам, жаҳонда Ўзбекистонсан.

Гўзаллар ноз этарлар шўх кўз бирлан,
Олиб гоҳ жонингизни тотли сўз бирлан.

Гўзалларнинг кўзига маҳлиёдир ким,
Унинг ҳеч иши бўлмас асли ўз бирлан.

Баҳордир шўхлиги кўзларнинг — ўткинчи,
Хатодир деса ким умрин Наврўз бирлан.

Сиз ёруғ деб ўйламанг ишва тонгини,
Кувонган кечаларга дўст кундуз бирлан.

Кўзи ёдида тунлар ой юзлигим деб
Овунтирдим ўзимни юлдуз бирлан.

Фарид, қисмат шудир, шулдир хулоса,
Гўзаллар ноз этарлар шўх кўз бирлан.

Кийик сўзи

Рости, бир кийикдурман, юраги яродурман,
Ёлғондан қавмим деган хоинлар ародурман.

Наздимда хиёнатнинг комида ажал мутлок,
Чўққига чиқиб баъзан хотиржам қарайдурман.

Жонимни олар ўткир тигсан сен, ҳақиқат, гар,
Боримдан кечиб сенга ўлмоққа ярайдурман.

Кўксимда алам-зорлик, чўққида юрарман-у,
Қавмга гумондурман, гоҳо можародурман.

Жисмимда жароҳатлар қат-қат эрур, дилдан,
Дардларга даводурман, дардларга даводурман.

Хар ёнга, Фарид, ночор жовдираб боқиб дейман,
Бу не кўргулик — хўрлик хоинлар ародурман...

* * *

Ғамингда, эй санамжон, ўртанурман,
Муҳаббатда юрак бағри ёнурман.

На бўлғуси бу ўтни бир ўчирсанг,
Ёниш бобида гўёки танурман.

Деёлмам юзма-юз гарчи сенга,
Ёниб юрмоғлиғимдан, рост, тонурман.

Оловдан ташналик ортғуси дерлар,
Олов сувиға мен эрса қонурман.

Ёнарда жизғанакман, жизғанакман,
Қаранглар, тўлқин уриб тўлғонурман.

Санам деб қанча қуймай, қанча ёнмай,
Яна қуймоққа ўзни қўп сонурман.

Фарид, ёнмоқлиғим жонимга аро,
Ёнурман, ўртанурман ва қонурман.

* * *

Мажнун деманглар, девонароқман,
Узлат қуйига ҳамхонароқман.

Тун бирла танҳо ошнолигим бор,
Ойнинг юзига парвонароқман.

Ётсам қўйига, ястансам эрдим,
Қўйса қадам гар остонароқман.

Дунё ишига мен тўла ҳайрон,
Бўлмадим-у, лек ҳайронароқман.

Кечир Фариджон Усмон деганни,
Мажнун эмас, лек девонароқман.

* * *

Эй кўнгил мулкига таскин, эй сен ором, қайдасан,
Аҳли шоирдан бу ҳам деб айтилар ном, қайдасан?

Ул Хусайний, Бойқародек хомийинг йўқми бу кун,
Ҳазрати устоз Навоий дўсти — илҳом, қайдасан?

Рост, ҳақиқий май бу кун йўқ, дўсти — улфат йўқ яна,
Ҳа, қадах, сен қайдасан, айт, май тўла жом, қайдасан?

Бас, шу ҳолат йўқ экан, чин шеър қайдан бор бўлар,
Аҳли шоир кўнглини вайрон этар ком, қайдасан?

Ён, Фарид, ўртан, валекин бари бефойда эрур,
Эй кўнгил мулкига таскин, эй сен ором, қайдасан?

• • •

Ваҳ, бу не ҳолдир, бу не ҳолдир, ажаб,
Жонга ер қаттиқ, йироғдир осмон.

Жонга роҳат шунчалар олисдаки,
Забт этиб бўлмас у чўққи, у довон.

От ўқинг жонига қасд қилган эсанг,
Ўқ солиғлиғ тортилиб турган камон.

Таслим этсун сен туфайли жонини,
Жон кўзига кўринар бу жон ёмон.

Бир баҳона ўқ, камон, жон сўзлари,
Лек баҳона остида ҳикмат ниҳон.

Кел, нигоро, сўзлашайлик энди кўнгилдан бу кун,
Тил учида бўлмасин сўз, сўз деган дилдан бу кун.

Тил учида сўзлашиб бўлмас муҳаббат бобида,
Сўзлагайман севганим-чун сенга маъкулдан бу кун.

Гарчи бу бир эски гагдир, лек қолишмайлик дегум,
Сен тоза гулдан бу куну, мен у булбулдан бу кун.

Бир ишорат қилсанг-у, бор деб буюрсанг бўлгани,
Бас, кесиб ўтгум улуғ дарё, ўша Нилдан бу кун.

Лоф дема бу сўзларимни, ё хаёл деб ўйлама,
Аждаҳолар бор бўлиб турганда ҳар қилдан бу кун...

* * *

Ҳақиқатнинг юраги қон бўлмасин,
Кўнгилларда сира армон бўлмасин.

Куйиб кул бўлмасин нодир тилаклар,
Умид деган учқун сарсон бўлмасин.

Саодат гулшани ростлик ҳамиша,
Унинг гулзорлари пайҳон бўлмасин.

Муқаддас — халқ яратган бу иморат,
Нокасу, ножинсга ошён бўлмасин.

Аламлар селига фарқ бўлмасин у,
Нураб охир хонавайрон бўлмасин.

“Йўқот”, яна, “бартараф қил” деган сўз,
Дейилмасин, ноҳақ фармон бўлмасин.

Ҳақиқат эзгу хислат тўлқинидур,
Унинг энг сўнгида пушмон бўлмасин.

Қолиб оворалиқлар кўчасида,
Юриб ҳар ён, гаранг — сарсон бўлмасин.

Фарид, мўътабар тут ҳар ростни,
Ҳақиқатнинг юраги қон бўлмасин.

Тушимда кўрдим-у, ул ёрни мен, айрилдим, эх, тушдан,
Тушимданмас кўрарман айрилишнинг боисин хушдан.

Хушим бор бўлмаганида айрилиб қолмас эдим, балки,
Тушимнинг эркаси бўлган гўзал дилбар паривашдан.

Тушингда кўрганинг недур дея сиз сўрмангиз, дўстлар,
Жавоб бўлмайди тушдан айрилиб қолгувчи беҳушдан.

Қаноат ҳосил этган бормикан бу кўҳна оламда,
Хаёлот осмонида парвоз айлаган хушдан?

Келар гоҳ ихтиёрсиз нолигим ташвишли умримдан,
Тушимда тинчлигимни йўқ қилар бу хилда турмушдан.

Фарид, ўнгида ёрдан айрилиш ҳар кимсага мушкул,
Шукр қил ҳамда миннатдор бўл оқшом кўрганинг
тушдан.

Ватан

Биз учун кенг пахтазордир, биз учун боғдир ватан,
Ям-яшил кетган далаю, қиру ўтлоғдир ватан.

Марвариддай томчиларни сачратар тошқин суву,
Майсалар унган гўзал сой бўйи — қирғоқдир ватан.

Куз, баҳор, киш, ёз деган доно биродар фасли бор,
Тўрт фасл навбатлашиб тургувчи хуш чоғдир ватан.

Энг азиз инсонларинг доим унинг бағридадир,
Ота-она, қон-қариндош, дўсту ўртоғдир ватан.

Кексалар айтганча бу хоки муқаддасдир унинг,
Жон билан эъозда, бу қон бирла ардоғдир ватан.

Ишқи чун машғал ёритгай умримизнинг йўлини,
Ҳа, муқаддас туғ — юрак қўлида байроғдир ватан.

Ким не деб таърифласа таъриф қила берсин, Фарид,
Оталардан бизга бир мерос — буюк боғдир ватан.

Кўнглимдан ўтолмай кулиб турибсан,
Кўнглимда не гап бор билиб турибсан.

Сеҳрми ё сен соҳиби жоду,
Кулиб салча қувлик қилиб турибсан.

Нигоҳинг қиличу қошинг ханжардир,
Дил нимталаб кўксим тилиб турибсан.

Гўё йил икки бор жилган вақтдай,
Гоҳ у ён, гоҳ бу ён жилиб турибсан.

Ҳузурланар жоним борлигинг боис,
Баҳор офтобидек илиб турибсан.

Турибсан жилмайиб Фарид кўнгли деб,
Кўнглида не гап бор билиб турибсан.

Устозга

Сен, эй Чўлпон, ҳамона йиғлагандан йиғлаётирсан,
Юрак бағримни яна йиғлабон кўп тирнаётирсан.

Сенга, бас, йиғлама деб бердилар танбех, таъзирлар,
Ўшандайсан хануз — жону дилингни чулғаётирсан.

Бу йиғлаш асли беҳуда эмас, ранглар, шамоллардан
Алам-ла, аччиқ-аччиқ ненидир, чин, илғаётирсан...

Фақат бор шеърият англовчи ёлғиз ёруғ оламда,
Бу ишдан бошқа бир иш айламакни билмаётирсан.

Фариднинг кўнгли тўлгандан тўлиб, ёш оқди кўзидан,
Сен, эй Чўлпон, ҳамона йиғлагандан йиғлаётирсан.

Баҳор ёмғирлари тошқин, боқиб илк ёшим эсларман,
Шу ёмғирдек эди ёшлик ёшим — бебошим эсларман.

Отиб тош хагчитиш ўйнаш билан шод ўтди кўп кунлар,*
Ҳануз, ул эрмагим бўлган ўйинчи тошим эсларман.

Етиб бўй, кўзга бу олам ажойиб жилвалар қилди,
Ўзал шўх қўшни қиз Наргиз — яқин сирдошим
эсларман.

Муҳаббат қисмати турли экан, ишқ тарки қилди ёр,
Вафосиз беқарорим ул ўшал йўлдошим эсларман.

Фарид, умрим баҳори ҳам егай деб қолди олтмишга,
Букун фасли баҳор такрор яна илк ёшим эсларман.

Бухоро

Бухорони кўрай деб бориб мен Андижондан,
Бир узук топиб олдим ул Токи Заргарондан.

Айтдим: кимнинг узуги йўқолган — тилло узук,
Деди: тушиб қолгандир бирор гўзал жонондан.

Кўнглим бўлмай шаҳарни кезишга тушиб кетдим,
“Борми”, дедим йўқладим эгасин ҳар томондан.

Балки эшитса келар дея чиқиб мардона,
Эълон қилдим баралла Минораи Калондан.

Ҳеч қайси бир жонона меники демас эди,
Тушиб қолган эди у гўёки, ҳов, осмондан.

Музей, дедим, топширдим элнинг ихтиёрига,
Одамлар кела берди кўргани ҳар томондан.

***Хагчитиш** — диалекта оид бир феъл (*Муҳаррир*).

Инсон меҳри

Уфқларнинг барида доим кенглик олар тин,
Уфқларнинг барини ёпиниб ётар замин.

Кўз олдимга бу олам уфқ боис бепоён,
Кўёш, еру осмонни фарқ эттирувчи ёлқин.

Коинот — жонли вужуд, коинот — сезгир тана,
Энтикиб турар доим, сизга ёлғон, менга чин.

Тириклик нелигин мудом уктириб турар,
Ҳаёт шамолиман деб юзга урилган эпкин.

Яшаш деган дақиқа насиб экан, шукур айла,
Эй юрак, уни қучгин — унинг юзидан ўшгин.

Ёруғ, кенг бу оламда инсон меҳри бор экан,
Уфқларнинг бағрида жами кенглик олар тин.

* * *

Тушлар кўрай демайман, тушимда йўқсан,
Фикру хаёлларим, ҳушимда йўқсан.

Қайси жойга кетгансан, сен қай фаслда,
Баҳорларим, ёзим, кишимда йўқсан?

Сенсиз ҳаётимда унум йўқ, зарар,
Қилган меҳнатларим, ишимда йўқсан.

Идрок қила олмам, сен йўқ ўзимда,
На бир ичимдасан, ташимда йўқсан.

Ёмонларга нафрат, яхшига — ҳурмат,
Билмайди, ажаб, гашимда йўқсан.

Кел, бор бўлгин энди, бор бўл, нигоро,
Келажагиму ўтмишимда йўқсан.

Фарид, бор бўлганинг хотирамда бор,
Келиб-келиб энди ҳушимда йўқсан.

Эй хаёлим, ғўр фикр айтиб тилим хор этмагин...
Рост, буюк ўзбек тили — тил бўлгали зор этмагин.

Барча лутфу, барча энг нозик латофат унда жам,
Ҳар улуғ маънони сўз олдида хор-зор этмагин.

Аслида, билсанг, либоси бирла кўрклидир одам,
Сўзни кўп бепардалиғ ҳолга гирифтор этмагин.

Тил — тилимдир, тил — тилимдир, тил — азиз жоним
азал,
Тилгинамни бузмагин, жонимга озор этмагин.

Ҳазрати Бобур, Навоийдир, яна Машраб бу тил,
Ўзгаларни Қодирий, Чўлпону Қахҳор этмагин.*

Ўзбегим нутқи десам доим, Фарид, жоним куяр,
Эй хаёлим, ғўр фикр айтиб, тилим хор этмагин...

Қўлларимда май тўла гулгун қадах, мастонаман,
Май қадах ичра ёнар, мен майни ичмай ёнаман.

Чайқалур гулгун қадах, гўёки кўнглим чайқалур,
Май қадах ичра ҳали тебранмайин тебранаман.

Ташналик кўксимни хўб оташ бўлиб куйдирса ҳам,
Майни лек ичмай ҳарорат манбаига қонаман.

Дўстларим, сархушлигимни ошкор қилмай десам,
Айланар бошим, нетай, тебранаман ҳар ёна ман.

Май, Фарид, ичмай туриб маст бўлмоғимнинг боиси,
Сиздайин дўстлар билан қалбдан бу кун ҳамхонаман.

* Қахҳор — ўзбек адабий тили такомиллига катта хисса қўшган Абдулла Қахҳор (1907–1968) назарда тутилаяпти (*Мухаррир*).

Сухбат

Эй ҳаёт, қаршингдаман — хайронаман,
Ҳам яна ошуфтаман — парвонаман.

Ғамларингдан сирмасам бағринга гоҳ,
Шодлигингдан ўзда йўқ мастонаман.

Ёвлашиб турсам агарда, ранжима,
Ёвлашарди ҳамки чин дўстонаман.

Гоҳ адолатсизлигинг қийнар мени,
Негаки, бир шоири девонаман.

Заррача бўлса ҳақиқат йўлида,
Шам янглиғ ўртанурман — ёнаман.

Ўртаниб беҳуда, кўп куйма дема,
Негаки, бир шоири девонаман.

Менга сен чиндан қадрдонсан агар,
Айт, ўзинг, қандайки сендан тонаман.

Шу қувонч, шу изтироб боис, Фарид,
Дер: сенинг меҳрингга доим қонаман.

* * *

Эй муғанний, черт дуторни, чал бу дам куй янгидан,
Маст бўлай шўх куйларингнинг сеҳридан, оҳангидан.

Шодлигим “Чертмак”ка оҳанг, ғамларим “Тўрғай”га
жўр,
Сен мени бир лаҳза қутқаз беҳуда дил тангидан.

Сел қилиб, дарё қилиб, ғарқ айла куй уммонига,
Куй сели бирла мусаффо қил кўнгилини зангидан.

Ҳар садонинг сеҳри жилва қилсин оппоқ нур бўлиб,
Ранг олиб оҳанг табиат ичра рангнинг рангидан.

Эй муғанний, куй садоси сеҳрига шайдо Фарид,
Чал, ажиб куйни топиб чал, чал бу дам куй янгидан.

Яхшилик қайтар

Биргина ҳолат менинг гоҳ диққатим тортар бу кун,
Биргина ҳолат учун, рост, хайратим ортар бу кун.

Биргина ҳолат хаёлимни тамом банд айлаган,
Боғ-роғ ҳамда чаманзор гарчи муаттар бу кун.

Биргина ҳолат шуки, оддийгина ҳам жўнгина —
Яхшилик ўздан эмас, бегонадан қайтар бу кун.

Биргина ҳолат — ёнарсан сен ўзинг дардинг билан,
Дардинг айтмоқ истасанг, ўз дардини айтар бу кун.

Биргина ҳолат — ёқо тутмоқдин ўзга чора йўқ,
Ким кулар қаҳ-қаҳ уриб, ким кўз ёшин артар бу кун.

Биргина ҳолат — ўкинмоқ ўйласанг бефойодай,
Чунки, кеча яхши бўлган кечадан баттар бу кун...

Биргина ҳолат, Фарид, бу чарх янглиғ кўхнадир,
Шул сабаб такрорланар, қайтар яна қайтар бу кун.

* * *

Боғлар кесилди, мева боғ ўрни бўлди ўрмон,
Баланд бино қурилди — туйнукда қолди осмон.

Қаноти куймас, лекин фалакда қушлар учмас,
Фалакка парвоз этган қушларга орзу-армон.

Кўнгил, парвоз тилаган қушсан, қафасда қолдинг,
На тун сенга мунаввар, на кундуз бор чароғон!

Осмон эди умидинг — осмон эди ваъдалар,
Баланд бино қурилди, туйнукда қолди осмон...

Фарид, ўкинчларимнинг боисики, жойларда
Боғлар кесилди, мевабоғ ўрни бўлди ўрмон.

Кўнгил — дарё эрурки, гоҳи кам-кам, гоҳ тўлиб оққан,
Қуёш кундузларида жилаланган, тунда ой боққан.

Оқиб ул тоғу тошлардан биёбон сарига етган,
Чиройли бўлсина деб дунё мудом бағрига гул таққан.

Ва қушдир — шодлиги оламга сиғмас дамда дарёнинг,
Тиниқ сатҳига парвоз айлаган, шўх-шўх қанот қоққан...

Кўнгилдан сув ичар кўнгил дея халқ бежиз айтганмас,
Кўнгил — дарё эрур, лекин кўнгилларга олов ёққан.

Фарид, сен дил деган эъзозга мухтож дўстга ошно бўл,
Сабабки, ундан офтоб жилалангай, ундан ой боққан.

Боғ ичра

Боғ ичра этар сайрон бир менму ва ё сенсан,
Боғ ичра кезар хайрон бир менму ва ё сенсан,

Хар ёнга боқиб муштоқ, ҳар лаҳза соғинч ҳисси
Кўксиди урар тугён бир менму ва ё сенсан.

Очмоққа юрак дардин бир кимса тополмасдан,
Пинҳона кўзи гирён бир менму ва ё сенсан?

Бошимда қуюн ўйнар, қолдинг нимани ўйлаб,
Бу кеча дил вайрон бир менму ва ё сенсан.

Хар тунни улаб тонгга боғ ичра кезиб бедор,
Булбул каби кўп сўзон бир менму ва ё сенсан.

Сўз кетса муҳаббатдан қутмоққа илож топмай,
Сўзловчи, Фарид, бийрон бир менму ва ё сенсан.

Ватан

Уйғониб саҳарларда сув ичиб наҳорингдан,
Тонг саҳар газал битдим завқ олиб баҳорингдан.

Куйладим олов меҳринг, кўнглима кўшиқ бўлди,
Дунёда улур соз йўқ сайроқи дуторингдан.

Ўт бўлиб ёнар қалбим бу — ватан сенинг ишқинг,
Порлаган қуёшингдан, шуълайи шарорингдан.

Қилмагин жудо ҳаргиз сен она сути бирлан
Берган эътиқодингдан, берган иқтидорингдан.

Эй Фарид, муқаддас, чин, сен учун азиз жой йўқ,
Бу азим чаманзоринг — бу азиз диёрингдан.

Бедилинган

Санинг ман бедилинган, айт, қачон бир диллиг
айларсан,

Умр куз фаслига юз тутди-ку, ҳосиллиг айларсан?

Умидим бор эди, бу ташриф айлар гул баҳоримдан,
Биларманки, яна ёз мавсуми мушкуллиг айларсан.

Манинг ҳам борлигимни англасанг бир бора на бўлғай,
Нечук у нобакорларга бу хилда қуллуғ айларсан.

Бунингдек товланишлар борлигини сир тутиб эрдинг,
Қаердан бўлди пайдо, мақсадинг “хил-хил”лиг
айларсан?

Очилмай ёширин қолдинг кўзим олдида, эй гунча,
Тароват боғи ичра сен мудом маҳфиллиг айларсан.

Фарид, дардимни изҳор айламакка, найлай, имкон йўқ,
Санинг ман бедилинган, айт, қачон бир диллиг
айларсан?

Эй кўнгил, сен ўзгадан бўлма умидвор ҳеч қачон,
Уз умидингни агар қилмай десанг хор ҳеч қачон.

Бош эгиб музтар бўлишлик сен учун одаг эмас,
Иш дема ўзинга, бош эгмокни зинқор ҳеч қачон.

Бу бокиб турган одамлар мансабини хуш кўрар,
Ориятни сақламас албатта беор ҳеч қачон.

Эй кўнгил, мағрур тур, юқтирмагин гардларни сен,
Лой тасаввур ҳосил этмас беғубор қор ҳеч қачон.

Ўйлама мағлуб бўлишни, қувватингни ишга сол,
Пучга чикди деб умидлар топма озор ҳеч қачон.

Нур эрур мақсад, Фарид, чопгин ҳамиша ортидан,
Йўлда қолмас пок умид кўнглида ким бор ҳеч қачон.

Инсонман деган зотга эзгулик китоб ўлсин,
У умри йўлида ушбу китоб офтоб ўлсин.

Ул қадам кўйган ерлар гулзорларга айлансин,
Фаолиятларидан гуллар беҳисоб ўлсин.

Биров кўтарган бўлса, зулм таёғи синсин,
Қўлда қамчи, милтиқмас, дутору рубоб ўлсин.

Кўнгли қоралар, олам ичра тугаган эмас,
Яхшиликнинг борлиги уларга азоб ўлсин.

Кишилик заковати тўлишаётган аср бу,
Тилагим, бу асрга соф туйғу моҳтоб ўлсин.

Ҳар кун тинчлик, дўстликнинг шеърин ёзганда халқлар,
Халқим даъвати шеърга яна бир хитоб ўлсин.

Эзгулик китобини ёзаётган дўстлар,
Фарид тилаклари ҳам бу китобда боб ўлсин.

Сизга оққан ушбу сувлар бизга ҳам оқар бир кун,
Сизга боққан ушбу толе бизга ҳам боқар бир кун.

Гул-чечаклар бизни борда яшнагай, келса баҳор,
Кўнглимизнинг кўкрагига гул-чечак тақар бир кун.

Қушингиз парвози юксак, қушимиз вақти келиб,
Юксак ул самоларда чин қанот қоқар бир кун.

Йўлловимиз яхши-ю, лек баъзи бир йўллар берк,
Бор ишонч, ушбу сатрлар ҳаммага ёқар бир кун.

Ҳозир сиз илон чакқан, чаён чакқан кишидай,
Ўшанда илон, чаён бўлиб у чақар бир кун.

Тозаланиб эй Фарид, очилади дамбалар,
Сизга оққан ушбу сувлар бизга ҳам оқар бир кун.

Муҳаррир сўзи

Муҳаррир айтди: вой-вўй, бу сатрлар менга мослансин,
Фикр ечсин кийим-бошин улуктирсин — халослансин.

Бу ташбеҳлар, менинг фикримга, мантиқларга
моликмас,
Эшаклар эчкига, моллар айиқларга қиёслансин.

Муҳаббат соппа-соф бўлганлигин ким айта олгай рост,
Ошиб турсин унинг иссиғи қирқдан — гоҳ лаҳослансин.

Бу шеърнинг катта нутқий камчилиги шулки, энг аввал,
Ғиламу шолча сўзи ўрнига сўзлар палослансин.

Шудир энг катта айби — ғоявий қоматлари эгри,
Букилмай чол мисоли ул алифдек қадди ростлансин.

Нечун бу шеърдаги “лирик герой”нинг кўзлари мовий,
Чағир деб айтилиб ҳеч бўлмаса бир оз чарослансин.

Муҳаррир мақсади битта — қилар мақсадга хизмат у,
Эшаклар эчкига, моллар айиқларга қиёслансин.

Сир эмас бу — яхши холни сен муқаддас билурсан,
Сир эмас лек — яхшиликни бегонага қилурсан.

Ҳар не ётки, эътиборинг сенинг излаб топади,
Қачон дўстга қарайсан-у, — қачон дўстга кулурсан?

Сендаги бу асорнинг поёнига етолман,
Куйганларга куймайсан-у, куймаганга кужурсан.

Айтмоқ қийин бир нима деб сендаги бу одатни,
Бегонага яхшиликлар қилмоқликни суюрсан.

Фариднинг бир тилаги шу — ҳамишалик омон бўл,
Энг муҳими, сен ҳаётда яхшиликни билурсан.

Соғинганим

Қўргим келса, айтгил, қошинг учмасму?
Хаёлингни менинг ёдим қучмасму?

Соғингирдинг, сира келай демайсан,
Менга берган ваъдаларинг пучмасму?

Севганимми айбим, асло билмайман,
Султон банда гуноҳидан кечмасму?

Ваъда қилиб, шошма дейсан, шошмайсан,
Умр ўтиб борар, висол кечмасму?

Ҳижрон совуқ дарё суви, тошса гар,
Ёниб турган ишқ машъали ўчмасму?

Қўзин тиккан Фарид келар йўлингта,
Қўргим келди, айтгин қошинг учмасму?

Қизиқ фурсат

Қизиқдирки, алғов-далғов, олиб қоч, қоч фурсат бу,
Одамлари, жуда ҳам оч, жуда ҳам оч фурсат бу.

Маънавият қиёфаси ошкор эрур атворда,
Бир-бирини урган-сурган, отган қулоч фурсат бу.

Бировларнинг боши узра тортилади бўз тупрок,
Шул эвазга ўзга бошга олгиндан соч фурсат бу.

Кимларгадир дамбалаб қўй, имкон бўлса ўтмасин,
Кимларгадир, ҳа, тезроқ бўл, эшикни оч фурсат бу.

Бу ҳаётнинг сабоғини англамаклик кўп мубҳам,
Кўп ҳолатда ноиложлик, кўпда илож фурсат бу.

Фарид, яшаш тўлкинлари чарх уради тўхтамай,
Инсон доим олға қараб отган қулоч фурсат бу.

• • •

Демадинг: бир бора дийдор керакму?
Суюшга арзирлик дилдор керакму?

Айтмадинг: чаманни хушларму кўнглинг,
Гул керакми ёки гулнор керакму?

Кўзни қувонтириб боқмоғинг учун,
Ўйноқи шўх, кўзи хумор керакму?

Меҳру шафқатни-ку билмас экансан,
Сўрмайсан дея озор керакму?

Раҳм айла, фақат бир бийрон сўз-ла,
Жилмайиб туриб айт: дийдор керакму?

Керакму деб сўрамасанг-да сен, эй ёр,
Фарид айтар: сенга мен зор керакму?

Кўнгил япроғида ранж — дам-бадам титроққа
маҳкум-ку,
Кўнгил титроғининг оҳангида жамдур қувонч, қайғу.

Нечун бизлар бўлайлик ғам билан шодлик учун бепарк,
Яралганмас, ахир, беҳудага дутор деган чолғу...

Кўнгил, рангжингни изҳор айла, чал имконича торинг,
Хароб қилгуси йўқса изтироб-ла ҳар офир туйғу.

Ажабмас, сал мунаввар тортса-ю, зулматни тарк этса,
Ёғритгай хонани ойинадан тушган хиёл ёғду.

Кўнгил япроғини беҳудага силкитма сен, эй дил,
Салобат касб этар — ўз юкини, билсанг, кўтаргай у...

Фарид, дардинг дилинг япроғида кўп, унга йўқ ошно,
Битик бир ёғига армон, яна бир ёғига орзу.

Қушларнинг қанотида соф ҳаво урар чарх — чарх,
Осуда хаёлимда бир наво урар чарх — чарх.

Чарх ургувчи чарх ичра чарх урса, не тонг, ўйим,
Ёлғиз бу юрагимда бир садо урар чарх — чарх.

Қандайин садо айт деб сўрмагин садони, дўст,
Айтишга тил айланмас, бор ибо, урар чарх — чарх.

Тўлқин уриб тургувчи бу боғу чаманзорлар,
Қалбимга тугамас ишқ — чин раво урар чарх — чарх.

Негадир жонона қиз сочин паришон айлади,
Ўзига оро бериб, кўпларни хайрон айлади.

Юзга суртилган упанинг ҳадди йўқ, ҳисоби йўқ,
Кўзни кўм-кўк, қирмизи лабларни ул қон айлади.

Сўнгра энг сўнги расм бўлган либослардан кийиб,
Кўча-кўйларда у ён, бу ёнга жавлон айлади.

Уйга келса хизматида кекса ота ҳам она,
Ўшқириб ҳар ишни қилдирмоққа фармон айлади.

На ўқиш, на ишни билди, ёшлигин кадр этмади,
Вақтини у ҳар хил бўлар-бўлмасга қурбон айлади.

Ота-онаси ўтишди — кетди ҳасратлар билан,
Ногаҳон қизни ҳаёт қонуни ҳайрон айлади.

Бир куни ойнага боқиб ҳисоблаб кўрди у,
Ёши ўттиздан ўтибди, энди армон айлади...

* * *

Англамас бўлса қийиндур даври давронинг сени,
Изтироб бирла яшайди доимо жонинг сени.

Ташналик ҳолидан ўзга ҳолни асло билмагай,
Чўл вужудлар орасида гул виждонинг сени.

Ҳар дами бир имтиҳон бўлгай ҳаёт оғушида,
Кетма-кет тинмай сўроқдир ҳар ўтар онинг сени.

Айтилар ёлғон дебон албатта ҳар бир рост сўзининг,
Ростга айланса агар зўрликда ёлғонинг сени.

Заррача йўқдир илож ҳеч бу иложсизликда қолиб—
Ногаҳон бирдан узилган ришта имконинг сени.

Қанча мушкул бўлмасин, сен битта мардсан, бу аниқ,
Ўз-ўзингда бўлса-да, лек борда майдонинг сени.

Кечма, имкон борича шу дўстга сен ҳамкорлик эт,
Эй Фарид, бўлсин омон бу хил қадрдонинг сени.

Фурқат ҳолати

(Шоир йўлида)

Чархи кажрафтор уни мўлжал олиб ёй тортади,
У эса кўксини чангаллайди — оҳ, вой тортади.

Заҳри қотил ҳажр ўқи бағрини ўртади унинг,
Юртга кундузлари офтоб, тунлари ой тортади.

Қайтмоқ истади ватанга, беилождир у вале,
Чунки чин инсонни бу дунёда ҳар жой тортади.

Айрилиқ комида Фурқат қилди шеърларда фиғон,
“Тортади” шеърини тингларда у оҳ-вэй тортади.

• • •

Офтоб — ёнган юракнинг учқуни,
Денгиз — ул қайновчи ҳислар тўлкини.

Бош кўтарса офтоб, ёнган уфқ,
Кашфиёт деб ўртанар дил ёлқини.

Қалб учун ҳар бир ушалғувчи тилак,
Гоҳ мунаввар кеч ва гоҳ тонг салқини.

Доимо бўлсин саломат ҳам омон,
Ўйлаётганлар ҳамиша халқини...

Шунчаки гап-сўз дебон фикр айламанг,
Яхши маънода Фариднинг талқини.

Уйғонурмиз тонг билан чертиб ҳаётнинг торини,
Нурга тўлдирмоқни истаб умримиз гулзорини.

Бу тирикликнинг улуғвор куйларига жўр бўлиб,
Куйлагаймиз тўхтамай “алёри”ни, “гулёр”ни.

Бизга гоҳ қишни кузатаётган чечаклар бир умид,
Эритар бўлса қуёш, бу навбаҳорнинг қорини.

Ҳар шамол, ҳар бир довул, ёмғир билан қор бир
Мард эрур мардонавор енгган ҳаёт озорини. СИНОВ,

Ким фидойи жон эрур халқи учун олқиш унга,
Даври давронга замон байроқ қилур шунқорини.

Ўйланиб боқсам, Фарид, ёлғиз ҳақиқат шул эрур,
Бошлагай биз уйғонар тонглар асрлар қорини.

Бор-роғлар кирди кўм-кўк тусга, олам яшнади,
Барча борлиққа чирой бўлди мужжасам, яшнади.

Яшнади ер, сув, ҳаво, гўё табиат топди жон,
Кулди офтоб қиз каби, ҳатто само ҳам яшнади.

Жилваланди зарралар улкан бу дунё қўйнида,
Ўзида акс эттириб оламни шабнам яшнади.

Турди бепарволиғ ичра, топди фурсат кадрина,
Кетмади беҳудага, фурсату дам яшнади.

Гул баҳор оташ нафас, жон турфа гул тимсолида,
Яшнамоқ имконида ошқора кўркам яшнади.

Эй баҳор, бағрингда ҳар инсон топар олам сурур,
Гул, баҳор, одам, Фарид наздида ҳамдам яшнади.

Ҳаммага бордур ёруғ оламда даврон навбати,
Айланиб тургай тиним билмай тегирмон навбати.

Қанчадан-қанча одамларни кўриб келди жаҳон,
Ўтди-ку навбат билан ҳар турли инсон навбати.

Ҳар бир ўтган дам қизиқ тарих эрур серфожиа,
Бир томон осудалиқдир, бир томон қон навбати.

Тахланиб ётган бу унлар қадрини бил, дўстгинам,
Бир замон аччиқ ичак эрди азиз нон навбати.

Ўтди оламга биёбон — чўл бўлишлик фурсати,
Келди-ку энди етиб кўркам гулистон навбати.

Покланиб борсин вужуд олам каби соф тус олиб,
Энди хис-туйғу ва идрок, энди виждон навбати.

Барча эзгулик, Фарид, наздингда бир жондир сенинг,
Ҳаммага бордир ёруғ оламда даврон навбатилъа

Анҳорли боғ

Чўлпонга

Сувга ким ташна келиб қондирсин ўз чанқоғини,
Сайр этиб анҳорлари тўлқин урар юрт боғини.

Кимки бир тотгай унинг обиҳаётидан агар,
Англабон етгай шу он ўз умрининг хуш чоғини.

Негаки, ҳислар бу боғ анҳорларида жўш урар,
Шодлигу ғамдан қониқтирган у боғ япроғини.

Рост, асрлардан асрларга олиб боргай омон,
Шеърят туган эса қўлига ҳақ байроғини.

Эй кўнгил, дарёни қўй, инсонни қўй ўз ҳолига,
Юр, сенга бир кўрсатай анҳорга ой ботмоғини.

Ой тўлиб турган кеча — ойдин бўлиб турган кеча,
Сувга ким ташна келиб қондирсин ўз чанқоғини.

* * *

Биров асрар жонини, биров жиғилдонини,
Йўқ дебон виждонини, йўқ дебон иймонини.

Гуё бола кўнглини овламоққа интилар,
Танга тополмагандай ковлаб улар ёнини.

Виждонининг қадрига ета олмаган зотлар,
Сақлаб қолмай дейишар шухратини — шонини.

Биров савоб иш айлаб, биров гунохлар қилар,
Халолу пок танавул этар чоғи нонини.

Эзгу ўй бирла яша, Фарид, хижолат тортма,
Ушалтириб боришда кўнгиллар армонини.

• • •

Бўшлиқ деган бир ҳолат бор, ютса ёмон одамзотни,
Жуда мушкул эрур ундан сақлаш омон одамзотни.

Тортар экан ўз комига, сўриб-сўриб олар экан,
Пуч нарсага айлантириб бу бир жаҳон одамзотни.

Бу ҳолатга тушиб қолган чоғида бир бор кўринг-а сиз,
Ғам билмаган, дард кўрмаган у беармон одамзотни.

Сўзлар таъсир қилармикан, бўлармикан юпатибон,
Бўшлиқ аро туриб қолган кўнгли вайрон одамзотни.

Аҳли одам ичра кезиб бирортасин тополмади,
Ғам билмайин ўйнаб-қулиб юрган шодон одамзотни.

Фарид, фақат табрикламоқ даркор эрур жаҳон аро,
Ғаму шодлик карвонига бўлган сарбон одамзотни.

Чарх айланди, кўзимга ул бевафо кўринди,
Қаттиқ зулм кўринди, қаттиқ жафо кўринди.

Кўрдим-у бевафони, дедим оҳ беихтиёр,
Гўеки ёлғондакам ўтган зиё кўринди.

Ачинмадим валекин, аччиқ у хотиротлар,
Ёдга тушди, ҳа, ростдан, бир нораво кўринди.

Гўе тўлин ой эди, бир оз қалам қошгина,
Қомати нозик адо энди адо кўринди.

Тинчлан, кўнгил деб уни тинчлантирдим мен шу дам,
Ёшлиқда йўл кўйилган битта хато кўринди.

Қойил, Фарид, дунёнинг туташ сўқмоқларига,
Чарх айланиб қаршимда ул бевафо кўринди.

Қай пайт бўлмай насиб бизларга ширин суҳбати,
Биз фақат ёлғиз фироқининг аламли улфати.

Не кароматгўйдир у ҳар лаҳза асрори жаҳон,
Нозлиниб қочган сари ортиб борадур ҳурмати.

Ногаҳоний айлаган қаҳри тирилтирса агар,
Ўлдирад меҳрию шафқатларининг ҳар шиддати.

Гоҳи-гоҳ ҳайратланурман термулиб ой юзига,
Кўнглима муҳрлиниб қолганда ҳар бир ҳайрати.

Жон ато этса, томирлар қўзғалиб ғайрат жўшар,
У юрак шижоатидур, у юрак шижоати.

Суҳбати орзусида, майлига, ўтсин умримиз,
Бу ниғору, бу фироқ шайдо Фарид саодати.

Мирзо Бобурга

Бобур, сенга чин махрами асрор топилди,
Диллашгани сен бирла вафодор топилди.

Эй шох, сени ул ёр тугал англамади ҳеч,
Шафқат тиладинг ёлвориб озор топилди.

Бермади Ҳинд ўлкасининг иқлими ором,
Муз чўқди дилнинг гулшанига — қор топилди.

Сен у замонагда вафодорни деддинг йўқ,
Йўқ у вафодор деганинг, бор топилди.

Сайра, назм гулшанининг булбули, энди,
Сен кўп тилаган гул, яна гулзор топилди.

Севдинг ватанингни, бу ватан севгиси боис,
Номинг ҳамма элларда улғувор топилди.

Беш юз сана боқийлик аро бўлса не, аввал,
Бахт шулки, тирикликда бу дийдор топилди.

Толёе нуридан яркираган Андижон ичра,
Ёр топилди, сенга дилдор топилди.

Оламда назм қудратига шубҳа, Фарид, йўқ,
Бобур сўзи ҳар тилда — шакарбор топилди.

Бугун бир барг хазон бўлди,
Бу баргга ер макон бўлди.

Учиб ел зарбидан ҳар ён,
Шу барг қадди камон бўлди.

Шивирлаб арзини этди,
Фигони бепоён бўлди.

Сўлиб куз офтобида,
Тамом ранги сомон бўлди.

Қадамлар ўтди устидан,
Босилди, ҳар томон бўлди.

Аянчли баргнинг аҳволи,
Наҳотки, нотавон бўлди?!

Не бўлса бўлди, ҳа, лекин,
Бу баргга кўп ёмон бўлди.

Бу япроқ, яъни бу баргдан
Ажаб ҳолат аён бўлди.

Фарид, кузда хазон бўлмоқ,
Ҳамон бўлди, ҳамон бўлди.

Дехқон ёзи

Яна олис самода турналар парвози бошланди,
Дарак келди баҳордан, пахтакорнинг ёзи бошланди.

Баҳор, ёз ҳамда куз деҳқонга меҳнат фасли чиндан ҳам,
Тиним не билмаган меҳнат элининг сози бошланди.

Сиқимлаб кафтида тупроқ уфқларга боқар ўйчан,
Азиз тупроқ билан гўё сеҳрли рози бошланди.

Қуёшнинг селига фарқ ҳолда ишлар чоғида ҳорғин,
Самимий ҳормагин, бор бўл деган овози бошланди.

Етар белбоғи янглиғ қисқа фурсат кадрига деҳқон,
Униб чиққан чигит — фурсат эрур, эъзози бошланди.

Фарид, кўкка қараб деҳқон қулочин ёзди, ҳайкирди,
Дарак келди баҳордан, турналар парвози бошланди.

Шоҳизинда садолари

Шоҳизинда остонасида сирли-сирли садо янграйди,
Дупур-дупур чопади отлар, шарақ-шарақ тиф
жаранглайди.

Сирли-сирли садо қаъридан янграб турар эрkning
қўшиғи,

Темирчилар қиличларини ўтга тоблантириб қайрайди.

Шоҳизинда остонасида янграётган садолар гўё,
Сўрар: кимлар жангга киради — кимлар ушбу жангга
ярайди?

Бисёр бунда томошабинлар, саф-саф бўлиб ўтиб
боришар,
Садолардан қулоғи битиб олдинга гоҳ ортга қарайди.

Шоҳизинда остонасида сирли-сирли садо янграйди.

• • •

Сайраган янглиғ хуш овоз била бўстон қуши,
Турфа хониш айлармиш ҳаётда жон қуши.

Жон қуши недур дея қилманг таажжуб, дўстлар,
Билсангиз, у қўнғлимизнинг турфа саргардон қуши.

Ул шуки, бизнинг тиниқ бу қалбимиз осмонида,
Гоҳида ноҳақ туфайли қийналур виждон қуши.

Ул шуки, биз билмаган ҳолатда йўл қўйган хато,
Оқибатлар олдида аттанг деган пушмон қуши.

Ул шуки, юз очмаса орзу — умидлар ғунчаси,
Ўксик-ўксик йиғлай олган дилдаги армон қуши.

Ўйланиб дерман, одамнинг хулқи боғи ичра ҳам
Яхши қушлар учсин-у, лек учмасин бўхтон қуши.

Эй Фарид, яхши, ёмондир таскин айла, негаки,
Ул бари бу инсон қушидир, бари бу инсон қуши.

Наврӯз илҳами

Чаманлар фасли наврӯз келди-ю, кӯм-кӯк либос кийди,
Гӯзаллар ҳам либосин ям-яшил наврӯзга мос кийди.

Нафис зангори нур ичра кулиб турган чиройларни,
Кӯриб нур кӯйлагинг дейсан нафисликка қиёс кийди.

Кийиб хуш ложувардий майсазорни эгнига Наврӯз,
Камолот зийнати узра турар дилбарга хос кийди.

Кулиб наврӯз қуёши сингари қизлар, тақур баргак,
Нафис киймоқлигига борлиги боис асос кийди.

Харир оқ кӯйлаги олма, ўрикнинг, мевазорларда,
Қаранг-а, боғ четида пушти кимхобни гилос кийди.

Фарид, уйғонди олам, товланиб кўзларни ёндирди,
Табиат кўзғамокка дилда ўтли эҳтирос кийди.

• • •

Қанд эмасдир севги, чойга солса эриб кетгали,
Қўшининг боғи эмас — у олма териб кетгали.

Ё топишолмас қизиқ бир лаҳза кўнгилни агар,
Пул тўлаб уч-тўрт кадрдон бирла кўриб кетгали.

Ёки зўр ноёб матомасдирки, у қимматбаҳо,
Саккизинчи март баҳона қўлга бериб кетгали.

Ё кадрдон дўстимиз берган зиёфатмас азиз,
Дўстимиз кўнгли учун бир озга кириб кетгали.

Илжайиб боққан йигитнинг чехраси деб ўйламанг,
Эркалаб кўнгилни хушлаб, юзни буриб кетгали.

Севги бир жондир, вужуддир, гўшаси қалбдур унинг,
Интилар ошиқ Фарид ёр васлига чин етгали.

Ўрмонга катта сўфи, ажабтовур, ғоз бўлди,
Ўғри кўпайди, бўри, тулки бенамоз бўлди.

Ғозга тақлид қилиниб тумшуклар кўтарилди,
Икки ёнга лапанглаб қадам ташлаш соз бўлди.

Иймонни унутдилар, виждонни унутдилар,
Доимо бетаҳорат кўк томон парвоз бўлди.

Қушларни қўяберинг, ҳаттоки ҳайвонларнинг,
Арслону айиқларнинг қаноти қоғоз бўлди.

Кўкраги баланд-баланд димоғдор ғоз хонимлар,
Тўрининг гули бўлди — жуда серъэзоз бўлди.

Алғов-далғов бўлди гоҳ энг кўп йўқолганлари,
Нима деб сўрайсизми, кавиш, жойнамоз бўлди.

Ўрмон сўфиси ғозни ишдан бўшатишгунча,
Куз, баҳор фасли қайда, на қиш ва на ёз бўлди.

Йироқлаб борди-ю, бу жисмига жон дил яқинлашди,
Йироқлаб кетаётган телба бу кўнгил яқинлашди.

Мени сиздан узоқларга олиб бормоқда гўё йил,
Йироқлашмоқда-ю, ой, кун, валекин йил яқинлашди.

Қизиқки, қуш каби сайрашга ҳар кун талпиниб кўнгил,
Жудолик гулшанига мисли бир булбул яқинлашди.

Фироқ аччиқми деб ўйлар эдим, аччиқдан-аччиқ у,
Қалампирми деди-ю, унга гўё тил яқинлашди.

Йўловчи қанчалаб йўл юрса-да, мақсад эрур манзил,
Шукр, менга висол отлиғ азиз манзил яқинлашди.

Фарид, ақлингни йиғ, хушёр тортгин, қолма ғафлатда,
Қирқ ёшда муҳаббат дарси — хуш таҳсил яқинлашди.

Унвонпарастга

У олиб улгурмаган ҳеч битга унвон қолмади,
У этиб улгурмаган бор шухрат-шон қолмади.

Забт этиб бўлди заминни, олди кенг сувликни ҳам,
Барча ҳавони эгаллаб бўлди, осмон қолмади.

Неки берилса уялмай осди кўксига қатор,
Арпа туморларни тақди, макка, маржон қолмади.

Рости, не унвонга эга бўлгани маълум эмас,
Рост, йўқолди-ю иложсиз бўлди, ёлвон қолмади.

Ҳеч эринмай ҳар узун жумлани тиркаб айтдилар,
Номи беармон чўзилди, унда армон қолмади.

Эй Фарид, у кетди ташлаб барча унвон, мансабин,
Балки унвонни ташишга унда дармон қолмади.

• • •

Ноўрин мурувватлар кўпайтирар иллатни,
Окибатда албатта бузғуси жамиятни.

Ноўрин мурувватга ошно одамлар кўп,
Билмайдилар қандайин асраш зарур ҳимматни.

Ҳамма вақт мурувватда сақлаш керак меъёрни,
Пул буюм эмас, одам белгилайди қимматни.

Таъма аҳлин тарбия қилиб қўймоқдамиз гоҳ,
Келтириб чиқармоқда бу ишлар жароҳатни.

Эй юраги мажруҳлар, эй қалби ногиронлар,
Ҳоҳламай қўйдингиз, а, ҳарому пок меҳнатни.

Дўстларим, хушёр бўлинг, Фариджоннинг бир сўзи,
Ноўрин мурувватлар кўпайтирар иллатни.

• • •

Сен ўзинг хўрланган-у, таҳқир қилурсан ўзгани,
Ўзни англаб-англамай таҳрир қилурсан ўзгани.

Бундан ортиқ бўлмагай, рост, эл аро бузгунчилик,
Вожаб, тақсирсан-у, тақсир қилурсан ўзгани.

Ўзлигингни англа аввал ўз бўлиб олам аро,
Шунда кўнглинг боғида тасвир қилурсан ўзгани.

Бу, ахир, қисмат эмас, қисматни бергувчи Ўзи,
Нега, айт, хўрсан, яна таҳқир қилурсан ўзгани?

* * *

Эй дилим, айтгин бугун диллик қани?
Тўғри сўз айтар ўша тиллик қани?

Тил-ку йўқ, диллик, ахир, қандай бўлар,
Тўғри сўзу тоза кўнгиллик қани?

Доимо қулликқа шай тургувчи биз,
Демагин беҳудага қуллик қани?..

Эй дилим, сен тилнию бу ҳам дилни қўй,
Бўлса ҳам гунг завқи бир гуллик қани?

* * *

Қочма кўнглим гўпасидан эй пари,
Қочма, қочма, эй кўнгилнинг сарвари.

Кўнглим ишқ уммонига чўккан садаф
Эрса, сенсан бу садафнинг гавҳари.

Моҳият, мазмун касб этгусидир,
Сен билан ўқилса ишқнинг дафтари.

Сен менинг жонимдасан, жисмимдасан,
Хотира осмонининг шўх каптари.

Дил ёруғ тортиб, қувонгай кўзларим,
Ҳа, ёруғдир тонги офтобнинг зари.

Сен Фарид Усмонга ошно, дўст бўл,
Қочма, қочма, эй кўнгилнинг сарвари.

* * *

Эзгуликнинг баҳоси йўк, йўқдир унинг бозори,
У — кўнгилнинг чаманидир, у — кўнгилнинг гулзори.

Эй гулфуруш, эй сиз сунъий гул сотаётган кимсалар,
Кечиринг сиз мени, дегум, сиз шу он дилозори.

Негаки сиз эзгуликка сохта ранг берадурсиз,
Вожаб, келмайди-я табиийликнинг ҳеч ори.

Сунъий бўлса ҳар эзгулик, сунъий бўлса эзгу иш,
Бўлармикан тирикнинг куч-қудрат — мадори.

Эй соф кўнгил, эй пок кўнглим, тарк этмагин ҳеч уни,
Фарид Усмон чамани у, Фарид Усмон гулзори.

Сунъий гуллар сотаётганлар сотаберсин, майлига,
Кўзимизга чин тўтиё табиий гулнинг ғубори.

Эзгуликнинг баҳоси шуки, англаб олинг, яхшилар,
Қалби тоза кимсаларнинг у суюкли дилдори.

Заъфарон, хонанишин гул барглари,
Хаста жисмимнинг тузалмас дардлари.

Мен шикоят этмайин, рост, найлайин,
Кўп толиқтирди замоннинг гардлари.

Сотди юртин, сотди буткул халқни,
Бу амалдорлари — бу номардлари.

Излаётирман — тополмай, доғдаман,
Қайдасиз ўзбек элининг мардлари...

Қай бирин айтай, Фарид, армонларим,
Заъфарон, хонанишин гул барглари.

Гул жамолинг гулшани, жоно, жамолинг боғлари,
Англасанг, кўнгил деган юртнинг азиз ардоғлари.

Яшнамоқ бўлсин бу юртда, барқ уриш бўлсин фақат,
Кўрмасин асло хазонни ҳар чечак, япроғлари.

Балки унмасди муҳаббат деб аталган бу ниҳол,
Ичмаса бу юртнинг эзгулик сувин тупроғлари.

Парвариш эт ишқ деган ноёб бу гулни, эй кўнгил,
Бўлмасин севги гули япроғининг ҳеч доғлари.

Негаки, севги гули япроғига доғ тушмаса,
Касб этар маъно умрларнинг ўтар ҳар чоғлари.

То тирикдурман, Фарид, қалб ошиёнимга безак,
Гул жамолинг гулшани, жоно, жамолинг боғлари.

Кўп ажойибдир, фаройибдир бу дунё ишлари,
Катта бир улкан козиқдай бегемотнинг тишлари.

Энг таажжублисини айтсам агарда сизга мен,
Бир-бирига ўхшамайди-ю ўрмон кушлари.

Нодир ит деб ўйламанг, бармоқ теккизманг оғзига,
Кўп ҳазиллашма деган янглиф аямай тишлади.

Эрталаб бошланса, бас, сўзлайди туш доим бувим,
Ҳеч адо бўлмас ажойибдир бувимнинг тушлари.

Жон ая, дейман қачон бизлар курортга борамиз,
Дейдилар: кўй, сўзлама, йўқлар дадангнинг хушлари.

Гоҳ қатик, гоҳ лимонад, сув ташийман ҳар куни,
Терилади токчаларда шишаларнинг бўшлари.

Бир қаро кўнғизни кўргандим тунов кун кўчада,
Ҳовлимиздан кеча лекин тилла кўнғиз ушладим.

Гоҳида оппоқ соқолини силаб дерлар бобом:
“Кўп ажойибдир, фаройибдир бу дунё ишлари”.

Маъно қани?

Шунча доно гаплар айтилмоқдаки, доно қани?
Шунча сўзланган бу доно гапда чин маъно қани?

Тегса минбар сўзлагаймиз сўзга сўзларни улаб,
Айтмагаймизки, вақт толеи — азиз тилло қани?

Лақмаликка бизни ўргатган ўзи ким аслида,
Қайдамиз ва қайси ҳолда рост қани, ҳийло қани?

Сўзлаган бир кимса-ю, тингловчилар минг кимсадир,
Сўзламай кўп ишни бошлайлик деган имо қани?

Сўз билан ўтган вақтларнинг вужуди ичра дард,
Оҳ, бу дардларни даъволашга тугал даво қани?

Ҳар куни бир неча хил мажлисга мажлислар туташ,
Бас қилайлик энди мажлисни деган доно қани?

Булбулнинг хониши

Англамоқ даркормикин бугун зиё асрорини,
Тоза суву ҳамда тупрок, ҳам ҳаво асрорини?

Тўрт бу унсур сирини эл билди дер кимки, хато,
Билмагаймиз ҳали тўрт бу тўтиё асрорини!

Хуш ҳаво боғларга, эй дўстлар, чикиб тинглаб кўринг,
Сиз қулоқларга келиб қўйган садо асрорини.

Ким бугун айта олурки, бехато қилгум баён,
Булбулгўё ёниб қуйлар наво асрорини.

Биз бу оламда хаёл билдик таниб Оврупони,
Лек билолмадик ҳали ҳам Осиё асрорини.

Эй Фарид, гап кўп, вале шарҳга етмас фурсатинг,
Бас, солиб қўй дил тубига муддао асрорини.

Яна баҳорга

Баҳор, ардоқлагин, албатта, боғингни,
Баҳорли боғда кезган яхши чоғингни.

Гармсел тегмасин ҳеч, асра еллардан,
Қулоч ёз, катта очтил гул қучоғингни.

Фиғонлар лолалар япроғида доғ-ку,
Қўй энди, кўрмасин гуллар фиరోғингни.

Балад қир боши узра байроқ айлаб қўй,
Чиройли ёнган ул лола чироғингни.

Шу боис кундузинг равшан, кечангдур хуш,
Жам айлаб ўзида жонли қароғингни.

Яроғинг раҳму шафқат бирла мурувват,
Зулм — зўрликка берма бу яроғингни.

Қани, сиз, бормисиз, деб ҳайкириб қўй бир,
Эшитсин жонлию жонсиз сўроғингни.

Бу юртда қанча сахро, қанча тоғ диллар,
Мудом тенг кўра ол сахрою тоғингни.

У диллар боғ Фарид наздида, сен англа,
Баҳор, ташриф буюр, тарк этма боғингни.

• • •

Фараз бир дилда пайдо бўлди, балога айланди,
Ўсиб улгайди-да, энг баркамол гаврога айланди.

Силаб жағ, хап сени деб муштини муштига ишқаб,
Факат тухмат, факат ёлронлар ошнога айланди.

Ёвуз мақсад йўлида қочди тунлар кўзидан уйку,
Чиқиб айвонига хўб андишасиз бежого айланди.

Чидолмай охири ошкор ҳужумнинг йўлига ўтди,
Дили соф кимсаларга шубҳали маънога айланди,

Киши покиза — нопок этгали интилди ҳар лаҳза,
Ҳама расвони расвоси тамом расвога айланди.

Одамлар ичра охир-оқибат шармандалар бўлди,
Сўзимас, кўзи бирлан кўрсатар имога айланди.

* * *

Умид учқуни офтоб сингари ўтли-ҳароратли,
Шу боисдан кўзимга бу ҳаёт кўркли, тароватли.

Баҳор бағрин безантирган сиз эй, ол лолалар нега,
Кўрингандексиз-а бу тонг бирам кўкси жароҳатли.

Беринг қайғуни елларга ва бу ғамларни тарк айланг.
Баҳор офтоби бошингизга нур сочсин саховатли.

Адолатдан эмас, ғам тортмоғингиз сизнинг оламда-
Қилур бу ғамни барбод бўлса бу олам адолатли.

Ҳусн бор бўлсаю, чиндан агар таҳқирга дуч бўлса,
Ким айтар элга ошкор лолалар дилбар-малоҳатли.

Фарид бағрингга бос сен чин баҳор меҳрини изҳор эт,
Сабабки, лолалардек бўлмасин қалбинг жароҳатли.

Меҳмон келадур

Зағизгон сайради ул ёрим келадурми?!
Мусича “ку-ку”лар баҳорим келадурми?

Чумчуқларни қарангки шох узра безовта,
Оқшом ой шуъладорим келадурми?

Оҳ, жон келар экан-да, жонимга бу оқшом,
Оқшом кучоғида мадорим келадурми?

Ёр йўқ-ку дебон ўзимни йўқ ҳис қиларман.
Мени бор, бор этувчи борим келадурми.

Куйдирди-ку келгунча ул шўҳ оловжон,
Ёниб ва ёндириб шарорим келадурми.

Учди Фарид қошим бу дилим ҳаяжонда,
Зағизгон сайради ул ёрим келадурми?

* * *

Соф ҳаво бирлан тўйинмоқ истасанг соф қил дилни,
Соф ҳаво бирлан мусаффо- ликка тўлдир кўнгилни,

Тоза тутгин сен ҳовучни тип-тиниқ сув ичғали,
Тоза қўллар бирла тутмоқ даркор тоза ҳар гулни,

Бу чаман саҳнида чин хушёр бўлиш осон эмас,
Қар кулоқлар тинглай олмаслар хушовоз булбулни,

Ўтказиб кунларни ҳар турли ёмон ўйлар билан,
Сезмайин қолма ўтиб кетганлигин ой ҳам йилни.

Бир сўлим чоғдир Фарид ушбу тириклик фурсати,
Соф ҳаво бирлан тўйинмоқ истасанг соф қил дилни.

Нурни зулматдан айирмоқ айт-чи, мумкинми ўзи?
Йиғлабон, бирдан кулмоқ, айт-чи, мумкинми ўзи?

Айт, қаро оқшомга оппоқ тонг кутишган дамни сен,
Ўлтириб туриб югурмоқ айтчи, мумкинми ўзи?

Бари ҳол ўз-ўзича ўз холида кечмоғи бор,
Шукр этиб туриб оҳ урмоқ айтчи, мумкинми ўзи?

Эй, сен эй нокас, эшит, юзсиз юзингга шу сўзим;
Еб туриб-туриб тулпирмоқ айтчи, мумкинми ўзи?

Халқда гар бор бир туз тотилган ерга минг кара салом,
Ушбу ҳолдан юз ўгирмоқ айтчи, мумкинми ўзи?

Нури зулмат фарқин этмасларга сўз зое Фарид,
Ҳақ бу гапдан юзни бурмоқ айтчи мумкинми ўзи?

Шоир Улфатга марсия

Кўнгил, кел йиғлагин олам бу кун ғурбатга айланди,
Ўлим ул Улфатий устоз учун шиддатга айланди.

Кеча илму аруздан биз кабиларга сабоқ берган,
Улуғ инсон эди яхши бугун суҳбатга айланди,

Сазовар эрди иззатга қаерда илму фозил жам,
Кетиб қолган эсада даврада иззатга айланди.

Амонилло, Қосимжон кетди деб шошилдиму ё у,
Ўлимга саксон икки ёшида улфатга айланди.

Ҳамиша ҳурмати дилда энди бир серҳашам уйдек,
Кўнгиллар мулкида бино бўлиб ҳурматга айланди.

Ҳазаллар қолди узтоздан ажойиб, анча пурмаъно,
Тириклик чоғидан ҳар назми бор ибратга айланди.

Келиб оламга раҳмат сўзин олмоқ анчайин мушкул,
Улуғ зот Улфатийнинг номлари раҳматга айланди.

Сурури ишқи бирла қанча ёш қалбларга ишқ эрди,
Муҳаббат бирла ошно кимса чин қудратга айланди.

Ўқиб Бедил билан Ҳофизни гоҳ шарҳ айлаган чоғи,
Биздек содда диллар кўнглида ҳайратга айланди.

Мисоли суҳбат ичра гул эди атрини сочгувчи,
Суханга маза бахш айловчи бир лаззатга айланди,

Ҳаёт, найларди шафқат айласанг ўлдирмасанг улни,
Ажал ёруғ жаҳонда, рост, қачон шафқатга айланди...

Фарид ўксик дилинг Улфат вафоти йилини ёздинг,
Улуғ Мавлоно эрди тарихи ҳазратга айланди,

• • •

Борда гуллар тўлқини, гулзорда гуллар тўлқини,
Мен висолингдан жудо бўлган қаро ҳижрон туни.

Менга тун бир севги саҳроси эди, танҳо эдим,
Сен унинг Лайлиси эрдинг мен у дамнинг Мажнунни.

Ой у деб қўл силтама, юлдуз у деб қўл силтама,
Қўкдаги сайёралар оҳимнинг ўтли учқуни...

Кенг само бағрида чакнаб порлаган, эй юлдузим,
Мен учун байрам бўлур васлинг ато бўлган куни.

Қалбда дард, дилда ҳарорат бўлмаса қуйлармидим,
Ёзмас эрдим ҳам ёниб шайдо кўнглининг шавқини.

Дилбарим, ошиқ Фарид васлингта зор бўлган кеча
Борда еллар тўлқини, гулзорда гуллар тўлқини.

Адолатсиз ёр

Ул на лутфу карам этди,
Менга бу ҳол алам этди.

Чиқмай қолди бош кулфатдан,
Қундуз-кечамни ғам этди.

Дўстларима айлади мустар,
Душманлара карам этди.

Рафиқни хор-зор айлаб,
Рақибни муҳтарам этди.

Менга бу адолатсизлик
Алам этди, алам этди.

Қўнглим, Фарид, изтиробдан
Ушбу сўзни рақам этди.

Оқсаройдаги ёзув

“Шубҳа қилган бўлса бизнинг салтанатга кимда-ким,
Боксин у бизлар бино этган бу бинолар сари”.

Ҳайратомуз сўзми асли, лек ҳақиқат санъати,
Тортади ҳар ранги ҳайрат ичра маънолар сари.

Ҳаммага тарих ўқир вайрон саройнинг сумбати,
Ҳамма бунда кўз тикар гўёки донолар сари.

Дер: талаш дунё экан-да, кўҳна бу дунё азал,
Юз буриб турган экан-да турли вавғолар сари.

Ҳаммага тарих ўқир вайрон саройнинг сумбати,
Бокса ҳайрат бирла ҳамма кўҳна имлолар сари...

Хиёнатнинг кўриниши

На осиб бўлмай, чошиб бўлмай уни,
На кўмиб бўлмай, тутиб бўлмай уни.

Қай вақт, қайси тарафдан келгай у,
На кутиб бўлмай, тутиб бўлмай уни.

Кашф этиб бўлмас кизик асрор эрур,
На мукаммал фаҳм этиб бўлмай уни.

У захрининг таъмини бергай азал,
На тотиб бўлмай, - ютиб бўлмай уни.

У хиёнат, шул эрур чин тамғаси,
На осиб бўлмай, чошиб бўлмай уни.

Фош эрур ёлғиз садоқат олдида,
Ха, шу ўк бирлан отиб бўлмай уни.

* * *

Кўзим олдидаги боғлар чиройланди, чиройланди,
Чиройи бирла қалбим тўрига жойланди, жойланди.

Тиниқланди у боғлар сувлари, аммо бу фурсатга
Етиб келгунча — пок бўлгунча у қанча лойланди.

Кишининг қалбига мерос муҳаббат ибтидодан то
Ҳаётнинг чин узилмас риштаси-ла тилга бойланди.

Танимда шу муҳаббат борлиги боис, Фарид, дерман.
Кўзим олдидаги боғлар чиройланди, чиройланди.

Кўнгил кўрмокни хоҳлар сиздаги ул мухташамлиғни,
Тароват гулшанига ҳўб муносиб хуш ҳашамлиғни.

Нигорим дейману сизни — сулюб дейман санам-жоним,
Яйратган бермаган ҳар кимга ҳам бу хил санамлиғни.

Гўзаллик шаънидур дилдан мурувват қочмасин, дилбар,
Одамлиғ айлаганга айлангиз сиз ҳам одамлиғни.

Жаҳонда мухтарам бўлмокқа мойиллик азал мавжуд,
Муҳаббат бахш этар ишқ аҳлига чин мухтарамлиғни.

Керакмас ортиғи, чин раҳму шафқат бўлса, бас менга,
Унутмас бир умрга яхшилар лутфу қарамлиғни.

Хаёлан сизга ҳамдамлиғ, Фарид, жонимга оромдур,
Ва дейман, мунча кўнгил севмаса бу мухташамлиғни.

Баҳор тилағи

Оч баҳор бағрини мен сингиб кетай,
Ҳам баҳор отлиғ тилақларга етай.

Сув бўлай шўх шилдирай боғлар аро,
Очилар гулларни бир хидлаб ўтай.

Гоҳ кирғоқдан тошиб тўлқин уриб,
Гоҳида ялпизларинг тўйиб ўпай.

Чопкиллаб тўйиб Ватаннинг меҳри,
Она тупроқ бағрида бир сайр этай.

Чин муҳаббат Фарид кўксидаги,
Эй баҳор, севмокни сенга ўргатай.

Билмайди сира бу жон ороми қачон келгай,
Ростдан у келар бўлса пайгоми қачон келгай?

Кўп йиллар ўтиб кетди дарёлар оқиб қанча,
У эрур фақат танҳо дил коми, қачон келгай?

Гоҳ келди гўзал тонглар, гоҳ келди қаро тунлар,
Кундузи ёруғ, нурли окшоми қачон келгай?

Охирги умид эрди йўқ энди дарак ундан,
Келмайди ўзи, аммо ул номи қачон келгай?..

Ҳар жонда Фарид бир ҳол — матлабга чопар қалби,
Англашга йўқ имкон дил илҳоми қачон келгай?..

Ўзлик

Худоларни алдаганда имон на қилгай?
Ўз дўстидан тонганларда виждон на қилгай?

Замин аро тикка туриб ёлғон сўзларнинг,
Боши узра мусаффо кенг осмон на қилгай?

Инсонман дер, ёлғиз ўзин одам деб айтар,
Ўз-ўзидан бошқа унга инсон на қилгай?

Ўзлигини тарк этгани кўриб қолганда,
Доим Фарид сўзон, ўзга сўзон на қилгай?

Кел, эй кўнглим, севарим, мастона ғазал айтай,
Дўстлар йўқ бу замонда дўстона ғазал айтай.

Эзуликлар эшиги таққа-тақ ёпиқ экан,
Бошим қўйиб олиб остона ғазал айтай.

Ҳолимни кўриб кулсин тириклик бандалари,
Десунлар бу Мапрабий, девона ғазал айтай.

Тингламаслар бўлса-да ҳаммага айтиб ўтай,
Эл олдида ёқаси вайрона ғазал айтай.

Вайрона бўлса ҳамки сўзингни тингласа соз,
Керак эмас дабдаба, кошона, ғазал айтай.

Сўз айтай деб қўлларнинг қабулида ўтирдим,
Навбат етмади, қолдим хайрона, ғазал айтай.

Ўзингдан ўзгаси йўқ экан Фаридни англар,
Гўзал севмас замонда, мастона ғазал айтай.

Сергей Есенин

Ажаб, сен бир нафас жонингга сиғмай,
Танангда жўш урар қонинига сиғмай.

Боқардинг атрофингга анча хушёр,
Мудом озод виждонингга сиғмай.

Ёнардинг ўт каби ва қуйдирардинг,
Замонда икки кенг ёнингга сиғмай.

Сафарларга умрни боғлагандинг,
Ки карвон ичра карвонингга сиғмай.

Ки гўё моҳ каби юксақда кездинг,
Кенг осмоннинг — шабистонингга сиғмай.

Қамаштирмоқдасан дил кўзларини,
Ҳамон сен шуъладек жонингга сиғмай.

* * *

Шамнинг сўнмоққа маҳқум пайтини,
Кўргали тоқат қилолмайман, нетай.

Мен томошо айламоқликни мудом,
Негадир, одат қилолмайман нетай.

Йўқ эмас, шам сўнса роҳатланғучи,
Мен эсам роҳат қилолмайман нетай.

Шамнинг сўнмоғини ҳожат билар;
Ваҳ, бу хил ҳожат қилолмайман, нетай.

Ўртанур шамдек вужудим ўртанур,
Йўқ ҳаловатлар Фарид жоним аро.

Шамнинг сўнмоққа маҳқум пайтини,
Кўргали тоқат қилолмайман нетай...

* * *

Шуъла тортгандай тиниқ сув ичра акс этганда ой,
Юзни чайдинг сувга юзинг топди ўн чандон чирой.

Сен юзингни ювгали ҳовучинга олганда сув,
Ўйланурман: нега ҳам мен бўлмадима ушбу сой.

Термулиб қолдим гўзал суратга бокгандай киши,
Фикри-ўйим пойма пойдир, ҳисларим ҳам пойма-пой.

Чунки бу тасвир хаёл ойнасига зеб эрур,
Соз бўларкан кимсанинг хотираси гар бўлса бой.

Истабон салқинланишни сувга юз чайсанг қачон,
Сувда юз чандон чиройдир, сенда юз чандон чирой...

Ўйласам сой соҳилин кўнглим Фарид равшан бўлур,
Шуъла тортгандай тиниқ сув ичра акс этганда ой.

* * *

Хазон боғларни забт этди баҳор бўлмай, баҳор бўлмай,
Қаро тун бостириб келди ки гўё хуш наҳор бўлмай.

На бир бор англадик боғни, на ул келган баҳорни ҳам,
Баҳордир йиғлаган кўз ёшларидек шашқатор бўлмай.

Хазон, боғ хуснига, ҳамда баҳорнинг хуснига бир бок,
Баҳор, боғ ўзлигин ошкор этолмас беқарор бўлмай...

Қанисиз, қайдасиз, боғлар аро ошқора бўлганлар,
Боғ айтарки, ўтиб кетди тузукроқ ошкор бўлмай.

Баҳору боғ дилида доғ, уни айтар жами япроғ.
Бу сўз — бу хуш нутқ қайда табиат беқарор бўлмай.

Хазон келгувчи ҳам кетгувчи бир мунгли баҳордирсан.
Ажаб, гоҳо Фарид ҳам англай олмас ихтиёр бўлмай.

* * *

Кўнглим уйда ҳар куни мотам кўришолмай,
Тор кўриниб кўзга бу олам кўришолмай.

Сен бирла кўришмак етук орзуси дилимнинг,
Дил ғамлари ҳар кун чекади ғам кўришолмай.

Тонг шабнами тинган тоза япроғ умидим,
Қийналди не офтоб ила шабнам кўришолмай.

Ҳар кун кўришар кўчада бегона бировлар,
Мен бўлсам ажаб сен била ҳамдам кўришолмай.

Кездим шаҳар ичра қўчаларда сени излаб,
Кўп-кўп кўриниш қайдаю кам-кам кўришолмай.

Айтишларича ҳамишалик йўқлаб ўтармиш,
Кўнгли тилаган кимсасин одам кўролмай.

Ҳар кун кўришиш бўлса Фариджонга муяссар,
Ул дейди кўришдик мана биз ҳам кўришолмай.

Уч кунлик Ой

Кўкда гўё зар камон уч кунлик ой,
Негадир ранги самон уч кунлик ой.

Ким соғинтирди сени ким қийниди,
Нега чехранг зафарон уч кунлик ой.

Кўкда энтиккандайин боқсанг нетай,
Ё ошиб келдинг давон уч Мгнлик ой?!

Соғ-саломатму гўзал тоғ ортида,
У ҳамон борму омон уч кунлик ой.

Интизоринг интизор кутмақда деб,
Айттали сенга осон уч кунлик ой.

Сенга кўз тикса Фарид гап бўлмагин,
Бу соғинчидан нишон уч кунлик ой.

* * *

Тўқайга кетса ўт, хўлу қуруқ ёнгай,
Тўқай ёнса илонлар каби тўлғонгай.

Баробар ёнса-да олам шу ҳолатда,
Ўлимнинг ҳукмидан рости, на у тонгай.

Ҳақиқат ҳукмида ким бўлсаки аввал,
Ўзини чин тириклик амрида сонгай.

Ҳаёт, тун қўйнида бу машғаланг равшан,
Қувонгай ошна дил у бирла қувонгай.

Ҳақиқат қанча мутлоқ бўлмасин аммо
Тўқайга кетса ўт хўлу қуруқ ёнгай.

Фарид хайрони хайрат комига фарқ сен,
Биров сўзга ишонмас, ё ишонгай.

Хаёл парвози

Само сахнида учяпмиз, осмон ерда қолгандай,
Тамоми коинот — ер, юлдузистон ерда қолгандай.

Муаллақ ҳолдамиз гўё вақтнинг юртидан олис,
Вақтни белгилаб олмоққа имкон ерда қолгандай.

Кўринмас кўзга бир нарса, кўринмас кўзга ўзлик ҳеч,
Тафовут ҳар тараф, гўёки ҳар ён ерда қолгандай.

Бу жойда қўнмагай киприкка чанг, қўнгил ғубор билмас,
Бу ерда тортгайлар ун — тегирмон ерда қолгандай.

Бу ерда заррача нарху навога эҳтиёжлар йўқ,
Бу ер савдо ўзга, қиммат-арзон ерда қолгандай.

Фарид бу пок хаёлий тўғрилиқнинг боиси шулки,
Адаштиргувчи биз инсонни шайтон ерда қолгандай.

* * *

Муродим эрди васлинг, етмадим, найлай,
Висол йўли узокму шунчалар, бай-бай.

Хумор босмайди ҳижрон майи, лек сени деб,
Ичарман талпина-талпина қайтармай.

Шамолдек айлабон дил боғини пайҳон,
Елар ҳажр тўхтамай мен сари пайдарпай.

Тилагинг ўлдириш бўлса агар, ўлдир,
Етар, бас жабр тигин кўксима кел, сай.

Одам деб ўзни мен қандай ҳисоблардим,
Ўтар бўлсам агар мақсадима етмай.

Тилаксиз умримиз гар бўлса бемаъно,
Фарид қандай яшайин муддао этмай.

Лабинг оби зилолдир, ташна зор этгай,
Юзинг бир шуъладурким, беқарор этгай.

Нигоҳинг осмонида кўзинг юлдуз,
Адашган кимсага йўлларни бор этгай.

Сенинг ширин сўзингни тинглаганлар дер,
Ширин, шўх суҳбатинг доим хумор этгай.

Таажжуб қилмагум оҳанграболардан,
Азал шу, яхши гап ўзига зор этгай.

Кўнгилларни топибсиз хулқлари бирлан,
Киши яхши эса, дилда қарор этгай.

Сени таърифламокқа ожиз у, ҳуснинг
Фариднинг маънавий мулкин баҳор этгай.

Γαριγ Γε.ων

Μυχα.ι.ιασ.ιαρ

Μυσταζοδ.ιαρ

Ρυβουί.ιαρ

Γρηγο Ού

МУҲАММАСЛАР

Етти ранг

Етти рангни кўролмасдан кўнглим эди овворалар,
Етти рангнинг орқасидан жилва қилди фавворалар,
Қоялардан қуйилгандек тиниқ шўх-шўх шалолалар,
Юрагимга қуйилиб чўғ шуълалар — чўғ шароралар,
Кўз олдимда жилва қилиб олис, нурли сайёралар.

Етти ранг, сен англаттирдинг менга дунё — жаҳон
надир,
Ёлғон-ёлғон саҳро надир, ёлғон-ёлғон бўстон надир,
Битта сўзни ёдлаб олган тўти надир, хушхон надур,
Рост маънода инсон надур, рост маънода шайтон надур,
Ошқор бўлиб қолди бирдан қанча-қанча айёралар.

Гурур нима, хорлик нима, фош бўлди-ку киборларда,
Жуда кизик, кўринди-я покизалик губорларда,
Қишнинг аччиқ изфирини туриб қолса баҳорларда,
Ким ҳам музлар эриб тамом бўлган дейди анҳорларда,
Эй етти ранг, кўпдир хали бу дунёда бечоралар.

Бир умрга дардим бўл сен, бир умрга дармоним бўл,
Хаёт деган олис йўлда нур таратган карвоним бўл,
Тўғри йўлга етаклаган соф ниятли сарбоним бўл,
Омон борай, Фарид, манзил томон битта посбоним бўл,
Фақат сендин умид қилиб яшар мендек овворалар.

Дедилар сўзлагин сўзни, вале биз ичга сўз ютдик,
Сукутлар сақлабон таъзим бажо қилганча сўз кутдик,
Буюрса неники тез-тез муҳайё айлаб улгутдик,
Ки гўё офтоб тушди-ю, биз қўлимиз тутдик,
Билолмам, нени ҳосил айладик, эҳ, нени урчитдик?

Мисоли қора пашша қуюндек босди у дилни,
Мусаффо эрди, рост, аввал, моғор бостирди кўнгилини.
Ачин ўзинга ўзинг бир кўриб у лойдаги гулни,

Ки гўё офтоб тушди-ю, биз кўлимиз тутдик,
Билолмам, нени ҳосил айладик, эҳ, нени урчитдик.

Ўтар авлоддан-авлодга тузалмас битта дард янглиғ,
Тўзону ҳамда чангсиз ҳосил ўлган қора гард янглиғ,
Ҳақиқий бори гап шу, ҳаммамиз ҳам номард янглиғ,
Ки гўё офтоб тушди-ю, биз кўлимиз тутдик,
Билолмам, нени ҳосил айладик, эҳ, нени урчитдик?

Тузатмок анча офир, анча мушкул энди бу ҳолни,
Тотишдан ўзга чора йўқ, ўзимиз бор этиб “бол”ни,
Қийин, рост, кўп қийин ўзгартириб бўлмайди “икбол”ни,
Ки гўё офтоб тушди-ю, биз кўлимиз тутдик,
Билолмам, нени ҳосил айладик, эҳ, нени урчитдик?

Фарид, ўзгармагувчи нарса йўқдур ушбу оламда,
Ҳамият ҳам диёнат кетма, бас, ҳар битта одамдан.
Тиниқ, покиза товланиб одамзот тонгги шабнамдай,
Сен одамсан — мен одамман деди-да, кўзга кўз тикдик,
Сукутни сақламасликка бутун биз энди аҳд этдик...

Ҳофиз Шерозий ғазалига мухаммас

Гул надур, маълум қилур ҳар битта гулнинг шонаси —
Табиат қилмиш мукамал, меҳрибони онаси,
Тоза тиллодан, демак, ул уйининг остонаси,
Қайси уйнинг шаъмидур у, қайси жойда хонаси,
Ўртади жонни, сўранг, кимнинг эрур жононаси?

Қадди-бастин кўрсатиб бир он хиромон айлади,
Кўнглим олгандек бўлиб кўксимни осмон айлади,
Чехрасининг жилваси чехрам чароғон айлади,
Бу замон дину дилимни хонавайрон айлади,
Билмадим, кимнинг эрур у мунису ҳамхонаси?

Ул мени ҳижрон аталмиш ўлкаларга элтмасун,
Жон эса, ҳеч бевафолик кўчасидан ўтмасун,
Истагим, жонон тутар паймонага дарз етмасун,
Лабларининг бодаси ҳаргиз лабимдан кетмасун,
Кимга сўз бермиш вафодан, май тўла паймонаси?

Ўлтируرمىз йўлларида кўзни узмай мунгайиб,
Мисли бир девонадурмиз, хор-зормиз кўп ғариб,
Энди унга на рақибмиз, энди унга на ҳабиб,
Ул саодат шаъмининг базми эрур кимга насиб,
Сиз, Худо ҳаққи, сўранг, кимдир унинг парвонаси?

Ким унинг нодонлари, кимлари доно, билмадим,
Ушбу кил сирли сеҳр сирини асло билмадим,
То насиб бўлди менга ушбу муаммо, билмадим,
Ҳар киши афсун билан тортмоқчи, аммо, билмадим,
Тортадир нозик дилин кимнинг қизиқ афсонаси?

Жисми жисмига ҳады, садқадир жонига жон,
Ҳа, яралгандан бери, ёлгон эмас, рост, ҳеч қачон,
Кўрмагандир бундаин суксурни ёруғ бу жаҳон,
Ёраб, ул ой юзли, юлдуз чехрали олий нишон,
Қайси коннинг гавҳари, кимнинг эрур дурдонаси?

Нўш қилмоқ оятини англадим буткул савоб,
Оташин майни етилтирганму, билмам, офтоб?
Бир ажиб ўтли шаробдир, бир ажиб ўтли шароб,
Қилди ичмасдан лабининг бодаси дилни хароб,
Кимга улфат, ким эрур ҳамкоса, ҳаммайхонаси?

Борлиқ бўлса шу дам гўёки айларди ирим,
Кўкда юлдузлар эди жим, кўкдаги ой эрди жим,
Кеча ёлғиз эрди-ю, мен ҳам Фарид ёлғиз эдим,
“Оҳким, Хофиз дили девонадур сенсиз”, дедим,
Шўх табассум бирла “Бу кимнинг, деди, девонаси?”

Изҳор эт

Фузулий газалига мухаммас

Сахарлар сарсари елгил, менингдек сайри гулзор эт,
Юз очсин ғунча, тонг булбулларин ошуфта гуфтор эт.
Юрак дардимни булбуллар тилида ёра ошкор эт,
Сабо, ағёрдин пинҳон ғамим дилдора изҳор эт,
Хабарсиз ёрими ҳоли харобимдин хабардор эт.

Қувончнинг маскани кимга, кима ғамхонадур олам,
Дегайлар қалби дардликнинг сўзи қалб дардига малҳам.
Кўтаргай шодлигу ғамда одамнинг тафтини одам,

Кўнгил ғам кунларин танҳо кечирма, иста бир ҳамдам,
Ажал хобиндан афғонлар чекиб Мажнуни бедор эт.

Фигон этмакдан ўзга иш эмасдир меҳнатинг,эй най,
Бу майнинг завқидан маҳрум қилиб қўйма ва тондирма.
Жудо айлаб юракни ишқдин, жондан ўсонтирма,
Мени рашк ўтина парвонадек, эй шам, ёндирма,
Етар хуршиди рухсоринг, чироғи базми агёр эт.*

Қулоқ сол, эй яқин дўстим, қулоқ сол, эй яқин ошнам,
Тириклик ичра бир бахт бор, муяссар бўлгуси кам-кам.
Табиат бизга шул бахтни бериб айлабдики одам,
Гирифтори ғами ишқ ўлаги озодаи даҳрам,
Ғами ишққа мани бундан баттар, ёраб, гирифтор эт.

Улуғлаб ҳар кун офтобдек хаёлим кўрки кўшқида,
Хаётимни ман ўтқирмоқ тилаб ул ёр ишқида,
Фарид, умримни айлайман десам йўлида бахшида,
Фузулий бокмоқ ўлур ул гунаш ёди-ла хуршида,
Не ваҳж иланки ўлса кун кечар фикру шабитор эт.

Жамолинг васфи

Бобур ғазалига мухаммас

Кўнгил боғлаб сенга мен, бу кўнгил фармонин этгаймен,
Кезиб дарёю сой соҳилларин, водийдан ўтгаймен,
Сабо янглиғ ўзимни ҳар чаман сориға этгаймен,
Жамолинг васфини, эй ой, неча элдин эшитгаймен,
Не кун бўлғай висолингта мени дил хаста етгаймен?

Қиё бокмайсан, а, ерга бокиб турганча тургайсен,
Дилингта нени сен сўзлайсанму нени буюргайсен?
Юзинг гарчи очик, бир юз кўришсак, юзни бургайсен,
Тарахҳум юзидан юзингни кўрмоққа буюргайсен,
Хуш улким, оразингни кўрмаген, сўзинг эшитгаймен.

Тилардим ҳар нафас сендан дебон, ўзингта ҳамдам қил,
Кўнгил дардига ширин сўзларингдан яхши малҳам қил,
Тарахҳум қилмадинг, кел, қўй, ўзингни энди ўктам қил,
Итингдурмен, сочинг занжирини бўйнимга маҳкам қил,
Ки водийи фирокинг ичра, кўрқаменки, йитгаймен.

Ёнингда бир рақиб ёки бирор ошно била ўтсанг,
Ва ё нодон ва ё бир оқилу доно била ўтсанг,
Келишган қомати ҳам хусни чин зебо била ўтсанг,
Тараххум қилмасанг, боқмай истиғно била ўтсанг,
Тазарруъ қилгамен, ё йирлагаймен, ўзга нетгаймен?

Ҳаётда ковриларкан доимо ҳар кимса ёғига,
Фарид, бардош бериб ўтмақдаман ўтли фироғига,
Мени рост олмаса ул яхши келдинг деб кучоғига,
Муяссар бўлмаса бошимга қўймоқлик оёғига,
Бошимни олиб, эй Бобур, оёқ етганча кетгаймен.

Бобур ғазалига мухаммас

Айт, сенинг ишқингда кечган кори-боримниму дей,
Ёки ишқинг оҳидан учган шароримниму дей?
Ё доғинг бағримда очган лолазоримниму дей,
Ё қошинг янглиғ эгилган жисми зоримними дей,
Ё сочингдек тийра бўлган рўзворимни дей?

Кўп тилак айлардим-у, дердим висолингга етай,
Сен эса еткурмадинг бир бора, мен эмди нетай,
Етмаган бошим олиб кўнгили узойинму — кетай?
Ҳажри қотил бирла кўнгили ҳолатинму шарҳ этай,
Дарди муҳлик ичра жони беқароримниму дей?

Жон била кўнглимда эрди доимо, жонон, ғамим,
Жони кўнглим айлаб изҳор бўлмади аён ғамим,
Сир эмас, аввалгидан ҳам етди ҳар қаён ғамим,
Кундуз ўлса, тунгача айтайми бепоён ғамим,
Кеча бўлса, тонгта дегру ҳоли зоримниму дей?

Ғунча янглиғ барқ уриб меҳри юрак бўстонида,
Юрсалар тобора юлдуздек умид осмонида,
Не ғаройиб кеча ҳеч кўрмас Фарид ўз ёнида,
Бобур ул ойнинг қуёшдек орази ҳижронида,
Тонгта дегру ҳар кеча юлдуз саноримниму дей?

Машраб ғазалига мухаммас

Дил дафтарига яхши-ёмонни бита қолдим,
Ҳайрат била боқдим-да, ёқамни тута қолдим,
Айтай деганим сўзни ичимга юта қолдим,
Дунёга келиб лойга билмай бота қолдим,
Дармон йўқидин неча офиз сўз қота қолдим.

Гўё ўзига тоза у бир равшан экандур,
Бир сохта чароғон экан у, гулшан экандур,
Борбону бу гулшани у Ёсуман экандур,
Қўрдим мен ани душмани руху тан экандур,
“Ло” ўқи била икки кўзига ота қолдим.

Мен фош этаман дилбари — жону жигаримни,
Жону жигаримдан уни жондан суяримни,
Қўрсин бу жаҳон дедим-у ғамни уяримни,
Майхонага кирдим, била қолдим куяримни,
Масжидга кириб зоҳиди яхдек қота қолдим.

Ёлғон кўринур ҳар кўшиғинг, ҳар сени созинг,
Найлайки, қулоғимни қар этмакчи овозинг,
Тақво била ўтганда сенинг ҳар қишу ёзинг,
Зоҳид, менга бир шишада май, сенга намозинг,
Минг тавқини бир шишаи майга сота қолдим.

Олам ишига ҳайратим ортиб яна қулдим,
Тутдим қулоқ овозига бошимни эгиб жим,
Толе санабон олганида майни бу илгим,
Ваҳдат майин пири муғон илгидан ичдим,
Мансур каби дорга бошимни тута қолдим.

Дунё, ажабо, қанчайин ошиқни кўрибдур,
Ҳолинг не кечар дея бу ҳолимни сўрибдур,
Ким мен каби ишқ ўтида девона бўлибдур,
Девоналиғим шуҳрати оламга тўлибдур,
Бир жилвасига икки жаҳондин ўта қолдим.

Албатта фидо бўлғуси йўлида бу жонлар,
Ошқора бўлиб охири ҳар сири ниҳонлар,
Кўйсин Фарид онинг куйида неча замонлар,
Айб айламанғиз Машраби беҳудни, ёронлар,
Найлайки, бу ғурбат кўчасидан ўта қолдим.

Неки мен хеч истамас эрдимки, бор этти фирок,
 Жабрини бу садкаи бошимга дор этти фирок,
 Телба кўнглимни зиёда зор-зор этти фирок,
 Ёрдин айру кўзимни интизор этти фирок,
 Қолмади сабру қарорим, беқарор этти фирок.

Дилбар, айт, нега насибамни яратганмас бутун,
 Бошим узра ёприлиб келди-ку ҳажринг мисли тун,
 Куш қанотидек учиб ўтувчи кунларда бу кун
 Хоки покингни кўзимга тўтиё қилмоқ учун,
 Ихтиёрим бор эди, беихтиёр этти фирок.

Ким бу дунё ичра бедард-у, яна кимларда дард,
 Номард аҳлидан гар у бўлса айтилгайму мард,
 Тоза япроқдай тоза кўнглимда қат-қат эмди гард,
 Ёрсиз девонаман, маъзур, эй аҳли хирад,
 Оқили даврон эдим, Мажнуншиор этти фирок.

Ғамдин озодлар ўлиб, ҳамдам тутиб ғамхордин,
 Ўзни тарк этган эдим хушнуд ўлиб дилдордин,
 Маст эдим ўшанда мен буткул гулу гулзордин,
 Васл аро пинҳон эди ҳоли дилим агёрдин,
 Халқ аро расволиғимни ошкор этти фирок.

Изғирин елларда титратди кўнгил япроғини,
 Ғам ели ювиб девору тошнинг хар ёғини,
 Забт этиб тошқинлари буткул умрнинг боғини,
 Айлабон жабру ситам хоки таним туфроғини,
 Паймоли ходисот айлаб, ғубор этти фирок.

Кеча-кундузлар ғўзал дилдорсиз махмурмен,
 Йўқдир озори агар, озорсиз махмурмен,
 Ўзи масрураю кўзи хуморсиз махмурмен,
 Соқиё, келтир қадаҳким, ёрсиз махмурмен,
 Нашъаи иқболими ранжи хумор этти фирок.

Нодира газалига мухаммас

Нечундир орамизда анча фарсах,
Дилимда оташинг, лек бору борлик зах,
Вужудим ичра йўқдир зарра фарах,
Фироқинг оташидин оху аввах,
Ки тоқат айламас бу ўтқа дўзах.

Биёбон ичра қолдим, ҳар томоним чўл,
Ғарибу белаёқат нотавон бир гўл,
Ахир, йўқ юр дея йўл кўрсатувчи қўл,
Юрак захмида пайдо бўлди йўл-йўл,
Ўқинг пайкони гўё эрди рах-рах.

Дема бу сўзни тинглаб, мени ҳосид,
Ибодат айлағай йўлингда обид,
Билиб қўй, иккимизда бор тафовут,
Бале, бир-бирига ошиқ бирла зоҳид,
Муҳолифдур нечук ким ўт билла ях.

Зулмнинг юртида юксак тутиб ном,
Сира фарқ айламай на субҳ ила шом,
Фақат жабру ситамлардан қуриб дом,
Шаҳ айлар маснади ноз узра ором,
Мени девонага бас хоки гўлах.

Фарид гўё қўшиқ бу — “ял-яли”дур,
“Қуриб кет”дир, бировларга “балли”дур,
Насиба шул эрур, галма-галидур,
Жаҳон, эй Нодира, эл мақталидур,
Эмасдур жойи осойиш бу маслах.

Чўлпон ғазалига мухаммас

Ўшал кун, ёдингизда бўлса, мен бор гапни айтдим-ку!
Яна юз бор хижолат тортдим-у, минг бор уётдим-ку,
Дедим: не тонг ва ё шом, англаёлмай анда ётдим-ку,
Муҳаббатнинг саройи кенг экан, йўлни йўқотдим-ку,
Асрлик тоши янглиғ бу хатарли йўлда қотдим-ку?

Дедилар ишқнинг ҳар бир кўнгилда талқини бордир,
Мунаввар айлагувчи дил уйини ёлқини бордир,
Жавоҳир маъни изларларга ҳақиқий олтини бордир,
Карашма денгизин кўрдим, на нозли тўлқини бордир,
Ҳалокат бўлғусин билмай, қулочни катта отдим-ку?

Надур асли яшаб юрмоқни маъноси, аё дўстлар,
Фақат алдаш, фақат аврашму дунёси, аё дўстлар?
Нетай, уқтирмади бир менга зебоси, аё дўстлар,
Ажаб дунё экан бу ишқ дунёси, аё дўстлар,
Бу дунё деб, у дунёни баҳосиз пулга сотдим-ку.

Тушунмасман — бу боғ ичра хануз хайрон бўлиб
қолдим,
Одамлик қимматим недур, недур асли менинг қадрим?
Менинг ушбу сўровимга жавоблар бермади ҳеч ким,
Унинг гулзорида булбул ўқиб, қон айлади бағрим,
Кўзимдин ёшни жў айлаб, аламлар ичра ботдим-ку?

Этиб имконича унга муножот — унга изҳорни,
Кўрар деб мендайин бир мубталони — мендайин зорни,
Ўтиб бир қанча сахро, сайр айладим бир қанча
гулзорни,
Қаландардек юриб, дунёни кездим, топмайин ёрни,
Яна қулбамга қайғулар, аламлар бирла қайтдим-ку.

Билолмам, булбулиманму унинг, сўзон эдим, дўстлар.
Ҳамиша ҳасратида кўз ёши ҳам қон эдим, дўстлар,
Фарид, бағримдаги ўтдан ёниб, афғон эдим, дўстлар,
Муҳаббат осмонида ёруғ Чўлпон эдим, дўстлар,
Қуёшнинг нурларига тоб беролмай ерга ботдим-ку?

Эркин Воҳидов ғазалига мухаммас

Куйлагач булбул муҳаббат номани ошенида,
Бор экан, билдим, дилим рози ҳаёт бўстонида,
Шу сабаб фикрим бўлиб шеърнинг гули райхонида,
Истадим сайр айламоқни мен ғазал бўстонида,
Кулмангиз, не бор сенга деб Мир Алишер ёнида.

Бир чаманга кирсангиз гулгунчаси хандони кўп,
Бир чаман, ўзга чамандир, ўзгача пинҳони кўп,
Бир чаман булбулларининг ноласи, афғони кўп,
Шеърят дунёси кенг, гулзори кўп, бўстони кўп,
Ҳар кўнгил арзини айтар неки бор имконида.

Учқунинг гар бўлмаса, ҳаргиз кулини титмагил,
Ноўрин сўзларни айтиб, севгидан сўз битмагил,
Кўйгил энди, бу чаманнинг ошиғин ўқситмагил,
Эй мунаққид, сен ғазални кўҳна деб камситмагил,
Севги ҳам Одам Атодан қолган инсон қонида.

Шеър қилиб кўнгилда не бор мисрага солса забон,
Кашф этар дунёча маъно, сода кўп, бўлса равон,
Қўзғатар завқингни дилдан, ўйнатар тан ичра қон,
Тошга ҳам ширин ғазал бахш айлағай оташ ва жон,
Шавқ ўти ёнса агар шоир — ғазалхон қонида.

Айлаган Мажнунни мафтун севгани — Лайлосидур,
Охулар ҳамроҳидир ҳам юрти ишқ маъносидур,
Эй Фарид, фаҳм айла сен, дил — шеърят ошносидур,
Дўстларим, шоир эмас Эркин, ғазал шайдосидур,
Ёш денг-у, маъзур тутинг, саҳв ўлса гар девонида.

Баҳор

Жамол Камол газалига мухаммас

Баҳор отлиғ фасл борлиқ аро лутфу карам этмиш,
Қилиб кундузни нотинч, кечани осуда дам этмиш,
Баҳордин бошқа мезонлар бу хил санъатни кам этмиш,
Баҳор равшан қуёшни ўзига зебу хашам этмиш,
Қуёшдан ранг бериб еру самони мухташам этмиш.

Ёриб ерни униб чиққан гиёҳни мухтарам айлаб,
Сабо бағрида ўйноқлаб тарам айлаб, тарам айлаб,
Чаманзорларни кўм-кўк майсадан юшюк гилам айлаб,
Чечаклар мавжини ошиқ кўнгил мавжида жам айлаб,
Чечаклар қонини, эй жон, менинг кўнглимда жам

этмиш.

Ўшал кун мен томоша қилгали чиққан эдим улни,
Томоша қил, мана, сен истасанг деб кулдириб гулни,
Бериб тил булбул айлаб сайратиб боғларда булбулни,
Сеҳрлаб сойда сув, гулшанда гул, саҳрода сунбулни,
Ато этмиш, сулув этмиш, сафо этмиш, санам этмиш.

Боқарман тун билан кунга уфқдек ҳайратим ортиб,
Тушунмай довдаман бу не ҳол, нечук қонун, нечук
тартиб?

Тиниқ айлаб фалакни — осмоннинг ойнасин артиб,
Ёруғ кун узра бир дам тийра окшом пардасин тортиб,
Қорайган шом кучоғин лаҳза ўтмай субҳидам этмиш.

Қуёш кун бағрида балқар, ҳилол тун бағрида балқар,
Саҳарлаб уйғониб аввал уфқда нурга юз чайқар,
Фарид, ўктам табиат шунча наққош, шунчалар заргар,
Қўринг, олам юзига қўндириб юз минг табассумлар,
Жамол мужгонини илҳом сурури бирла нам этмиш.

Кўчамдан жонон ўтганда

Ҳабиб Саъдулла ғазалига мухаммас*

Дегайлар учдиму уқпар, кўчамдан жонон ўтганда,
Ҳама ҳусн аҳлига сарвар, кўчамдан жонон ўтганда,
Тароват соҳиби сиймбар, кўчамдан жонон ўтганда,
Таралгай мушк ила анбар кўчамдан жонон ўтганда,
Изида тупроқ ўлгай зар кўчамдан жонон ўтганда.

Менинг мискин бу ҳолимдай жаҳонда неки бор зор-зор,
Чаманнинг қушлари ҳар тонг шу боисдан ширин
гуфтор,

Оёғи остига тезроқ етолсам деса-ю гулзор,
Бошига соябон бўлмоқ умидида ошиб девор,
Бутоқлар таъзим айларлар, кўчамдан жонон ўтганда,

Қувонгай мисли жонимдек — кўнгил орзусига етгай,
Чаманлардан чаманларга сабо хушхабар элтгай,
Қачон у марҳамат этгай, қачон ёр кўчамдан ўтгай?
Деворга жон ато этгай, вале тошлар эриб етгай,
Агар бир бор нигоҳ айлар, кўчамдан жонон ўтганда.

Йўлида ястаниб тупроқ каби бир хокисор ўлсам,
Сири фош ошиғ ўлсам, қошки элда шармисор ўлсам,
Кўриб чехрасини гул юзи олдида хор ўлсам,
Жамолини тамошо қилғали чикқач, девор ўлсам,
Кулар ҳолимга Мажнунлар кўчамдан жонон ўтганда.

Кўрай деб ул нигоримни, бўлай деб йўлида пайдо,
Кезарман кўчаларни тонг саҳардан телба мен шайдо,
Демангиз, дўстларим, бошингга тушган бу нечук савдо?
Бошимга ёғса ҳам ғавро, ишим йўл пойламоқ аммо,
Нигоҳ солмай ўтар баттар кўчамдан жонон ўтганда.

Нигорим кўйида ўлсам ўлайин дема-ю, ўлма,
Бале, куз фасли келмасдан хазон япроғидек сўлма,
Чекиб бу изтиробларни, Фарид, ғамларига кўп тўлма,
Тикибсан йўлида жонни, Ҳабиб, бас, ноумид бўлма,
Тун ортидан келар кунлар, кўчамдан жонон ўтганда.

* Ўзбекистон халқ шоири Ҳабиб Саъдулла 2004 йилда вафот этди (*Тахрири-ани*).

Ҳақиқат йўли

Айламас сайрини, тарк асло сабо гулзордин,
Гоҳ-гоҳ тинглаб наволар булбули ҳушёрдин.
Тўтининг шакар каломи, кумрининг гуфторидин,
Бизга ибратлар ўқиб ҳар неки йўғу бордин,
“Минг “Аналҳақ” келадур Мансур осилган дордин”.

Нотавон инсон, ҳақиқатни осилган дорга, бок,
Шунда кафтингдай кўрингай кўзларингга ҳамма ёқ,
Шунда идрокингга соя ташламас ҳеч қора, оқ,
Бизга ибратлар ўқиб ҳар неки йўғу бордин,
“Минг “Аналҳақ” келадур Мансур осилган дордин”.

Ўлган инсон-у, вале дорнинг ёғочи ёш тўқар,
Бағрини юз пора айлаб, бош эгар-у тиз чўқар,
Нега Мансуринг эмасман, деб бу дунёни “сўқар”,
Сенга ибратлар ўқиб ҳар неки йўғу бордин,
“Минг “Аналҳақ” келадур Мансур осилган дордин”.

Эй Фарид, кўнглингни хушнуд айлагин дилдор ила,
Бир куни дилдорлиғ айловчи сенга у дор ила,
Ул ҳақиқатга етишмакликда чин ҳамкор ила,
Сенга ибратлар ўқиб ҳар неки йўғу бордин,
“Минг “Аналҳақ” келадур Мансур осилган дордин”.*

Бизнинг боғ

Бир ватаннинг ўғлиманким, ҳар тараф гул-лола боғ,
Деб мудом Ғафур ака бизларга бермоқда сабоқ,
Шул сабабдан биз қилурмиз кўксимизни мисли тоғ,
Шул сабабдан қалбимиздан жўшаётган туйғу оқ,
Шул сабаб орзуларимизга яқиндир ҳар йироқ.

Боғ азал авлоддан авлодга азиз мерос эрур,
Боболардан қолган ул боғлар мудом мумтоз эрур,
Кўз қорачиғидай бу боғга эҳтиром, эъзоз эрур,
Бағрида доим бу боғларнинг баҳору ёз эрур,
Ўтқазилган ҳар кўчат янги ёқилган бир чироқ.

* Машраб шундай деган **Мансур** – “Ана ал-Ҳақ”, яъни “Ҳақ мендидир” деб ошқора айтгани учун дорга осилган буюк авлиё Мансур ибн Халлож.

Сўнмагай у сўнмаган каби жаҳоннинг шуъласи,
У тирикликнинг мунаввар, энг ёруғ ашуласи,
Ўзини тоғдай баланд тутган бағирларнинг саси,
Ўхшагишларсиз агар айтсак, қуёшнинг ўлкаси,
Оналарнинг оқ сути янглиғ тиниқ — покиза — оқ.

Биз Ватан фарзандларимиз — боболаримиз авлодимиз,
Келажак авлодга биз ўз навбатида ёдмиз,
Боғимизни етказар авлодлар авлодмиз,
Эй Фарид, боғларга боғ қўшганимиздан шодмиз,
Нежабки, умри боқийликка боғ очса кучок.

Андижон мусаддаси

Кулиб нур сочди бошингга қуёш, хуррам замон,
шаҳрим,
Бўлиб обод кундан-кун, топар халқинг омон, шаҳрим,
Чиройинг очилур, гуллар сочилган ҳар томон, шаҳрим,
Ватаннинг ҳуснига сирға, гўзал жаннатмакон шаҳрим,
Жамолинг кўрки тобора уриб барқ яшна, жон шаҳрим,
Муқаддас, файзли даргоҳ, азиз, эй Андижон шаҳрим.

Боқарман кунда юз, лекин кўзим тўймас чиройингга,
Нечунким гул экилган ҳар қадам, ҳар битта жойингга,
Саҳар сув олгани шўх қизларинг чикқанда сойингга,
Шошур шоирларинг ташбеҳ топарда кўкда Ойингга,
Жамолинг кўрки тобора уриб барқ яшна, жон шаҳрим,
Муқаддас, файзли даргоҳ, азиз, эй Андижон шаҳрим.

Баҳор деб лолалар рангин сочувчи навбахоринг бор,
Гўзаллар ишваси янглиғ камолинг, гул баҳоринг бор,
Чаманда яллаци қушлар оҳанги — шўх дуторинг бор,
Жамолинг кўрки тобора уриб барқ яшна, жон шаҳрим,
Муқаддас, файзли даргоҳ, азиз, эй Андижон шаҳрим.

Ариқларга зилол сувлар оқиб келганда тоғлардан,
Ювиб юз кўрсатар тонг ҳам сенга кўзу булоқлардан,
Сабо ҳар субҳидам ўйнаб ўтар осуда боғлардан,
Олиб шодликка андоза мудом бу вақти чоғлардан,
Жамолинг кўрки тобора уриб барқ яшна, жон шаҳрим,
Муқаддас, файзли даргоҳ, азиз, эй Андижон шаҳрим.

Жаҳон юртошларимни ҳамма жойда “андижонлик” дер,
Жаҳонга Нодира, Бобурни берган хуш маконлик дер,
Ғазал Машрабдан айтар бўлса гоҳ ширин забонлик дер,
Тиловатларни тилдан қўймаган тоза иймонлик дер,
Жамолинг кўрки тобора уриб барқ яшна, жон шаҳрим,
Муқаддас, файзли даргоҳ, азиз, эй Андижон шаҳрим.

Улуғсан, муътабарсан, сен сеvimли Андижонимсан,
Жаҳонга доvруғи кетган шарафли, чин жаҳонимсан,
Қадрдон, энг азиз дўстим, ўзингсан — меҳрибонимсан,
Фарид, шаънингта шеър айтай, ҳаётим — танда
жонимсан,
Жамолинг кўрки тобора уриб барқ яшна, жон шаҳрим,
Муқаддас, файзли даргоҳ, азиз, эй Андижон шаҳрим.

МУСТАЗОДЛАР

Муносиблик

Рух булбулнинг муносиби бўлмаса, жоним,
жоним дея олмам,
Рух булбулисиз ўтган умр фурсатини
ҳеч оним дея олмам.

Эй дўст, ҳаёт ичраки ҳар нега ета олдик,
идрок эта олдик,
Тўғрим, нотўғрим, барчасини,
лек, шоним дея олмам.

Ким дейди қаср, йўқ, у вайрона — харобдир,
ҳам бари саробдир,
Дил бўлса шу ҳолатда, вужуд ичра бу конни,
қоним дея олмам.

Ваҳ, этдик ўзимизни, бу нафс йўлида хор-зор,
дунё — бу не бозор?!
Вақт келса агар қўлдаги бир бурдани ҳатто
қоним дея олмам...

Таскин бер ўзингта, Фарид, бас, етар, англа,
атрофга алангла,
Рух булбулисиз ўтган умр фурсатин энди
оним дея олмам.

Бобур соғинчи

Бир лаҳза узоқларга олиб кетди хаёллар
Бобурни баногоҳ,
Бир лаҳза тушиб хотирига Боғишамоллар,
Бобур деди: э-воҳ!

Ўртанди-ю куйган юрак ишқида ватаннинг —
олис бу чаманнинг,
Не бахти қаролик бу, дебон берди саволлар,
Ўзни деди: гумроҳ!

Ногоҳ яна анҳорлари ёдланди-ю бу юртни,
такрор юкинди.
Олма, ўригу, мирзатерак, ҳам қора толлар,
хўп эди сершоҳ.

Эркин болалик дамларида мисоли жайрон,
чопарди ҳар ён,
Ўйнаб, яна ўйнаб юрибон топиб камоллар,
энди эса ул шоҳ...

Юрт ишқи, Фарид, англа, бу дунёда буюк ишқ,
озода, ишқ суюк суюк ишқ.
Бир лаҳза тушиб хотирига Боғишамоллар,
Бобур деди: э-воҳ!

Диллаш

Кўнглим, тиласанг баъзи бир эҳтиром-эъзоз,
Усмон била диллаш,
Абдулҳамид ўғли у Сулаймонни, бил устоз,
Чўлпон била диллаш.

Ҳар иккисининг назмида дил дардингта дармон,
англа уни осон,
Қўй, ўзга даволарни дема сен сира мумтоз,
дармон била диллаш.

Ой яна, офтоб яна юлдуз шеъри равшан йўқ,
йўқ тоза гулшан.
Такрорлагин-у айла хаёл уфқида парвоз,
осмон била диллаш.

Қош дейди яқинликка азал яхши ишора,
топгин-у чора,
Кўз бирла тутунмоқ тиласанг гоҳида ҳамроз,
мужгон била диллаш.

Шеър бўлса-ю, бағрида ёмондир — ул шунчаки
жондир,
Шеърларни баҳона қилиб, айтишгали чин роз,
инсон била диллаш.

Кўнглингда, Фарид, дард ила армонларинг ўзга,
ихлос қўйиб сўзга,
Айла у шоирни дилинг тўрида эъзоз —
хушхон била диллаш.

Ҳийла дўкони

Ҳийла дўконида яшаймиз ҳама инсон,
сен яна мен ҳам,
Ҳийлайи дўкони ясаб борича имкон,
хотирни қилиб жам.

Олгувчи ўзимиз, яна сотгувчи ҳам ўзимиз,
йўқ ўзга харидор,
Ким ҳийла ҳунарига эмас моҳиру чакқон,
кайғу била ҳамдам.

Кўзлари ёш, диллари вайрон кишилар кўп,
Рост, улар кўп,
Ваҳ, буни парвосига келтирмади даврон,
тутди ўзин ўктам.

Эски бу олам на тузатилғай на бузилғай,
унда Фарид лол,
Ҳийла дўконида яшаймиз ҳамма инсон,
сиз яна биз ҳам.

Машрабнинг жони

Ваҳ-вах, деди Машраб, яна хай-хай, деди тинмай,
олам эди хайрон,
Гоҳ кундузи, гоҳ кечалари кўзи илинмай,
кўзлари гирён.

Ваҳ-вах, деди ўртандию, хай-хай деди ёнди,
йиғлаб қувонди,
Девоналиғ ичра ўзига ўзи кўринмай,
зулмату чароғон.

Хаста у бечоранинг ақлини шоширди,
қайғусин оширди,
Халқ олдида шум бошини эгмай — юкунмай,
нурман деди Шайтон.

Ваҳ-вах, деди, хай-хай деди Машрабнинг у жони —
тоза иймони.
Тарк этди бу дунёни кўриб қора қукундай,
ёр воли хайрон...

Машраб каби дор олдида бошингни ўзинг эг,
Дор — Ҳақ йўлида кўрк.
Рости, ярашгай ёшини тўкса қувонмай,
тип-тиниқ осмон,

Ваҳ-вах, деди Машраб, хай-хай, деди Машраб,
олам эди хайрон.

ТҮРТИКЛАР

Бу этак, буниси енг деб алдандик,
Бизда бой-камбагал тенг деб алдандик.
Аслида тор экан кулбаи олам,
Атрофга бокмасдан кенг деб алдандик.

* * *

Бу одамлар кўп кизик ҳолатдадир,
Фикру ёди бир-бирин алдаш фақат.
Кўзларин бақрайтириб ёлғонни дер,
Дил эса бу турфа ҳолдан ғаш фақат.

* * *

Намунча кўп бўлмаса — ҳар ёнда ёлғон,
Ҳар дақиқа, фурсат — ҳар имконда ёлғон.
Ёлғон дарёсига чўкяпсан, эй инсон,
Тўлиб-тошган кўринар — жаҳонда ёлғон.

* * *

Гоҳ оқилларга ҳамсуҳбат этдинг,
Гоҳ дўст-нодонларга улфат этдинг.
Мажбур кулоқ солдирдинг иккаловига,
Мен учун кунларни кўп кулфат этдинг.

* * *

Амалдор ҳамиша мол-дунё дейди,
На банда дейди у, на Худо дейди.
Мансабдан тушса-ю, мунғайиб қолса:
“Бу тўғри эмас ҳеч, бу хато” дейди.

* * *

Тўғри яшаганнинг ҳолига “вой”дир,
Эгри яшаганлар доимо бойдир.
Бундай қабоҳатни кўрмаган дунё,
Олам ўғрилари тўла саройдир.

• • •

Шу кунинг жаннат деб алдади бизни,
Бахтинг бу меҳнат деб алдади бизни.
Жаннат ташвишини унутиб қўйдик,
Зулмни роҳат деб алдади бизни.

• • •

Зоти пастрлар амалга минсалар, бас,
Ёруғ оламга ўзин сиғдирилмас.
Улардан аҳли элга кам мурувват,
Улар бир шарпалардурки совук сас.

• • •

Эшакка амал ханграш учундир,
Беш кунлик дунёда яйраш учундир.
Эшак эшак эрур подшоҳ бўлса ҳам,
Забонсиз курсига яраш учундир.

• • •

Доно доно эрур нодон туфайли,
Ширин ширин эрур нордон туфайли.
Иккисин маъносин англайди инсон
Яшамок аталган имкон туфайли.

• • •

Қадим-қадимдан бери эшитасан оҳларни,
Лекин шу ҳақиқатни билиб қўй, кўхна олам!
Пиёдалар шиддати чекинтирар шоҳларни,
Ёнларида фарзиндек ростравлар бўлса ҳам.

• • •

Ит олдига азал суяк ташланади,
Шундай бўлиб келган доим ит аҳволи.
Бир суяк бор мансаб деган ғажувчилар,
Дуч келганин талаб қолар ит мисоли.

Мансаб билан, манфаат билан машғул одамлар,
Сиёсатнинг қаршисида, рост, қул одамлар.
Сўзларининг субутидан сўз очмас улар,
Иймонидан юз ўтирган шу тул одамлар.

Осмонга қарадик, ерни унутдик,
Мардларни унутдик — эрни унутдик.
Қанча-қанча жони фидолар ўтди,
Уларнинг ортидан на мотам тутдик!..

Ким қўнгил очмай қўнгил изҳор этар,
Балки, бу қўнгил ҳали изҳор эмас.
Негаки бўстон аро ҳар турфа хил
Ғунча юз очмас эса, гулзор эмас.

Нафис гуллар узилади, қиркилади, чопилади,
Қуёш юзи булут билан яна қўп-қўп ёпилади.
Адолатнинг қўзи юмуқ ҳолат мангу бор эканки,
Эй шеърларим, сизни ҳали англамаслар топилади.

Қарғалар қор бирла шодондир мудом,
Қумри гулзор бирла шодондир мудом.
Қарғалар қор, қор деса, қор ёқ деса,
Қумри баҳор бирла шодондир мудом.

Қ И Т Ъ А Л А Р

• • •

Чаноклар ичра оқ пахта,
Сенинг оқ кўнглинг изҳори.

Чаноклар ичра кўчгандай,
Дилингда неки оқ бари.

Сен, эй пок муътабар инсон,
Улуф поклик ижодкори.

Сенинг олдингда паст бўлгай
Буюк тоғларнинг оқ кори.

• • •

Аҳли савдо бир тийин, икки тийинни хуш кўрар,
Негаки, у ухлаган чоғида сўмни туш кўрар.

Аҳли савдога мудом одат тарозидан уриш,
Ушбу одат бўлмаса ўзини у нохуш кўрар.

Аҳли савдо бир тийин, икки тийиннинг ортида,
Бир фаровон ҳам фароғатли ажиб турмуш кўрар.

Аҳли савдо бир тийин, икки тийин шайдосидур,
Шул сабаб ҳар битта савдо пайтини говмиш кўрар.

Унга бундан ўзга ҳеч соғин сигир даркор эмас,
Аҳли савдо бир тийин, икки тийинни хуш кўрар.

• • •

Айт, ҳаёт недур? Ҳаёт шодлик демак, ҳам ғам демак,
Лек ҳаёт шодлик билан, қайғу билан ўктам демак.

Қанча шодлик, қанча қайғу бўлмасин бизларга у,
Жисм аро жон деб аталгувчи азиз ҳамдам демак.

Қўргали кўзларига ранг, тинглаш учун оҳанг ҳаёт,
Бир чирой тимсолидур, нур ҳам демак, куй ҳам демак.

Лаб қачон урдим унинг жомига, ваҳ, мастонаман,
Завқ-шавқ кўнглимдадир — мен бахтиёр одам демак.

Зулмга нафратим чексиз,
Ғазаб бисёр амалдорга.

Валекин букмадим ҳеч тиз,
Дилим тўлган озорга.

Ўтар бу кун, бу мансаблар,
Ўтар бари — бу озорлар.

Унутилгуси озор ҳам,
Келиб бир кун фаровонлиғ.

Яшар Оллоҳ, яшар бу халқ,
Яшар покиза иймонлиғ.

Сўров

Маънипарвар, қайдасиз, идрокпарвар, қайдасиз,
Биз ғарибларни бу кун бу булҳаваслар ўлдирур?

Сиз қачон бизга бирон-бир тўғри сўзлар айтасиз,
Эзгу ҳисларнинг барин кўнгли маразлар ўлдирур.

Ёв босиб ўтган чаманзорлар каби тошқин босиб,
Яхшилиқлар ғунчасин сели ғаразлар ўлдирур...

Маънипарвар, қайдасиз, идрокпарвар, қайдасиз?

Яхшилиқка хитоб

Яхшилиқ, кел, кел, ёмонлик, нари тур,
Эй ёмон, кони зиёнлик, нари тур.

Эй ёмон, ҳар жонга бор озоринг,
Жисму жони чаёнлик, нари тур.

Яхшилиқ, сен нури юрт фарзандисан,
Сен, ёмон, зулмат маконлик, нари тур.

Жилмайиб келгувчи бу гулшан қизи,
Сен қуруқ сеҳр — довонлик, нари тур!

Хўрлама сен орият, номусни, бас,
Эътиқодсиз — бейимонлик, нари тур!

• • •

Эй одам, айт, насабу наслинг недур,
Мақсадим, билмоқ ўзи аслинг надур?

Зогора зотига тортар дейди халқ,
Ушбу гапда гап бор, аслинг надур?

Мева пишса ёз ҳавосида агар,
Соз бўлар, айтгил, сенинг фаслинг надур?

Мева бевақт пишса гар хом бўлади,
Қишмисан айт, ёзмисан фаслинг надур?

Йўқ экан наслу насабинг аслида,
Айт, қани, ошқора айт, аслинг надур?!

• • •

Кимки заковатини равшан этар,
Умр деган йўлини гулшан этар.

Бўлғуси сўнг манзили маъвоси хуш,
Жонини жон, жисмини чин тан этар.

Билганининг фойдаси, ҳаттоки у
Дўсти-биродарини билган этар.

Чехраси нурли қуёшдир илмнинг,
Йиғлаётганларни у кулган этар.

• • •

Гулханий эмасманки сўрмайман чопон ва нон,
Баъзи бир одамларга ўзаро чин иззат бер.

Муҳтожмас киши нонга ҳар жойи тўкин юртнинг,
Бер бу тирикликка ҳурмат, қалбига лаззат бер.

Юзлардан олиб ташла зўраки табассумни,
Бахш айла юракларга тўғрилиқни — шафқат бер.

Ясама кишиларни ҳайкал каби сен тошдан,
Жонинг ҳис эт бунёд, ҳам қалбига ҳайрат бер.

Сен рӯзи азал асли онасан — мураббийсан,
Қилмайлик текинхўрлик, майли, ҳар кун меҳнат бер.

Инсон бор юкин рӯй-рост юклади темирларга,
Жаҳлини жиловлашга энди унга ғайрат бер.

Қил устида бу олам наздимда, яна билмам,
Тарк этма мурувватни — ҳар дамга мурувват бер.

Дўстмиз-ку, яралгандан бери биз, табиатжон,
Оламни одам доим асрасин, ҳамият бер.

Фурур

Кўнгил фасли баҳорда ям-яшил кўклам каби яшнар,
Яшиллик кўйлагин кийган гўзал олам каби яшнар.

Сахарлар майса таркига иниб пинҳона-пинҳона,
Кӯёш нурида жилва айлаган олам каби яшнар.

Яшилликларга ёрқин нур тўла бағрин очиб турган,
Ҳамиша лаҳза — бу ҳар сония, ҳар дам каби яшнар.

Намойиш айламоққа ошиқиб мастона-мастона,
Қизил ранглар табассум айлаган байрам каби яшнар.

Шодлик они

Бор деб мени бу мендан қалбим сенга то йўллар,
Сен сари олиб боргай пайваста темир йўллар.

Олисга вагондан жим ташловчи нигоҳимга,
Сўзлайди омон бор деб боғлар яна кенг чўллар.

Чўллардан ўтиб борган чоғимда пичирлайман,
Чўллардан ўтар чоғда ким сувсирабон чўллар?

Одам ва ранг

Кўп кўрдим одамларни — бари турфа ранг,
Гўё ўзгача чолғу тарқатар оҳанг.

Эшитиш мумкин хоҳлаган куйни,
Бири фикржаку дутор, бири доира, чанг.

Ўз ҳолича ҳар бири бир жаҳон феъли,
Бири хили оғир-босик, бири сертажанг.

Кўп одамда ёруғ покиза диллар,
Учраб қолар — баъзисин юраги чанг.

Юраги қораларга яқин юрмангиз,
Айламасин десангиз бошингиз гаранг.

• • •

Кўксим аро бир оғрик бор, ниҳояси йўқ унинг,
Қор этмас ҳеч дори-дармон, ҳимояси йўқ унинг.

Ўз-ўзи-ла дард тортади — дардлашар ўзи билан,
Ҳамдарди — ён қўшнисию ҳамсояси йўқ унинг.

Тинмайди бир нафас ҳам у ишлайди кеча-кундуз,
Мукофотлар қаерликдир, моянаси йўқ унинг.

Биласизми, бу оғрик не ҳаётдаги ҳақсизлик,
Кўксим аро шул оғрик бор, ниҳояси йўқ унинг...

Билмагай асло ҳаловат ўлмаган жоним менинг,
Излабон доим адолат ўлмаган жоним менинг.

Мисли Анқо қуш деб айтди сен бу кун излар нима,*
Ваҳ, бу не, қандай қабоҳат, ўлмаган жоним менинг.

Ёқалар чок-у, кўнгил вайронасидан доғман,
Ҳақ дебон топган жароҳат ўлмаган жоним менинг.

Бу не ҳолат, бу не рухий кайфият ҳар кимсада,
Кўрди кўп таъма — даромад ўлмаган жоним менинг.

Йўқ амалдорларда инсоф, эътибор ходимда йўқ,
Бу не кўргулик — маломат ўлмаган жоним менинг.

Мендан манфаат тилаган дўстларим

Истаманг манфаат мендан, дўстларим,
Сиз учун мендан тегар манфаат йўқ.

Нотавонрок, камбағал бир кимсаман,
Менда йўқ олтину зар — манфаат йўқ.

Сиз миниб чопувчи мансаб мен эмас,
От-эшак ёки эгар — манфаат йўқ.

Яхши дўст манфаат фақат дўстлик дер,
Шундан ўзга муътабар манфаат йўқ.

Мошинам йўқ хизматингизга ярар,
Найлайин бизда ярар манфаат йўқ.

Сиз азал тилёғлама — товловчисиз,
Бизда бундай сиз севар манфаат йўқ.

* Анқо — афсонавий топилмас қуш; моҳиятан киноя; мумтоз адабиётда кенг ишланган.

Сен даъвогарсан агар сўз айтгали,
Сен бобонгга ўхша сўз топ, айта ол.

Сен бобонг бўлма, бобонгга ўхша-ю,
Тинглаганларни тамом хайратга сол.

Сўзларингда руҳи бўлсин устивор,
Ул бобонгнинг, лек ўзинга ўхшай қол.

Бу қадиму ҳам абад олам аро,
Чунки ёш ёшдур, азал чол бўлса чол.

Мен телбага ул шўх қачон ёр бўлибдур?

Мен ёр бўлай дедим-у, ул ёр бўлмади,
Дилдор бўла туриб яна дилдор бўлмади.

Гул тутибон йўлига пешвоз чиқа борсам,
Гулга киё бокмади, гулзор бўлмади.

Мен бор бўлурман унинг йўлида неча,
Қандайки, қизиқ ҳолат эрур, бор бўлмади...

МУРАББАЛАР

Атлас, ёнар атлас,
Зебо санам ўт ичра-ю, жоним олов ичра.
Дема олов ичра-ю, балки синов ичра,
Жон унда мисол хас.
Атлас, ёнар атлас...

Ўт ичра бу жоним менинг ўртанса, нетойин,
Қайларга кетойин, яна қайларга кетойин,
Жон ёнмоқда-ку тобора не чора этойин,
Куйсам куйин, уни васлига етойин,
Атлас, ёнар атлас,
Дил унда ёнар хас.

Куй, майли, Фарид, сен ёнар ўлсанг агар унда,
Бир кунда ёниб қўй ёниб ўтгунча шул кунда,
Чин моҳият ўлғуси чин кулгуда — кукунда,
Тун орқасидан тоза ёришгувчи у кундай,
Атлас, ёнар атлас,
Дил унда ёнар хас.

Ёнмоқда уфк. Шуъласи кўнглимга туташди,
Бу шуъла мисол тўлқин уриб тўлди-ю тошди,
Тошмади, йўк, балки у куйгали шошди,
Ракс этса, қаранг, энди гўзал ҳаддидан ошди.
Атлас, ёнар атлас,
Жон куйди мисол хас.

Сиз

Малоҳат маскани сизсиз,
Латофат гулшани сизсиз,
Кўнгилнинг айтгани сизсиз,
Кўзимнинг кўргани сизсиз,
Ҳаётим маҳзани сизсиз.

Сулувсиз, энг гўзал дилдор,
Баҳорсиз ҳамда бир гулзор.
Кўнгил боғимда сиз ошкор,
Фақат сиз борки, умрим бор,
Ҳаётим маҳзани сизсиз.

Ҳақиқат мазмуни — маъно —
Ўзингиз менга доимо,
Шу боис жонима аро,
Юзи гул, кўзлари шахло,
Ҳаётим маҳзани сизсиз.

Чароғон кундузи офтоб,
Нурафшон кечада мохтоб,
Мукаммал менга хулқ-одоб,
Яқин улфат, яқин аҳбоб,
Ҳаётим маҳзани сизсиз.

Фариджон сизни билгай дил,
Ахир, сиз унга соф кўнгил,
Ўзингиз ҳукми чин, одил,
Бўлар, сиз бор — мурод ҳосил,
Ҳаётим маҳзани сизсиз.

Ёз

Сахар ҳар кунгидан хуш ранг,
Само бағрида шўх оҳанг,
Кини чертган каби шўх чанг,
Наво янграр, наво янграр.

Қўриб кун ҳақида тун туш,
Турармиш ҳар куни сархуш,
Қуёш осмонда олтин куш,
Наво янграр, наво янграр.

Тилар дил хуш ҳаво, хуш жой,
Яқин кел, елпигич — шўх сой,
Топиб лаззат ўтиргил, чой —
Наво янграр, наво янграр.

Тўкин боғларда қушлар жам,
Тўлар чақ-чағига олам,
Ажаб фурсат, файзли дам,
Наво янграр, наво янграр.

Атар эл номини ёз деб,
Фасллар ичра ёз соз деб.
Не соз бу, балки эъзоз деб,
Наво янграр, наво янграр.

Тўлиб булбул каби сайраб,
Бу ёзни кўнглига жойлаб,
Фарид, сен ёзни ёз яйраб,
Наво янграр, наво янграр.

Бахтли онлар келгунча кулгин,
Хуш замонлар келгунча кулгин,
Шудир имкон, ўтмай фурсатинг,
Сен имконлар келгунча кулгин.

Гул-ғунчадай сўлмоқлик ёмон,
Ҳа, сертажанг бўлмоқлик ёмон,
Кулмай туриб ўлмоқлик ёмон,
Бахтли онлар келгунча кулгин.

Кул, хайратга тўлсин кенг жаҳон,
Десун, ахир, бу қандай инсон?
Ғамга таслим бўлмас ҳеч қачон,
Ғамлар равон келгунча кулгин.

Кулгу бўлсин фурсатинг, онинг,
Ҳам тилагинг, орзу-армонинг,
То бор экан танангда жонинг,
Ажал ниҳон келгунча кулгин.

Кулмай туриб ўлмоқлик ёмон,
Бахтли онлар келгунча кулгин.

УСТОЗЛАРДАН ЧЎҒ ОЛИБ...

Туркум

Тамаъ аҳлининг иши кошона сифатдир,
Тамаъ аҳли умрига парвона сифатдир.
Кўнгли унинг ҳар нечук вайрона сифатдир,
Бебақо оламга у ҳайрона сифатдир,
Аблаҳ улким, оламдин бақо қилғай тамаъ,
Аҳмоқ улдирким, олам аҳлидин вафо қилғай тамаъ.

Эй кўнғил, ўткинчи умрингга кўнғил кўп боғлама,
Ўзни олам сахнида мангу яшашга чоғлама,
Бехуда ишлар била дарду дилингни доғлама,
Асли ўткинчи ҳаёт, ҳаддан зиёд ардоқлама,
Аблаҳ улким, оламдин бақо қилғай тамаъ,
Аҳмоқ улдирким, олам аҳлидин вафо қилғай тамаъ.

Ҳазрати устоз Навоийнинг буюк дарси шудир,
Келажакдан, яъни ўзбек наслидан қарзи шудир,
Тоза ҳикматга тўлиб-тошган азиз арзи шудир,
Яхши бир кўрсатмаси, йўл-йўриғи — тарзи шудир,
Аблаҳ улким, оламдин бақо қилғай тамаъ,
Аҳмоқ улдирким, олам аҳлидин вафо қилғай тамаъ.

Шам

“Шам равшанроқ бўлур торин паришон айлагач”...
Ёнсайди дунё аҳли ҳам,
Бўлмасди ҳеч жабру ситам,
Тортмасди инсон нам-алам.

“Шам равшанроқ бўлур торин паришон айлагач”...
Ақлини равшан қилолмай доғда инсон аҳли кўп,
Дей шукур, оз бўлса-да, ардоқда инсон аҳли кўп.
Турфа бу нурли заковатингга минг қуллук, жаҳон,
Қолмагин тўхтаб, тилак шу, фикр этипдан ҳеч қачон.

“Шам равшанроқ бўлур торин паришон айлагач”...

• • •

Мен нигор кўйида бир девонаман,
Ишқи оташгоҳида ўртонаман.
Билмас у шафқат надур, парво надур,
Ўртанувчи кўйида шайдо надур?
Тинглаб оҳимни агар у олса тин,
Сўзларим маъносин чин англасин:
“Оразин ёпқоч, кўзимдин сочилур ҳар лаҳза ёш,
Бўйлаким, пайдо бўлур юлдуз ниҳон бўлғоч қуёш”.

Меҳр ила мен ёд олиб ишқ номани,
Англабон аҳволини парвонанинг,
Арзи ҳол айлаб ки гўё ёрга,
Журъат этганман дилим изҳорига.
Жисму жонимда — вужудимда сабот,
Лек бу байт бирла чиқарганман савод:
“Оразин ёпқоч, кўзимдин сочилур ҳар лаҳза ёш,
Бўйлаким, пайдо бўлур юлдуз ниҳон бўлғоч қуёш”.

Мен нигор кўйида бир девонаман,
Ишқи оташгоҳида ўртонаман,
Мақсадим ҳам муддаом, орзум шудир,
Ёлвориб айтгувчи чин арзим шудир:
“Оразин ёпқоч, кўзимдин сочилур ҳар лаҳза ёш,
Бўйлаким, пайдо бўлур юлдуз ниҳон бўлғоч қуёш”.

МУНДАРИЖА

Муаллифдан	5
Койногда зарра жоним	14
Навосиз — нав	14
Кутишнинг яхшилиги	15
“Дам ўша-ўша, алам ўша-ўша...”	15
Дил бирла туйгунча	16
Сирли остона	16
Хар ким ўз ҳолича	17
Сўз ҳақида сўз	17
Илтижо	17
“Кўнгил, ён сен умид учқунда лаҳза...”	18
Яхшилик	19
Бир севги фожиаси	19
“Дардларим қаттиқ менинг...”	20
“Изтироб кўп чемагин...”	20
“Не сирлар бор эмиш...”	21
Ваган туйғуси	21
Рухни саломат айла	22
“Эй кўнгил, ҳамдамлиғ айлайман дема...”	22
“Шами ҳижрон, сен...”	23
“Ҳақиқат излаган сўз...”	23
“Кўп ғазаллар ёзма, шоир...”	24
Саркардалар	24
“Бир гулзорга кирдим...”	25
“Шеър ёзолмас шоир аҳли...”	25
Дўста хиёнат этма	26
Ёлғончи кизга	26
Кутайбанинг ўлими	27
Олазарак кўзлар	28
Ваган	28
“Мубталойим демагин...”	29
“Шодлигим дунёда бисёр дил аро...”	29
“Оқил одам кўйналур албатта аҳмоқлар аро...”	30
“Ўзингсан менга ёр аълодан аъло...”	30
Тоса ҳаво	31
“Ким одамларсиз ўз умрин...”	31
“Сенга ибодатим, Парвардигоро...”	32
Рухим толғач	33
Вожаб	34
Ҳаёт ишқи	34
“Юрди у бир ташкилотда ўзини султон сезиб...”	34
“Кўкрагимни соф ҳавойингта...”	35

Баҳорнинг келиши	35
Ўзбек аёли	36
“Офтоб олдида кўрсатди жамолин моҳтоб...”	36
“Хотин мендан норози...”	37
“Бизни тун бирлаштиродур...”	37
“Ул қудди, ажабки...”	38
Янги Ой	38
Тоза япроқлар	39
“Ташна дилни ишқ агалмиш...”	39
“Карнавалда ҳаммамиз хўп яйрадик...”	40
Ҳижрон	40
“Бир-бирингни айла эъзоз...”	41
“Дўстларим, қутланг мени...”	41
Гул илтижоси	42
“Айланади, айланади, чархнинг иши...”	42
Лабларинг	43
“Индида кўрганини қуш...”	43
Машрабнинг аламли бир сатри	44
“Гулдайин жисмингда, ёр, гулли либос...”	44
Аввалгиларга ўхшамас	45
“Яйрай десам, баҳор топилмас...”	45
Булбул	46
“Ахли дил бўлмоқ бутун осон эмас...”	46
Ёз	47
“Гул юзинг олдида гуллар гул эмас...”	47
“Одам умри бовда қушча...”	48
Мухаббат	48
Назоқат	49
Мунсара	49
Болаликни эслаш	50
“Кўрмадим оламда бу жонимни тинч...”	50
“Баҳор фаслига боғ очгандай оғуш...”	51
Буюклик қошидаги ўйлар	51
Хаво, қуёш	52
Ишқ	52
“Хушлиғ истаб...”	53
Ҳижолатлик	53
“Рост, сени кўргум келур...”	54
Қуш туйғуси	54
“Қоронғу кечалар — ҳижронга шохид...”	55
“Авжига чиқа берар мунгли ноламиз...”	55
“Хуш сухан ҳам мулоим...”	56
Дурдона сўз	56
Баҳордан завқланиб	57

Шақлу шамойиллар	57
Гапонлик	58
“Ғариб кўнглим мисоли...”	58
“Ул гўзални васф этмиш...”	59
“Нигорим, Лайли рухсорим...”	59
Ёр хайли	60
“Оллоҳга ёлғиз...”	60
“Сизни суйганмиз, ҳамон суймоқдамиз...”	61
“Яшаймиз ушбу олам ичра...”	61
Вақт	62
“Вожабки, бу ёруғ оламда...”	62
Тарафлар	63
“Сен билан мен учрашиб...”	63
“Баҳор, олам ғарибдур...”	64
Соч ва юз таърифи	64
Расом	65
Ўйланайлик	65
Мангу баҳор	66
“Кўнглида гоҳ муз, гоҳ нор...”	66
“Хайтла...”	67
Офтоб кулганда	67
Бизнинг далалар	68
Кўшиқ истаги	68
Хонлар саройи шоирлари	69
Сўз кадри	69
Офтоб диллар	70
Кунлар сабони	70
Учрашувда	71
“Хон десанг, ҳоқон десанг...”	71
Бир таншога	72
Инжиқ одамга	72
Кўшиқ дарди	73
“Ўзбегим ҳар жойда борки...”	73
Ташландиқ кўғирчоқлар	74
Ёлғон ваъдалар	74
Кўғирчоқ театрида	76
“Ёллар орзу айлашар...”	76
Яхшилик белгиси	77
“Айрилиқ ҳаттоки тоғлар тошини...”	77
“Қанотлари синган қушча...”	78
Бизни севганлар	78
Ҳақиқат яроғи	79
Устоз ғазалхон Улфатий домланинг 80 йиллигига	79
“Ёрдан айрилса дил девонадур...”	80

Устоз Машраб	80
“Купайса кўз ёшим, бу...”	81
“Оқ-қизил юзли сулув...”	81
“Севгига мағрурланиб...”	82
“Ажаб, ал ичра тарқалди...”	82
“Яшил барг узра тўлқин...”	83
“Баҳор оқушлари парвоз этарлар...”	83
“Мақон” тушунчаси	84
“Бир қамарким Андижон осмонида...”	84
“Етук хирмоним...”	85
Шаҳидлар мазори	86
“Бокса жоним жонима ўтлар ёқар...”	86
“Найлайки, суймай десам”	86
Ўзгалар	86
Маслар суҳбати	87
“Аҳмоқларни кўп кўрдим”	87
“Юракларда меҳр”	88
Хорижда ёзилган ғазал	88
Турфа ёлгонлар	89
“Кемага тушганларнинг...”	89
“Қоинотда умримиз бир шуъладир...”	90
“Қалб деган шоҳ бор...”	90
“Учраса дўстим кўзимга...”	91
“Ёрсизлар ёри...”	91
“Жаҳон боғи аро дилбар...”	92
“Жисм ўзимда, лек бу жоним сендадур...”	92
Севги ватандан бошланар	93
Адолат	93
“Кўнглим ситамига чидамайдир...”	94
Соғинч	94
“Севинчлик гарчи”	95
“Эй қоши ёлар”	95
Яга Шохимардон	96
“Бу кеча гўзал сочи”	96
Фирок	97
“Хар гўдакнинг кўзларида”	97
“Шакарлардан ширин”	98
Ғариблигим	98
“Кўзим кўрар, жоним ҳаяжон...”	99
Кулгулар	99
“Ўзи ҳиммат эди бизларга...”	100
“Бегоналар”	100
“Жонона, сиз қилурсиз ноз...”	101
“Фалақдан гоҳ-гоҳ ёғса...”	101

“Оқ тераклар барги офтоб...”	102
Ойдин кеча	102
Ўшал дамлар	103
Еллар	103
“Кўзингдек порлираб...”	104
“Раҳми йўқ, кўнглимни олганинг етар...”	104
Элим	105
Учрашув қувончи	105
“Хар тараф, дўстлар, гулистон...”	106
“Фақат сизда шўху ширин гуфторлиғ...”	106
“Меҳру шафқат — кўнглингиз бозорида ноёблиғ...”	107
“Умр даврида хуш онларим қўп...”	107
“Мен сени севдим десам...”	108
“Бизга ҳам”	108
“Ёнинга талпинар кўнгил...”	109
Ўзбекистон	109
Эртакни йўқлаш	110
Ҳақиқат излама, дўстим	110
“Баъзиларнинг кечаётган”	111
Оломонни англаш	111
Неча кундир	112
“Ул қаро кўз бўлмаса”	112
Авалу оқир	113
“Сен мени эитан эдинг ўздан йироқ...”	113
Иштиқ	114
“Само саҳнида ой уйғоқ...”	114
“Булбулиғўёга гул борлар керак...”	115
“Иш адо бўлмас...”	115
“Ўзни зарур деб билурмиз...”	116
Аёлларга	116
Жозиба	117
Ўшал кунлар жудо бўлдик	117
Тарафқашлик	118
Тарих	118
Хитоб	119
Андижон сойи	120
Ваган оҳанглари	120
“Қим дея олмай вужудда...”	121
Дарёни тушунмасанг	121
“Биз сизни севайлик...”	122
“Қимлигимни билмоқ истарсиз...”	122
Яхши оромгоҳ	123
“Расулдуллоҳ сўзи...”	123
“Мен, ахир, қандай дейин ночорлигим...”	124

“Билолмайман сени найлай...”	124
“Ақлу хушимни”	125
Ёлгончига	125
“Сиз бу гўзалларда вафо йўқ деманг...”	126
Табиғатга	126
“Тул баҳор қайтанда ҳар чоғ...”	127
“Кел, эй жоним...”	127
“Қиёмат куни муруват қил...”	128
“Баҳор эпкинлари...”	128
“Дил, қулоқ туптил замонамга...”	129
Янги йил	129
Хилолим	130
“Ҳизру ҳаловатим, кел”	130
“Сен шаҳар ичра гўзалдан гўзал...”	131
“Миллат бўлмаган халқнинг...”	131
“Биз қалам аҳли...”	132
“Қайси саҳро, қайси гулшан, билмадим...”	132
“Баъзи дўстлар...”	133
“Ҳаёт кенг, қагга ўрмондир...”	133
“Илоҳим, умрбод сенга топингум...”	134
Она тилимга	134
Ҳаёл эдим	135
“Ўйлагум, дилга севинч...”	135
“Жисму жон бирла сени...”	136
“Юзи ой, кўзлари шаҳловийгинам...”	136
Ёшлик	137
“Муқаррамсан азиз жонимда доим...”	137
“Билолмам, бахти ё...”	138
Боқасан ҳайрон бу дам	138
“Сени излар эдим...”	139
“Раҳми йўқсан деб сени...”	139
“Шаъм куяр тунда, яна...”	140
“Андалиби бенаво ким...”	140
“Ихтиёримни бировга берганим...”	141
“Эй кўзим қорачуғидаги...”	141
“Муҳаббат ўтида куйдим...”	142
“Хасталик остонасида мунғайиб...”	142
“Қай қулоқ тинглай олур...”	143
Ёруғ кунлар	143
“Биров нам бирла бетоқат...”	144
“Жисмимни қилай садқа...”	144
“Торта-торта илк аёзингни, муҳаббат...”	145
“Беҳуда қилма маломат...”	145
“Дўст тупиб хонамга...”	146

“Севги ўргатди менга...”	146
“Водий аро ирмоқлар...”	147
“Эй кўнгил, умид шуки...”	147
“Жоним яна бу жисмим аро...”	148
Хаяжон	148
“Бўлма хаёлимни, у масрур...”	149
“Ошиқ юраги...”	149
“Тўзал, сен — сен эмас...”	150
“Халқим, шоиринг кўп...”	150
“Кўёш, қирларга сен...”	151
“Кўзимнинг оқи ҳамда қароси сенсан...”	151
Она юртим	152
“Мамлакат кўркам бўлиб...”	152
Ёшлиқни соғиниш	153
“Сени бир кўрмасам...”	153
“Кўнгил гулшанида”	154
“Уйғонурман”	154
“Қачон, айт, ширин-ширин...”	155
“Чаманлар ичра гул кўп...”	155
“Сузишни билмаган қимса...”	156
“Ё Рабб”	156
“Ташвишим”	156
“Мунтазир этдинг, баҳор...”	157
Шоир Чулпон сўзи	158
Шоҳимардонда	158
“Дилимнинг хонадони офтоб...”	159
“Ғамзаси севмоқ учундир...”	159
“Кўзим юсам”	160
“Қадаҳ гул баргидан бўлса...”	160
Хумор-хумор	161
Чулпон юлдузига	161
“Тўзаллар ноз этарлар...”	162
Кийик сўзи	162
“Ғамингда, эй санамжон, ўртанурман...”	163
“Махжун деманглар, девонароқман...”	163
“Эй кўнгил мулкига таскин...”	164
“Ваҳ, бу не ҳолдир...”	164
“Кел, нигоро, сўзлашайлик...”	165
“Ҳақиқатнинг юраги қон бўлмасин...”	165
“Тушимда кўрдим-у, ул ёрни...”	166
Ваган	166
“Кўнглимдан ўтолмай қулиб турибсан...”	167
Устозга	167
“Баҳор ёмғирлари...”	168

Бухоро	168
Инсон меҳри	169
“Тушлар кўрай демайман...”	169
“Эй хаёлим, гўр фикр айтиб...”	170
“Кўлларимда май тўла гулгун қадах...”	170
Сужбат	171
“Эй муганний, черт дуторни...”	171
Яхшилик қайтар	172
“Боғлар кесилди...”	172
“Кўнгил — дарё эрурки...”	173
Боғ ичра	173
Ваган	174
Бедилинган	174
“Эй кўнгил, сен ўзгадан...”	175
“Инсонман деган зотга...”	175
“Сизга оққан ушбу сувлар...”	176
Мухаррир сўзи	176
“Сир эмас бу — яхши ҳолни...”	177
Соғинганим	177
Қизик фурсат	178
“Демадинг: бир бора дийдор керакму?”	178
“Кўнгил япроғида ранж дамба-дам”	179
“Қушларнинг қанотида”	179
“Негадир жонона қиз сочин...”	179
“Англамас бўлса қийиндур...”	180
Фурқат ҳолиги	181
“Офтоб — ёнган юракнинг учқуни...”	181
“Уйғонурмиз тонг билан...”	182
“Боғ-роғлар кирди кўм-кўк тусга...”	182
“Ҳаммага бордур ёруғ оламда...”	183
Анҳорли боғ	183
“Биров асарар жонини, биров жигилдонини...”	184
“Бўшлиқ деган бир ҳолат...”	184
“Чарх айланди, кўзимга ул бевафо кўринди...”	186
“Қай пайт бўлмай nasib...”	186
Мирзо Бобурга	187
“Бугун бир барг ҳазон бўлди...”	187
Декан ёзи	188
Шоҳизинда садолари	188
“Сайраган янглиғ хуш овоз билан...”	189
Наврўз илҳами	190
“Қанд эмасдир севги...”	190
“Ўрмонга катта сўфи...”	191
“Йироқлаб борди-ю, бу жисмига жон...”	191

Унвонпараста	192
“Ноўрин мурувватлар...”	192
“Сен ўзинг хўрланган-у...”	193
“Эй дилим, айпгин бугун...”	193
“Қочма кўнглим олаמידан, эй пари...”	194
“Эзгуликнинг баҳоси йўк...”	194
“Заъфарон”	195
“Гул жамолини”	195
“Кўп ажойибдир, ғаройибдир...”	196
Маъно қани?	196
Булбулнинг хониши	197
Яна баҳорга	197
“Ғараз бир дилда пайдо...”	198
“Умид учқуни...”	198
Меҳмон келадур	199
“Соф ҳаво бирлан тўйинмоқ истасанг...”	199
“Нурни зулматдан айирмоқ...”	200
Шоир Улфатга марсия	200
“Бонда гуллар тўлқини...”	202
Адолатсиз ёр	203
Оқсаройдаги ёзув	203
Хиёнатнинг кўриниши	204
“Кўзим олдидаги боғлар...”	204
“Кўнгил кўрмоқни хоҳлар...”	205
Баҳор тилаги	205
“Билмайди сира бу жон...”	206
Ўзлик	206
“Кел, эй кўнглим”	207
Сергей Есенинга	207
“Шамнинг сўниши...”	208
“Шуъла тортагдай тиниқ сув ичра ой...”	208
“Ҳазон боғларни забт этди...”	209
“Кўнглим уйда мотам...”	209
Уч кунлик Ой	210
“Тўқай ўт кетса”	210
Ҳаёл парвоси	211
“Муродим эрса васлинг...”	211
“Лабинг”	212
Мухаммаслар	214
Андижон мусаддаси	227
Мустақодлар	228
Тўрғликлар	232
Қитъалар	235
Мураббалар	242
Устозлардан чўғ олиб...	245

ФАРИД УСМОН

САЙЛАНМА

Биринчи жилд

ЯНГИ ОЙ

Девон

«Sharq» нашриёт-матбаа
акциядорлик компаниясининг
Бош тахририяти
Тошкент — 2011

Мухаррир *Барнобек Эшпўлатов*
Бадий мухаррир *Музаффар Аъламов*
Техник мухаррир *Раъно Бобохонова*
Сахифаловчи *Мастура Атхамова*

Босишга рухсат этилди 25.04.2011. Бичими 84x108¹/₃₂. «Peter-
ningUZ» гарнитураси. Офсет босма. Шартли босма табоғи 13,44. Наш-
риёт-хисоб табоғи 8,57. Адади 2000 нусха. Буюртма №1614. Баҳоси
шартнома асосида.

**«Sharq» нашриёт-матбаа акциядорлик
компанияси босмаҳонаси,
100000, Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.**